

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KALEFA

MAYIS 2018 Sayı: 45
Fiyat: 8 TL - KKTC: 9 TL

bi dünya...

BİR ANNE TÜM DÜNYAYI DEĞİŞTİREBİLİR

Ataol Behramoğlu • İlber Ortaylı • Sema Kaygusuz • Akgün Akova • Şebnem İşigüzel • Sunay Akın • Mahir Ünsal Eriş • Alper Canıgüz • Enis Batur
Aylin Balboa • Tuna Serim • Coşkun Aral • Cem Davran • Zafer Algöz • Uğur Meleke • Bedia Güzelce • Nihat Sırdar • Candaş Tolga • Metin Uca • Zeynep Miraç
Can Yılmaz • Aslı Alpar • Başar Başaran • Kerimcan Kamal • Özgür Amed • Nilay Örnek • Gökhan Dağıstanlı • Levent Cantek • Sefa Sofuoğlu • Levent Erden
Kaan Koç • Celil Nalçakan • Seyfi Yerlikaya • Melih Anık • Gökhan Çınar • Murat Özer • Cem Güventürk • Dilan Bozyel • Çiğdem Canım • Ümit Kavak

Mayıs sayısı bayide!

80M. İSTANBUL'UN PLAJLARI

BUGÜNÜ ANLAMAK İÇİN

#tarih dergi

Mayıs 2018
Sayı 48

ISSN 2148-547X

9 772148 547006 >
15 TL / KKTTC Fiyatı 16 TL

MAYIS
2008
50.YIL

**DÜNYAYI
SARSAN
İLKBAHAR**

Mahir Ünsal Eriş

anne bahsi

Babalar çocuklarını, kendilerinde, hatta kendi ebeveyninde gördüğü yanlışları düzeltebileceği, böylelikle tüm hataları temize çekebileceği yepyeni bir defter olarak alırlar. Fakat anneler için ortada yeni bir defter yoktur.

Dünyada varlık bulmuş canlı yaşamının temel kaynağı annedir. Annelik, duygularla, deneyimlerle, matematiksel denklemlerle açıklanamayacak bir mucizedir. Geçtiğimiz günlerde bir kadının anne oluşunu çok yakından takip etme imkanı bulmuş biri olarak gönül rahatlığıyla söyleyebilirim ki annelik dünya üzerinde tanık olunabilecek en büyük, en şaşırtıcı, en akıl almaz hadisedir. Pratik, gündelik hayatımızda biz erkekler ve kadınlar aslında öyle çok büyük biyolojik, fizyolojik farklılıklara sahip sayılmayız. Bizi birbirimizden ayıran şey oldukça basit birtakım yapısal farklılıklardır. Hepimiz doğar büyürüz, yürür koşarız, konuşur, yer içeriz, uyuruz, fiziksel birtakım başka ihtiyaçlarımızın giderilmesine yönelik bir hayatı tesis etmeye çalışırız, hastalanırız ve ölürüz. Bunlar, genel manzaraya bakıldığında erkek ve kadını birbirinden ayırmanın imkansız olduğu özelliklerimizdir. Oysa kadın, hamile kaldığı andan itibaren, tabirimi mazur görün ama, bir "insan yapma makinesi"ne dönüşür. Erkekten aldığı mikroskobik bir hücreyle, neredeyse sıfırdan insan yaratır. İçinde, basbayağı elli ayaklı, sesi, nefesi olan, konuşup gülebilen, adeta yetişkin insanın konsantresi sayılabilecek bir canlı meydana getirir. **Her zaman gözümüzün önünde duran bu olay aslında alışılmayacak kadar büyük bir mucizeyi içerir. Bu mucizenin adı anneliktir.** Annelik, kadınla erkeği birbirinden ayıran, kadını erkeğin çok ama çok üstüne çıkaran bir kabiliyettir. Tabii bu sözle anneliği kutsadığımı sanılmasın. Kutsadığım şey kadınlığın kendisidir. Çünkü şu hayatta ayan beyan gördüm ki, erkeğin "rahim hasedi" Freud'un kadınlar için önerdiği "penis hasedi"nin çok ötesinde, ondan çok daha şiddetli bir şeydir. Kimse alınmasın ama insan soyunun devamlılığı bir kadın başarısıdır. Bilim de böyle söylüyor zaten. Günün birinde erkeklere ihtiyaç kalmayabileceğini, kadının o minnacık hücreye de gereksinim duymadan kendi başına neslini sürdürebileceği sık sık karşımıza çıkan bir gelecek kurgusu.

Bütün bunlara rağmen insan soyunun babadan oğula devredilerek sürdürüldüğü kanısı yaygındır. Doğan her bireye (birkaç istisnai kültür/toplum hariç) otomatikman babasının soyadı verilir. Aile, babanın zürriyeti sayılır. Bununla ilgili bilinen en büyük farklılık Yahudi kültüründedir. Yahudilik, babadan değil anneden çocuklara geçer. Bir Yahudi babanın oğlu olmak sizi Yahudi yapmaya yeterli değildir, Yahudi sayılabilmek için Yahudi bir anneden doğmuş olmanız gerekir.

Anne, insanlığın dilleri ve kültürlerinde de çok önemli yer tutan bir varlık ve kavramdır. Bir şeye, bir oluşuma kaynaklık eden, onun temeli ya da dinamosu olan her şeye "ana" adı vermeye yatkınsınız. Ana yurt, ana kart, ana sigorta, ana kaynak, ana akım, toprak ana, tabiat ana ve daha aklınıza gelebilecek bir sürü örnek. Elbette kadının doğurganlığı ve üretkenliğinin de bu adlandırmada payı büyük ama gözden kaçırılmaması gereken bir başka gerçek de dil dediğimiz şeyin de kelimenin tam anlamıyla "anne" kaynaklı olduğu. Yeni doğan bebeğin ilk tanıdığı, bir bağ kurup geliştirdiği insan annedir. Onunla çok temel bir ilişki üzerinden bağ kurar. Bu bağ, hayatta kalma bağıdır. Henüz doğmuş bir bebek için de bunun en önemli parçası şüphe yok ki beslenmedir. Yani anne sütü. Tanık oldunuz mu bilmem, ben çok yakın zamanda gördüğüm için bu kadar rahat anlatıyorum. Bir bebeği annesinin karnının üstüne ya da yanına yatırdığınızda hemen başını memeye doğru çevirmeye çabalayıp ağzını açarak emme hareketi yapmaya başlar. Çünkü şimdilik dünyadan habersiz sayılabilecek bu bebek için en mühim şey annesinin memesi ve onun vadettiği şahane beslenmedir. Türkçede bu ayırım görülmüyor ama

dünya dillerinden örnekle düşünecek olursanız, çocukların anne anlamında kullandığı kelimeler (mom, mamman, mama, mommy vs.) meme sözcüğüyle çok benzer sözcüklerdir. Çünkü konuşmayı keşfetmek üzere olan bir bebek için meme ile mama arasındaki mesafe koşup oynayan bir çocuğun görebildiğinden çok daha azdır. İnsanın ilk söylediği kelimelerden biri, bu yüzden, annedir. Belki de bundan sebep, belki de sırf annemize seslenmeyi öğrenerek konuşmaya başlıyoruz diye dilimize ana dili (mother tongue, langue maternelle, Muttersprache) deniyordur.

Anne, bizi karşılıksız, sonsuz ve zedelenmeyen, azalmayan bir sevgiyle sevebilen tek insandır. Ortalığı genellemelere

boğan bir insan gibi görünmek istemem ama "terk edip giden baba" sayısı, "terk edip giden anne" sayısından eminim ki daha fazladır. Çünkü baba ve çocuğun ilişkisi çok üst düzey ve derinlikli bir akrabalık bağıdır. Oysaki anne ve çocuğun bağı organik. Babalar çocuklarını, kendilerinde, hatta kendi ebeveyninde gördüğü yanlışları düzeltebileceği, böylelikle tüm hataları temize çekebileceği yepyeni bir defter olarak alırlar. Fakat anneler için ortada yeni bir defter yoktur. Doğan çocuk, kendi hayat defterinin içine eklenmiş yeni sayfalardır. Koparılamaz, silinemez.

İnsanın dilinden dökülebilecek en lezzetli kelime "anne"dir. Dünyada var olan birine "anne" diye seslenebilmenin verdiği huzur, güven ve mutluluk paha biçilemezdir. Henüz vakit varken, buruk bahislerde yürek titreten bir kelimeye ya da yalnızca sözlüklerde donup kalmış, kuru bir söze dönmeden bol bol dillendirmek gerektir bu sözü. Çünkü her nefeste anne desek, her göz kırpmamızda onu ne kadar sevdiğimizi söylesek yine de yetmez içimizde ona duyduğumuz şeyi anlatmaya. Çünkü o annemizdir. O dünyanın en güzeli, en iyisi, en şefkatli, en hakikatlisidir. "Anne", doyulmaz bir sözcüktür.

Luis Mariano'nun bir şarkısı var. Artık kültürler arasına girdiğini gönül rahatlığıyla söyleyebileceğimiz, Jaco Van Dormael'in Sekizinci Gün (Le Huitieme Jour) filminden de hatırlayan çıkacaktır. Diyor ki Mariano, "Maman, c'est toi, la plus belle du monde." "Annem, dünyanın en güzeli sensin." Gerçekten de öyledir, dünyanın en güzeli bizim annemizdir. Yazıya ilaştırdığım QR kod da bu şarkının, Sekizinci Gün'den görüntülerle harmanlanmış bir versiyonu. Dinlerseniz mutlu olurum.

Ülkü Tamer'i kaybettik. Türk şiiri öksüz (yetim değil evet, öksüz) kaldı şimdi. O yüzden şiire dokunmadan kapatıyorum bu ayki bahsi. Mekanın cennet olsun Ülkü Amca.

İlber Ortaylı

işgale karşı özgürlük mücadelesinin başlangıcı

Mağlup olan devletlerden hiçbirisi böyle bir direniş gösteremedi. O ülkeler galiplerin dayattığı anlaşmaları kabul edip, yeni şartlara adapte olmaya çalışırken, tek direnen Türkiye'dir.

Samsun, Anadolu'ya çıkış noktasıydı. 19 Mayıs 1919'da Bandırma Vapuru'ndan inen Mustafa Kemal, 9. Ordu Müfettişi olarak karşılandı. Bu tarihimizin en önemli dönüm noktalarından biridir. Atatürk de zaten Nutuk'u bu tarihten başlatır. Bu dönemde tüm Osmanlı topraklarında olduğu gibi Samsun'da da işgalciler ile Türk halkı arasında silahlı çatışmalar yaşanmaya başlamıştır. Bunun üzerine İtilaf Devletleri, Osmanlı Hükümeti'ne bir nota vermiş ve bölgedeki karışıklıkların giderilmesini istemiş, aksi halde Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesi gerekçe gösterilerek bölgenin işgal edileceğini beyan etmiştir. Karışıklıkların giderilmesi görevi için Mustafa Kemal uygun görülmüştür. Müfettişlik görevini kendisini İstanbul'dan uzaklaştırmak için verilmiş bir görev olarak düşünen Mustafa Kemal, Nutuk'ta bu görevi kabul edişinin ardındaki düşüncesinin "ulus egemenliğine dayanan, tam bağımsız yeni bir Türk devleti kurmak" olduğunu açıkça ifade etmektedir.

Atatürk'ün İstanbul'dan çıkmadan önce düşündüğü ve Samsun'da Anadolu topraklarına ayak basar basmaz uygulamaya başladığı bu kararlar özgürlük meşalesi yakılmıştır. Anadolu'da siyasi örgütlenme başarılmıştır ki en mühim tarafı da budur. Tabii bir müddet sonra Atatürk'ün niyeti açığa çıkıyor. İşler İstanbul Hükümeti'nin istemediği, göz yumamadığı noktalara gelince cezalandırma, idam fermanı ve en sonunda istifa geliyor. Gel gör ki istifa eden Mustafa Kemal'i Anadolu'daki iki büyük ve mühim kumandan desteklemiştir. Ali Fuat Paşa ve Kazım Karabekir Paşa'nın "Destekliyoruz, emrinizdeyiz" demesiyle ortaya iki kuvvet çıkıyor. Savaşı da bunlar yürütmüştür.

Mustafa Kemal'in 19 Mayıs 1919 tarihinde 9. Ordu Müfettişi olarak Bandırma Vapuru'yla yapılan yolculuk sonrası Samsun'a çıkışı, Kurtuluş Savaşı'nın fiili başlangıcı olarak kabul edilir.

19 Mayıs 1919'da Türkiye'deki sivil direniş başlamıştır. Bu yıl 19 Mayıs'ta Kurtuluş Savaşı dediğimiz direniş harbinin 99'uncu yılını kutlayacağız.

I. Dünya Harbi'nin mağlupları arasında hiçbirinin parlak bürokrasileri ve komuta kademeleri böyle bir direnişe giremedi. Aksine Almanya blokunun yaptığı gibi, haksızlıkların acısını başka uluslara ve gruplara haksızlık yaparak çıkarmak istediler. 19 Mayıs aslında devletin geleneğini, gücünü gösterdiğinin kanıtıydı, bu gerçektir. Ama bir yenilik vardır; Türkiye tarihinde vatandaşın sivil girişimi de başlamıştı. Kendini fesheden bir partinin kadroları bu girişimde yer alıyorlardı.

**19 Mayıs
aslında devletin
gelenegini,
gücünü
gösterdiğinin
kanıtıydı.**

Ama sadece onlar değil, Anadolu'nun her yerinde İttihat ve Terakki kadrolarıyla, ittihatçı düşüncesiyle ilgisi olmayan esnaf, tüccar, medreseliler de harekete geçtiler. Düşünün, milli mücadele ruhu sarmıştır ki insanları son Sadrazam Tevfik Paşa'nın oğlu İsmail Hakkı Bey, aynı zamanda Padişah'ın da damadıydı kendisi; bizzat Anadolu'ya gelip Kurtuluş Savaşı'na katılmıştır. "Veliahdi saltanat" konumunda olan Abdülmecid Efendi Ankara'ya geçmek istemiştir ama bu makul görülmemiştir. Asker olmasının yanı sıra, Ankara'yla da irtibatı olan Ömer Faruk Efendi Anadolu'ya geçmek istiyor ve bu talep reddediliyor. Elbette bunun nedenlerini bilmek lazım. Muhtemelen, Ankara bir noktadan sonra hanedanı pek istemiyor. Bu noktada, İsmail Hakkı Bey'in hatıratını iyi gözden geçirmek lazım; bu hatırat bize bazı ipuçları verebilir.

Cumhuriyeti kuran hareket gerçek anlamda bir direniş göstermiş ve konumunu hak etmiştir. Nitekim, mağlup olan devletlerden hiçbirisi böyle bir direniş gösteremedi. O ülkeler galiplerin dayattığı anlaşmaları kabul edip, yeni şartlara adapte olmaya çalışırken, tek direnen Türkiye'dir. Bu direnişi gösteren bir memleket sonunda kendi isteklerinde diretecek ve o direnişi örgütleyip komutayı elinde tutanlar da haklı olarak, Cumhuriyet rejimine geçeceklerdir. İstanbul'dakinin aksine, aktif olan ve direnen Ankara'daki meclis istediklerini dayatacak ve nihayetinde kabul ettirecektir.

Aslı Alpar

BİRAZ
KARIŞIĞIM
AMA
HALLEDEBİLİRİM!

KAPİTALİZMİ
TEMİZLEYECEK
Bİ
DEZENFEKTAN
YOK...!

FİLOZOFLAR DÜNYAYI
YETERİNCE YORUMLADI,
BİZ BİRAZ
GİĞEK
EKELİM...

BAHARDA 'KAYYUM' YOKMUŞ...

Sunay Akın

tesla, dönme dolap ve ubeydullah efendi

Bizi endişelendiren, yazarımızın garda karşılayan adam tarafından Chicago fuar alanına yakın bir otele yerleştirilmesidir ki o bölgelerden biri de Dr. Holmes'un otelinin bulunduğu Engewood semtidir. Neden mi endişeleniyoruz?

Padişah II. Abdülhamit'e karşı ağır sözler söylemekle suçlanan Ubeydullah Efendi'nin mahkemede yüksek sesle okuduğu gazel, on sekiz ay hapis cezası almasını engelleyemez. Ubeydullah Efendi'nin gazel okumasının nedeni, padişaha hakaret ettiği yönünde tanıklık eden adamın sesini bastırmak içindir. Sanık zorla susturulsa da aleyhine tanıklık yapan adamın konuşmaya başlamasıyla kulaklar yine bağıra çağıra söylenen gazelle yılanır. Mahkeme tanığı dinleyemez ama Ubeydullah Efendi'yi suçlu bularak hapishaneye gönderir.

Özgürlüğüne kavuşan **Ubeydullah Efendi'yi, 1893 yılında Liverpool limanından New York'a doğru yol alan bir vapurun yemek salonundaki 323 numaralı sandalyede otururken görürüz.** Her ne kadar Chicago'da düzenlenecek fuara gidiyor olsa da Jön Türklerin bu en renkli şımarasının amacı biraz da II. Abdülhamit'in baskıcı rejiminden uzak kalmak, nefes alabilmektir. Ubeydullah Efendi yemek masasına konulan çiçeklerin gemide yetiştirilmesine ve içtiği sütün de her gün gemideki ineklerden sağılmasına hayran kalarak Atlas Okyanusu'nda yol almaktadır. Germanic adlı vapur 1910 yılında Seyr-i Sefain kuruluşu tarafından satın alınarak İstanbul'a getirilecek ve vapuru görerek çok beğenen dönemin padişahı Sultan Reşat'ın isteği üzerine annesi "Gülcehal"ın adı verilecektir.

New York'tan trenle Chicago'ya geçen Ubeydullah Efendi'yi garda, fuar boyunca her ay bir gazete çıkaracak olan Bustani Efendi'nin amcasının oğlu karşılar. Vakit gece olduğu için karşılayan adam Ubeydullah Efendi'yi bir otele yerleştirir. Sabah olunca Bustani Efendi'nin yazıhanesine giderek, Türkçe çıkacak gazetede fuar izlenimlerini yazmak istediğini bildirir. Bustani Efendi, bunun ancak fuardaki Osmanlı sergisinin komiseri Hakkı Paşa'nın izniyle mümkün olabileceğini söyler. Hakkı Bey'in "Ubeydullah Efendi'den daha iyi bir muharrir bulamazsınız" sözü üzerine de ayda elli lira karşılığında işe kabul edilir.

Ubeydullah Efendi'nin Amerika serüveninde başına neler geldiğini hatıralarından okuyabilirsiniz. **Bizim peşinde olduğumuz, bir hafiye gibi izini sürmeye çalıştığımız, Ubeydullah Efendi'nin Chicago'daki ilk günlerinde kaldığı otelin Dr. Henry Howard Holmes'a ait olup olmadığı sorusudur.** Tıp fakültesini bitiren Holmes, Chicago'da zenginlerin yaşadığı Engewood semtinde eczacı olarak çalışmaya başlar. Kazandığı paralarla da eczanenin karşısındaki boş arsayı satın alarak oraya "World's Fair" adında bir otel inşa eder. Ubeydullah Efendi'nin bu otelde kalıp kalmadığı konusunda elimizde kesin bir bilgi yoktur. Bizi endişelendiren, yazarımızın garda karşılayan adam tarafından Chicago fuar alanına yakın bir otele yerleştirilmesidir ki o bölgelerden biri de Dr. Holmes'un otelinin bulunduğu Engewood semtidir. Neden mi endişeleniyoruz? Bu sorunun yanıtını vermek için otel sahibinin Germanic vapurunun bacasından yükselen dumanlar gibi kara, kapkara olan hayatına doğru yola çıkalım...

Michigan'da tıp fakültesi öğrencisi olan Holmes, anatomi dersliğinden çaldığı cesetlere kazayla öldükleri görünümü vererek sigorta şirketlerini dolandırır. İşin aslını ararsanız Dr. Holmes'un asıl adı da "Herman Webster Mudgett"tir. Kazandığı paralarla Chicago'ya gelerek, bankalardan aldığı kredilerle de "Şato" adını verdiği otelin inşasına başlar. Ne var ki inşaatın yapımında başından sonuna kadar çalışan hiç kimse yoktur. **Mudgett, işçileri iki, üç hafta çalıştırıp işlerine son vermekte ve yerlerine yeni işçiler almaktadır. Bu nedenle yapımında çalışan hiç kimse otelin bittiğinde neye benzediğini göremez.**

World's Fair Hotel tamamlandığında gazetelerde haberleri yer alır, reklamları yapılır; Kristof Kolomb'un Amerika'ya adım atışının 400. yıldönümü...

Chicago Fuarı'na gelen ziyaretçilerin kaldığı otellerden biri olur. Ne var ki, sahibinin amacı altı ay sürece fuar boyunca para kazanmak değildir!

İşler kötüye gidince, alacaklılar otelin kapısına dayanır. Dr. Holmes da her dolandırıcı gibi çareyi kaçmakta bulur. Kaçarken de en güvendiği adam olan marangoz Benjamin Pitezeli'yi de yanında götürür. Bir yerlerden para bulma derdine düşen Dr. Holmes, Benjamin'i öldüğü şeklinde bir senaryo hazırlayarak sigorta şirketini dolandırmaları konusunda ikna eder. Dr. Holmes, bunun karşılığında Benjamin'e on bin dolar verecektir. Aradan geçen zaman içinde Benjamin'in ortaya çıkmamasından endişe duyan karısı polise giderek planı itiraf eder. O sırada alacaklıların polise başvurduğu Dr. Holmes, Boston'da yakayı ele vermiştir. Dolandırıcılık suçundan aranan Dr. Holmes'un, Benjamin'i gerçekten öldürmüş olacağından şüphe duyan polisler, Chicago'daki otelin kapısını arama yapmak için açarlar.

Polisler, bakımsızlıktan dolayı köşelerine örümceklerin ağ kurduğu, borularından suların damladığı, farelerin cirit attığı otelin, tarihin en korkunç işkence ve ölüm mekanlarından biri olduğunu içeri attıkları ilk adımlarda bilemezler! Otelin her köşesi incelenince insanın kanını donduran gerçek ortaya çıkar...

Dr. Holmes, fuar için gelen ziyaretçilerini ses geçirmeyen, kocaman bir kasaya benzeyen odalarda havasızlıktan ölüme mahkum etmekte, cansız bedenleri gizli bir bacadan bodruma atmakta, burada parçaladığı bedenlerden çıkan organları ve iskeletleri tıp fakültelerine satmaktadır! Yardımcısı da kesici ve parçalayıcı aletleri kullanmakta usta olan marangoz Benjamin Pitezeli'dir!

Polisler araştırmayı derinleştirdikçe, otelin gizli bölümlerinde gaz odaları, asit banyoları, kireç kuyuları ve fırınlar bulurlar. Dr. Holmes işlediği cinayetlerin 27'sini itiraf eder. Chicago Fuarı'na gelen ama bir daha kendisinden haber alınamayan insanların listesine bakan polis, Amerika'nın ilk seri katilinin iki yüzden fazla insanı işkenceyle öldürdüğünden emindir. Dr. Holmes'un kurbanlarının hepsinin organlarını ve iskeletlerini tıp fakültelerine satmadığı, bir kısmına da kaza süsü vererek sigorta şirketlerini dolandırdığı anlaşılır.

Mahkemede "Dünyaya gözlerimi açtığım yatağın hemen yanında şeytan beni arkadaşı olarak beklemekteydi ve o günden beri de benimle beraber" sözleriyle soğuk bir hava estiren Dr. Holmes, cinayetleri neden işlediği sorusuna şu yanıtı verir: "Ben içimdeki kötülükle doğdum. Katil olduğum gerçeğinin önüne geçemiyordum; tıpkı bir ozanın ilhamını bastıramayıp şarkı söylemesi gibi..."

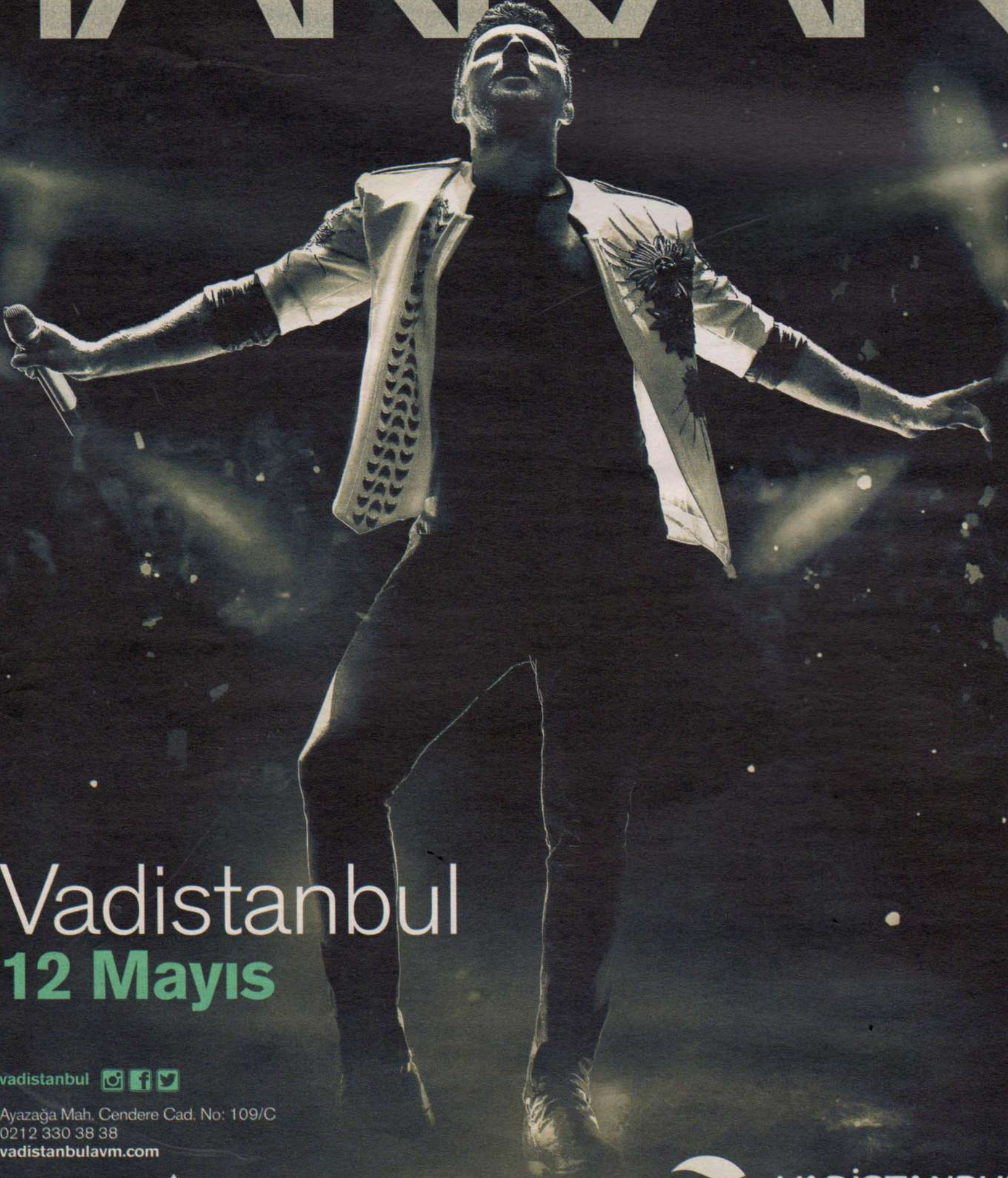
Dr. Holmes'un son isteği, cesedinin kurbanları gibi parçalanmaması için üstüne beton atılmasıydı. Asılırken boynu hemen kırılmayan, ipten yirmi dakika can çekişen seri katilin bu son isteği yerine getirilir.

Ubeydullah Efendi'yi Dr. Holmes'un elinden kurtaran belki de bir mağazada karşısına çıkan satıcı olmuştur. Türkiyeli bir Yahudi olan satıcı, fesli bir adamın mağazadan içeri girdiğini görünce yanına giderek nereli olduğunu sorar. Ubeydullah Efendi'nin uygun ücretle kalacağı bir yer aradığını öğrenen Yahudi ona yardım eder ve kentin kuzey ucundaki bir İngiliz kadının evine götürür. Ubeydullah Efendi fuar alanına yirmi kilometre uzaklıkta olsa da bu evdeki bütçesine uygun odalardan birini kiralar.

Chicago Fuarı, ünlü fizikçi Tesla'nın elektrikle aydınlatıldığı ve G.W.C Ferris'in dönme dolabının ilk kez tanıtıldığı fuardır... Ubeydullah Efendi, fuarın ışıkları ve dönme dolaptan yükselen kahkaha sesleri arasında yürürken, tarihin senaryosu en kanlı bir korku filminin sahnesinde yer aldığından habersiz aldığımız görüntüleri şöyle anımsar: "Chicago'da cennette idim!"

"Katil olduğum gerçeğinin önüne geçemiyordum; tıpkı bir ozanın ilhamını bastıramayıp şarkı söylemesi gibi..."

TARKAN

Vadistanbul
12 Mayıs

vadistanbul

Ayazağa Mah. Cendere Cad. No: 109/C
0212 330 38 38
vadistanbulavm.com

biletix
ticketmaster Türkiye

ATLANTIS
YATIM

VADİSTANBUL
AVM

sisifos

Birisi var bizim sokaklarda. Takındığı ciddi edayla, pek meşgul görünen başını yana yatırarak hızlıca yürümekten başka hiçbir şey yapmayan, itinayla taşıdığı kâğıt kahve bardağından başka hiçbir şeyi olmayan bir adam. Şehirlerin aralıklarına şahsiyet ekleyen o sokak insanların birinden söz ediyorum. Birbirinin kopyası sıradan vatandaşların meczup sayacağı, karakteristik bir kişilik. Aile, eşya, apartman, patron, banka, devlet ve savaş eksenindeki dar hayatlarımıza kim bilir hangi sebeple sırtını dönmüş ya da kim bilir hangi sebeple darlığın dışına sıçramış bu kişi, içinde sıcak kahve varmış gibi nazikçe tuttuğu kağıttan bardağıyla sürekli yürüyor. Çevresini saran adların iyelik ekiymiş de katılmaya çalışıyormuş gibi sıradışı bir sabırla sokaklarda durmaksızın poz veriyor. Saç baş karmakarışık, eprimiş sökülmiş giysiler içinde, meşguliyetin uzaktan nasıl görüldüğünü yüzümüze çalıyor. Soğuk şakalar yapan biri bence.

Hayat meşgalesinin partial modeli bu arkadaşın, mim sanatçılarındaki sebatla pozların sürekliliğinde yaşadığını, altı ay içinde birkaç kez görünce farkettim elbette. Aynı kahve bardağını aynı sıcaklıktan eli yanarmış gibi aynı edayla günlerce taşıması yüzünden. Hemşerisi olduğu öbür aylakların ilgi dolu bakışlarını toplayarak, en azından bir yazı olmaya çalışıyordu. 'Anlatı' olmak isteyen yanını gösteriyordu sokaklara.

Onu ilk gördüğümde Abide-i Hürriyet Caddesi ile Rumeli Caddesi'nin kesiştiği köşede idi. Elinde bitirmek üzere olduğunu sandığım kahve bardağı, en iyi niyetle biraz bakımsız görünümüyle bir yere yetişmekteydi. Başka bir gün, aynı görünümde Teşvikiye Karakolu'nun önünden geçiyordu. Çok bakımsız biri olduğunu düşündüm o zaman. Birkaç hafta sonra İTÜ Maçka'nın önünde, aylar sonra Akaretler'de, sonra yine Teşvikiye'de, Rumeli Caddesi'nde. Ayaküstü kahve içiyormuş gibi yapmaktan başka kendine zaten bakmadığını sonunda anlamıştım. O sadece belirlediği tepenin ucundan Beşiktaş'a, denize kadar iniyor, önüne deniz çıkınca gerisin geri aynı tepeyi geri tırmanıyordu. Sisifos'un kayası neyse, onunki de kâğıttan bir bardaktı.

Sisifos, akli ve kurnazlığıyla tanrılardan üstünlüğünü savunan, tanrıların hakimiyetine karşı insanları savunan Yunan mitosundaki ilk ölümlüdür. Zekasıyla gökleri şaşırtan Odise'nin babası. Ölüm ülkesindeki Hades'in elinden kurtulmayı kurnazlığıyla başarır. Hikâyesinin sonunda tanrıların kudretini küçümsemediği için büyük bir kayayı dağın tepesine taşımakla cezalandırılır. Sisifos'un gün boyu ıstırap çekerek yukarı taşıdığı kaya, tepeye varmasına bir parmak kala tanrılar tarafından itilerek tekrar aşağı yuvarlanır.

Albert Camus'nün Sisifos Söyleni* adlı anıtsal denemesinde ise, korkunç bir döngüye hapsedilerek boşuna çabalamanın yenik kahramanı Sisifos, taşıdığı kaya ile bilincinin sorumluluğunu tanıyan umutsuz bir kahramana dönüşür. Gelgelelim "umuttan yoksun olmak, umut kesmek değildir." Yaptığı işin manasızlığına karşın sonsuza değin

yapmakla yükümlü olduğunun bilincindedir Sisifos. Camus'nün Sisifos'u kendi azabını tanıyan, dış koşulların kaçınılmaz baskısıyla anbean derinleşen saçmalığı, hayatla ve başkaldırıyla aşar.

Camus, 2. Dünya Savaşı sırasında dünya yerle bir olurken yazdı bu denemeyi. Ona göre tükeniş, mahvoluş, yıkım ve facia bir intihar gerekçesi değildi, intihar dünyanın saçmalığına razı oluştı, dünyanın acısını kabul etmenin son perdesiydi hatta. Başkaldırının tek kalesi ise insan onuruydu. Saçma olan insanın kendisiyle hayatı arasındaki bağı koparmasıydı.

Zarifçe tuttuğu kahve bardağıyla Beşiktaş'tan Rumeli Caddesi'ne doğru yol alan benim Sisifos'a dönersek, o en azından saçma karşısında anonim biri olmadı hiç. Anonimliği taklit eden oyununu oynuyor sadece.

Biteviye çabıyla bardağın boşluğunu bir yukarı taşıyor bir aşağı, bundan zevk aldığı çok açık. Kimisi de çantasında kitap taşıyor onun gibi, kimisi ise cebinde ağaç tohumu, olur ya önüne toprak çıkarsa ekmek üzere.

"Umuttan yoksun olmak, umut kesmek değildir."

“Bu fotoğrafı 2009 yılında Şanlıurfa/Ceylanpınar’da hayvancılık yapılan Koçer köylerinin bulunduğu mevrada çektim. Köylülerin çay daveti üzerine içerde beklerken, bir an dışarı çıkmak istedim ve yerde duran bidonu görünce kendi çocukluk anılarımdan da yola çıkarak çocuklarla şarkı söylemeye başladık. O kadar keyifli bir andı ki belirli bir süre fotoğraf makinemi elime almadım çocuklar utanmasın diye. İçerde sesi duyan dedenin bakışıyla da sarıldım makineme... Ortaya çıkan tablo buydu. Üstelik çocukların yaptıkları müzik de dinlenmeye değerdı.”

Ümit Kavak

itaat, biat ve bilhassa ricat

Görünen o ki, insanda, içinde bulunduğu grubun genel görüşünün kendisinininkinden daha isabetli olduğuna inanma doğrultusunda bir eğilim mevcut ve herhalde bu da evrimsel açıdan bir değer taşımakta.

Kitabı tanımı, "Toplumsal birey, bireyin toplum üzerindeki etkisinin bilimsel incelemesi," olan sosyal psikolojinin, bulguları itibarıyla, adeta insan denen canlının, ne denli güvenilir ve irrasyonel bir varlık olduğunu kanıtlamak için geliştirildiğini düşünmek mümkündür. Söz konusu disipline ait literatüre şöyle bir göz gezdirdiğinizde, Nietzsche'nin, "Delilik, kişide seyrek görülmekle birlikte, gruplar, partiler, halklar ve çağlar için bir kuraldır," tespitine hak vermekten kendinizi alamazsınız. Evet, aynı bilim dalı bize, insanın mecbur kaldığında iş birliğine yatkın bir tür olduğunu da söyler ancak tarihteki nice örnek, bize onun bu meziyetini ekseriyetle pek de matah işler için kullanmadığını da açıkça gösterir. Kuşkusuz, buradan çıkarılması gereken sonuç insanlığın bütün kazanımlarını reddedip, ondan tamamen umudu kesmek ve gidip bir dağ başında yalnız başına yaşamaya başlamak gerektiği değil. Hoşumuza gitse de gitmese de sosyal canlılarız ve birbirimize mecburuz. Ayrıca dil, müzik, elektrik ampulü, aşk ve basur yastığı gibi görkemli icatların hayatımıza büyük zenginlik kattığını da teslim etmek durumundayız. (Aştan çok emin değilim.)

İnsanın hem asaletli, hem de melanetli bir tarafı mevcut. Bu nedenden ki, ilerleyişimiz pek zahmetli, pek yavaş ve zikzaklarla dolu bir biçimde gerçekleşiyor. Sosyal psikoloji gibi disiplinler bize zaaflarımızı gösterme ve hatırlatma konusunda yararlı olabilir diye düşünüyorum.

Görünen o ki, insanda, içinde bulunduğu grubun genel görüşünün kendisinininkinden daha isabetli olduğuna inanma doğrultusunda bir eğilim mevcut ve herhalde bu da evrimsel açıdan bir değer taşımakta. Ne idüğü belirsiz bir uyarıcıyla karşı karşıya kalındığında ise, gruplar merkeze meylediyor. Şöyle bir örnekle açayım: Karanlık bir ortamda, duvara yansıtılan sabit bir ışık noktasına uzun süre bakarsanız bu noktanın hareket ettiği gibi bir illüzyona kapılıyorsunuz. Hafızam beni yanıltmıyorsa, Muzaffer Şerif'e, yani Türkiye'nin psikoloji alanında yetiştirdiği en büyük isme ait bir çalışma, bu fenomeni kullanarak harika bir deney gerçekleştiriyor. Farklı gruplar belli bir süre karanlık ortamdaki bu noktaya bakıyor ve şu soruya cevap vermeye çalışıyor: Nokta ne kadar hareket etti? Her grupta, deneycinin iki gizli "yandaşı" bulunuyor ve ilk cevapları her zaman bu ikisi veriyor. Diyelim birincisi, "3 santimetre," ikincisi ise, "7 santimetre," diye cevaplıyor. Tartışmalar nihayetlendikten sonra grubun kararı hemen hemen her zaman, bu iki rakamın ortalama değeri, yani 5 santimetre oluyor. Mesela yandaşların cevabı, 10 ve 30 santimetre şeklindeyse, grup 20 santimetredir karar kılıyor. Aslında sabit duran noktanın ne kadar hareket etmiş olabileceğine dair sahte uç noktaları

belirleyenler, sözüm meclisten dışarı, işte bu yandaşlar oluyor. Velhasıl, insan gruplarında bir sağlamlık da söz konusu.

Yukarıdaki örnekte, her ne kadar irrasyonel olsa da az çok bir demokratik mekanizma söz konusu; yani açıktan bir dayatma yok. İşin içine otorite girdiğinde, durum iyice çetrefilliyor. **Herhalde psikoloji alanındaki en ünlü çalışmalardan biri Stanley Milgram'ın itaat deneyidir.** Pek çok türevi bulunan ve ahlaki açıdan da epey sorgulanmış bu çalışma hakkında, internetten geniş bilgi edinmek mümkün, o yüzden fazla detayına girmeyeceğim. Milgram Deneyi'nin ortaya koyduğu şudur ki, insanlar bir otorite figürünün etkisiyle -bu kişi kendileri üstünde doğrudan bir yaptırım gücüne sahip olmasa dahi- hiç tanımadığı bir kişiye, gayet sudan bir sebeple, ölümcül düzeyde elektrik şoku uygulayabilir ve böyle davrananların oranı da hiç azımsanmayacak kadar yüksektir. Bunlar psikopatlar, sadistler falan değil, gayet vicdanlı, ahlaklı, düzgün insanlardır ve kendilerine verilen talimatları içleri parçalanarak uygulamaktadırlar.

Milgram'ın bu çalışmasının ilham kaynağı olarak bilinen bir diğer itaat deneyi, Solomon Asch'e aittir ve o da bir hayli ünlüdür. Deneklere dikey biçimde yan yana çizilmiş, kısa, uzun ve orta boyda birer çubuk gösterilir (sırasıyla a, b, c diyelim), hemen yanlarında da uzun çubuk bir kez daha çizilmiştir. Yanıtlanması gereken soru basittir: En sağdaki çubuk a, b veya c şıklarında gösterilenlerden hangisine eşittir? Nesnel gerçek o kadar açıktır ki, doğru cevabı bulamamak için görme engelli olmak gerekir. Nitekim, doğal koşullarda yapılan çalışmalarda herkes, doğru yanıt olan "b" şıkkını rahatlıkla bulur. Ancak deney aşamasına geçildiğinde, Asch de yandaş desteğine başvurur. Söz gelimi, on kişilik bir gruptaki ilk dokuz kişi kasıtlı olarak yanlış cevaplardan birini verir (a ya da c). Yapılan çalışmalar, deneklerin üçte birinin soruya grupta aynı şekilde, yani yanlış cevap verdiğini göstermektedir. İlk dokuz kişi "a" diyorsa "a," "c" diyorsa "c." Geliyoruz, zurnanın zırt dediği yere: Deney esnasında, gruptaki yandaşlardan biri, diğer yanlış cevabı veriyorsa, yani herkes "a" derken o "c" diyorsa, sondaki eleman, yani denek, hemen hemen her zaman, "b" diyerek doğru cevabı veriyor. Diğer bir deyişle, **itaat davranışı, yanlış yerinden kırılmaya uğradığında dahi, bireye doğru bildiğini dile getirecek cesareti kazandırabiliyor.** İşte gücünü, mutlak itaatten alanlar bu zaafı çok iyi bildiklerinden, en ufak farklı sestenden dahi bu kadar çok korkarlar ve işte bu yüzden Hürriyet gazetesinin satışı bu denli önemlidir.

Tuna Serim

ZÜBEYDE HANIM VE OĞLU

Ali Rıza Bey evlilik kararı alındıktan sonra Zübeydeciği görüyor, çünkü onlar Yörük; kaç-göç kuralları Anadolu'daki kadar sıkı değil. Bir görüyor ki rüyadaki kızı bile unutuyor. Zübeyde'nin mavi gözleri, bir şey hoşuna gitmediğinde dik bakışı; başörtüsünün altından görünen kıvrık sarı saçları ve ah teni, beyaz teni; yüzü bu kadar beyazsa...

Görev yeri ormanda... Kar yağıyor, hava soğuk ama gittikçe ağırlaşan Zübeyde Hanım korkusuz. Bebeği sağlıklı doğacak, onunla yaşamı anlam kazanacak, sarışın, mavi gözlü olacak.

Kar üzerinde ışıklarını çeken güneş başka bir aydınlığı taşıyor küçük, loş odaya. Doğan bebek ışık gibi, önce sarı saçlarını görüyorlar, sonra yıkandıktan sonra parlayan mavi gözlerini. Zübeyde Hanım yavrusunu kollarına aldıktan sonra düşündüklerinin birebir çıkmasına şaşıyor. Sarı saçlı, mavi gözlü kadın kucağındaki yavrusuna bakarken içi titriyor, onu da kaybederse... Ona bakarken kendini dinliyor,

ölmek istemiyor, işini yapamadan, evladının büyüüğünü göremeden. Bu heyecan mı sütünü kesti bilinmez, diğer bebeklerini emzirirken Mustafa'ya ilk günden sonra süt veremedi. Bu defa oğlu Ömer hasta, aynı kızı gibi... Göbeğinde lekeler var, ağzı, dili yaralar içinde, yutkunamıyor ve ateşi yüksek. Ali Rıza Bey "kuşpalazı" diyor. İlaçları yok, doktorları yok, çevrelerinde onlara yardım edecek bilgili, deneyimli bir insan bile yok. Bakımsızlık Rumeli'de çocuk bırakmayacak, gün geçmiyor ki bir çocuğun daha kuşpalazına yakalandığı ve öldüğü duyulmasın. Belki ilaç olsa... **Ömer'i de kaybediyorlar. İnsan otuzuna yaklaşmadan iki evladını kaybederse kendinden de pek çok şeyi toprağa gömüyor.** Yaz gelince yeniden Paşaköprüsü'ne gidiyorlar. Genç anne ıssız ormanda şifalı otları toplar, çocuklarını beslerken, kendi kendine konuşmaya başlıyor. Her gün, her saat, her dakika "Ya Ahmet'ime, Mustafa'ma da bir şey olursa?" Yüksek sesle dua ediyor, "Allah'ım evlatlarımı bağışla" diye.

Mustafa oğlu asker olmayacak! Mesleklerin en güzeli hafızlık, kimse hafızlara dokunmaz. Oğlu da hafız olacak, her gün gelip annesinin elini öpecek, mutlu bir yuva kurup çoluk çocuğa karışacak.

"Mustafa, ticaretle uğraşmak, tüccar olmak istemez misin?"
"Hayır."

"Niçin evladım, bak baban da tüccardı, işini sonuna kadar namusuyla yaptı."

"Omzumda basma topları taşıyamam, ben asker olacağım."

Annenin içinde bir şeyler titriyor. Oğlu alıp başını gidecek, zaten bebekliğinden beri başına buyruk, kendi kararlarını kendi veriyor. Acaba annesinin dizinin dibinde oturan bir oğlu olsa, onu bu kadar sever miydi?

Annenin yüreğinde iki duygu savaşıyor, biri hüzün, evladı elden gidiyor, ikincisi gurur.

Babasının ölümünden sonra Mustafa annesinin evlendiğini duyunca yıkılıyor. Onu affetse de kendini affedemiyor. Onlara bakamadı... Zübeyde Hanım'ın canı yanıyor, evladı onu terk etti. Gitmek, konuşmak, özür dilemek... Gelmeyeceğini bilse de gözleri yollarda... Mustafa Kemal'in yüreğindeki hasret büyümüş, öfke duygusu küllenmiş, zaten annesini severken öfkeyi içinde nasıl yaşatabilir? Annesini ziyarete gidip, elini öpüyor. Zübeyde Hanım oğlundan yüz yıl ayrı kalmış kadar hasretle dolu olsa da ölçsüz davranmıyor.

Oğlu mezun olmuş, geliyor. Zübeyde Hanım'ın heyecandan ayakları tutmaz oluyor.

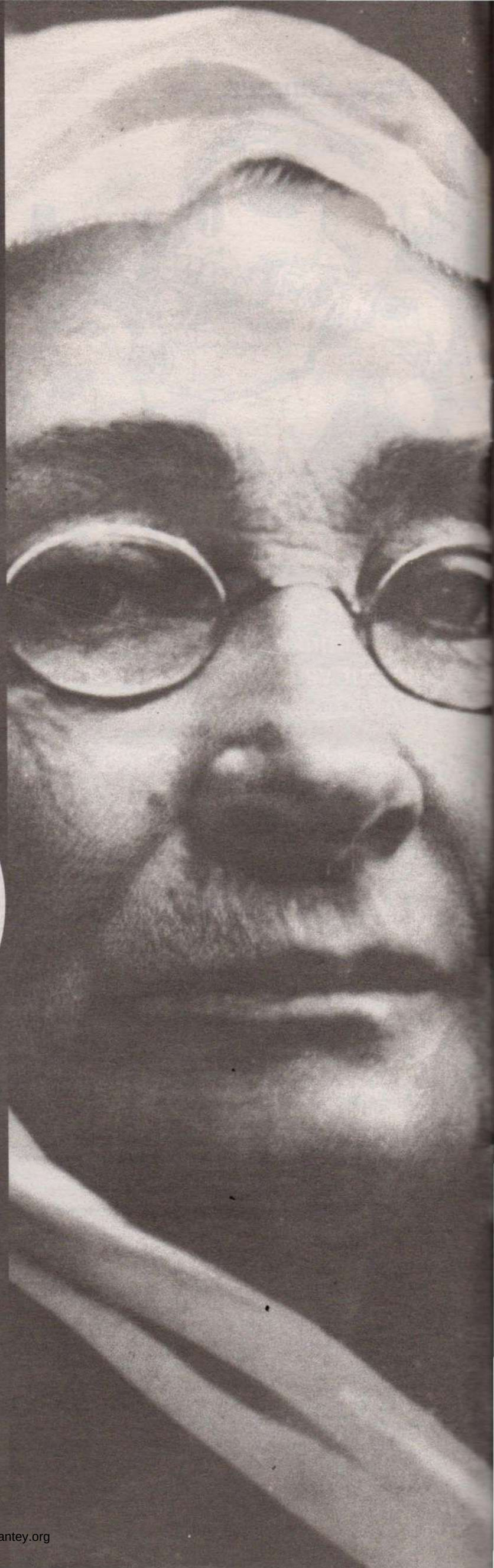
Bayılıp düşse de kapıyı açmaya kararlı, yavrularını kaybeden bir annenin telaşı, evladına hayran olan bir annenin davranışları. Sonunda elini uzatıp kapının ağır demirini kaldırıyor ki... Karşısında tiril tiril giyinmiş, yakışıklı, çekici bir asker, bir teğmen. Bayılacak gibi oluyor. Sonunda sarılıyor yavrusuna; "Paşam, benim Paşacığım."

Mustafa Kemal sürgüne gidiyor. Annesine mektup yazıp, İstanbul'da kalacağını söylüyor, anne yüreği ancak böyle soğutulur, gerekirse yalanla!

Annesi öğreniyor durumu. Yüreğin bu kadar hızlı çarptığını bilmezdi, kapıyı her çalanın kötü haber getireceğinden endişelendiğini, gecelerin bu kadar karanlık olduğunu, kötü düşüncelerin gece geldiğini, bir ananın evladını kaybetme korkusunun yaşamdaki her şeyin üstüne çıkacağını, onu boğacağını... İnsanoğluna verilmiş en güzel duygu sevmek. Ya hasret, sevdiğinin hasretini çekmek? Mustafa onun tek oğlu, ölenlerin sevgisini de ona ekledi. İçindeki hasret öyle büyük ki evlat acısı kadar acıtıyor. İstanbul'dan gelen mektuplara inandı ama yüreği rahatsızdı, oğlunun sıkıntıda olduğunu hissediyor. Hasret yalnız görememek değil, korkmak da hasretin ayrılmaz parçası.

Yıllar sonra son akşam yemeğini hazırlarken Zübeyde Hanım ağlıyor. Yine hasret girecek devreye, yine korkular, yine uykusuz geceler. Artık evli bir kadın ama Paşa'sı yıllar önce, "Maaşa geçtiğim size bakacağım," demişti. Şimdi maaşını alınca avucuna sayıyor, kendi

**Annesine
mektup yazıp,
İstanbul'da
kalacağını
söylüyor, anne
yüreği ancak
böyle soğutulur,
gerekirse
yalanla!**

yoksa arkadaşları. Zübeyde Hanım araştırıyor, onun mevkindeki biri ne kadar maaş alır diye, asıl şaşkınlığı öğrendikten sonra, meğer ne alırsa annesine veriyormuş! Oğluna hasret, Rumeli'ye de hasret kalmak üzere. Uykunun yerini uykusuzluk aldı. Hiç uyumadan yaşar mı insan? Oğlu eve geldiğinde Mustafa'nın da uyumadığını görüyor; geceleri koridorlarda dolaştığını, mutfağa gittiğini, oda soğuk da olsa oturup düşündüğünü görüyor. Vatan kurtulmazsa oğlu da olmayacak. O zaman bir yangın sarıyor bedenini, dışarıya çıkıp karların üzerinde koşmak istiyor. Vatansız ve oğulsuz yaşayamaz.

Anneciğini göremiyor, kardeşini. Balkanlar ateş topuna dönmüşken ne yapıyorlar, en iyisi İstanbul'a gelmeleri, bunun için mektup yazıyor ama cevap gelmiyor.

Ve İstanbul'da buluşuyorlar. Annesini kollarıyla sıkı sıkı saran Mustafa değişmiş, tanımadığı biri. Derinlik kazanmış, artık çocuk değil, genç de. Gözlerindeki gölgeler acılarla tanıştığını gösteriyor, karanlık kısımlarda söylemeyeceği, anlatamayacağı sırlar gizli. Mustafa'sına soru sormuyor, isterse anlatır...

O günlere kadar hiçbir sağlık problemi yaşamayan Zübeyde Hanım artık iyi değil, kendini kötü hissediyor, bazen dudaklarını hissetmiyor. Mavi gözlerinin feri sönmüş, eskisi gibi bakmıyor. Bunların nedeni oğlu, itiraf etmese de kaybetme korkusu gecelerini, gündüzlerini kararttı. Bazen gecenin bir yarısı uykusundan sıçrayarak uyanıyor. Uyanış yavrusunun kayıymış gibi, yoksa içime mi doğdu diye ayaklanıyor, başlıyor evin içinde dolaşmaya.

Sabah kapı çalındığında kapı önündeki Mustafa Kemal... Ana oğul kucaklaşıyorlar. Oğul anasının ellerini öpüyor, bir daha, bir daha, bir daha...

"Affet beni, gelemedim, gelmezsem rahat edeceğinizi düşünmüştüm ama bir sözü unuttum, kurt uyur, düşman uyumaz."

Mustafa Kemal sofraya geçiyor. "Ana yemeği mi desem, Zübeyde Hanım yemeği mi? Böylesi hiçbir yerde yok, hele Arap illerinde, hele cephede..."

"Zayıflamışsın, kendine bakmıyorsun."

"Millet yollarda, aç, yuvasız, vatansız.

Benim az yemem mesele olmasın."

Anadolu'ya geçiş... Makbule Hanım anlatıyor. "Ağabeyimin Anadolu'ya geçmek üzere olduğunu haber aldık. Tekmil arkadaşlarına veda ederken şöyle diyordu; 'Bu

geceyi annem ve kardeşimle geçireceğim, sabaha kadar. Sizi tekrar ziyarete gelemeyeceğim için kusura bakmayın. Şimdi hepinize veda etmiş olayım.' Arkadaşları gittikten sonra beni çağırdı. 'Makbuş' dedi, 'Annemin karyolasının karşısına yer sofrası yap. Bu gece sizinle biraz dertleşmek istiyorum.' 'Mühim bir şey mi var ağabeyciğim; nereye?'

'Gideceğim işte, nereye olduğunu sorma. Hayat bu, belki ölüüm gelemem. Size söyleyeceklerim var bu akşam.' 'Anneciğim' dedi. 'Ben gidiyorum, buraların da Selanik gibi olma ihtimali vardır. Ben gittikten sonra yanılıp da sokağa çıkmayın. Benim işim mühim, bu işte başarılı olabilmem için huzuru kalple çalışmam lazım. Beni merak ve endişede bırakmayın.'

Zübeyde Hanım düşüp bayılıyor. Evlatları telaş içinde...

Gece yarısı doktor çağrıldı.

Ve idam kararı; Zübeyde Hanım felç geçiriyor. Oğlunu asacaklar; hangi anne böyle bir habere dayanabilir?

Görüşmedikleri süre uzadıkça annenin gücü tükeniyor, hastalık ilerliyor. Bacakları tutmuyor, gözleri görmüyor, oysa daha altmış yaşına girmede. Gözlerinin bozulması okumasını engelledi, doktorların verdiği kalın camlı gözlüklerle okuyamıyor. Zübeyde Hanım eskiden de çok konuşmazdı, şimdilerde iyice sustu.

Ve oğlunun istifa haberi, Zübeyde Hanım'ın yüreği dağlanıyor, oğlu asker değil artık. Bir yanı kesip atılmış gibi, kaniyor adeta. Genç bir asker ona Mustafa Kemal'in gönderdiği parayı uzatıyor. Zübeyde Hanım'ın sesi boğuk ve sert...

"Artık maaşı da yok, nereden gönderiyor bu parayı?"

"Arkadaşlarından almıştır, belki biriktirmişti, bilemiyorum." "O büyük bir savaşa hazırlanıyor, onun paraya bizden fazla ihtiyacı vardır. Bunu alamam, geri götür."

Elini oynatmaya çalışıyor, mümkün değil, sesini deniyor, ağzından homurtudan başkası çıkmıyor. Bacakları kendinin değil, kalbinin atışını bile duyamaz hale geldi. Uykusunda öleceğine emin... **Bir süre dalıyor, adeta kendinden geçiyor, birden Mustafa Kemal'i karşısında buluyor. "Anneciğim, beni bırakıp gitme, seni özledim. Hele bir yerleşeyim, işleri düzene sokayım, ikiniz de yanıma geleceksiniz. Lütfen ölme, beni sana hasret bırakma."** Zübeyde Hanım bedeninin çözülmeye başladığını hissediyor. Bir kadının ölüşü ve dirilişi, gece ölmüştü, şimdi yaşama dönüyor. Mustafa Kemal onun hem ilacı, hem eceli!

Yaşlı kadın ağır hasta... Yine de oğlunun onu Ankara'ya aldırmasından sonra biraz toparlanıyor. Bu konunun detaylarını da Halide Edip'ten öğreniyoruz. "Cepheden Ankara'ya gittiğimde Zübeyde Hanım'ı da görüyordum. Yetmiş yaşında olmakla beraber, süt gibi beyaz ve pembe renkli cildinde tek kırışık yoktu. Çabuk öfkeleniyor olmasına rağmen koyu mavi gözlerinde ve ağzında bir şefkat hissedilirdi. Beyaz entarisi, ütülü mendilleri, beyaz elleri... Tam Makedonyalı bir kadındı. Bir yer yatağında yatıyordu. Anlaşılan hastalığı çok ciddiydi ve yaşaması mucizeydi."

Mustafa Kemal vatan kurtarmakla meşgul... Zübeyde Hanım günden güne çöküyor, artık yataktan çıkamıyormuş. Annesi ondan tek şey istedi, mürüvvetini görmek, acaba Latife'yi beğenir mi?

Ankara'ya 2 Ekim 1922'de döndü.

Önce annesini sordu. Zübeyde Hanım'ın kalbi de rahatsız, yine de Paşa'ya tehlikeden söz edilmiyor. İnsan çok sevince söylenmeyen sözcükleri bile

anlıyor. Zübeyde Hanım köşkte Gazi'nin yatak odasının karşısındaki odada yatıyor. Annesinin elini öptü, adeta mahcup. Dudaklarından "Sütünü bana helal ettin mi?" sözleri döküldü.

"Helal olsun yavrum, senin gibi bir evladı olan hangi ana şad olmaz? Allah seni bu millete bağışlasın" dedi ve yanına oturmasını söyledi.

Ve gelinini tanımak için İzmir... Tren

Karşıyaka İstasyonu'na geldiğinde Latife Hanım onları bekliyor. Zübeyde Hanım'ın kalbi rahatsız, şekeri

var, muhtemelen tansiyonu da yüksek çünkü iki kere felç geçirdi, dizleri de tutmuyor. Yol boyunca pencereden Gazi'nin annesi geçiyor diye istasyonlara doluşup sevgi gösterileri yapan insanlara baktı. Onun sade yaşamında bunlara yer olmadığı için şaşırı. Latife Hanım ona iyi baktı. Geceleri başında bekledi, yemeğini yedirdi, ilaçlarını verdi, İzmir'in en iyi doktorlarını onu kurtarmaları için görevlendirdi ama boşuna...

Yetmiş yaşındaydı. Selanik'in en güzel kızlarından biri olan Zübeyde Hanım 14 Ocak 1923'de hayata gözlerini yumdu. Yaşam nedeni olarak gördüğü oğlunun mürüvvetini göremeden, oğlundan uzakta, ona hasret kalarak...

Mustafa Kemal Paşa annesinin cenazesine gidemedi. İzmirli Paşalarını beklerken o Lozan Konferansı için çalışma yapıyor, savaş alanlarında başarı kazanamayan Batıların masa başında oyun oynamalarından korkuyor. Zübeyde Hanım'ı Karşıyaka Mezarlığı'na taşıdılar.

Mustafa Kemal annesinin ardından çok gözyaşı döktü.

14 Ocak'ta ölmüştü, oğlunun annesinin mezarını ziyareti 27 Ocak 1923'te gerçekleşti. Bir insan annesini bu kadar sever de mezarına bu kadar gün sonra mı gider? Evlat Mustafa Kemal'se ülkesine duyduğu aşk onu en önemli görevden bile uzak bırakabilir.

Makbule, Zübeyde Hanım ve Mustafa Kemal

Latife Hanım ve Mustafa Kemal Atatürk

Atatürk, Zübeyde Hanım'ın mezarını ziyaretinde...

İnsanoğluna verilmiş en güzel duygu sevmek. Ya hasret, sevdiğinin hasretini çekmek? Mustafa onun tek oğlu...

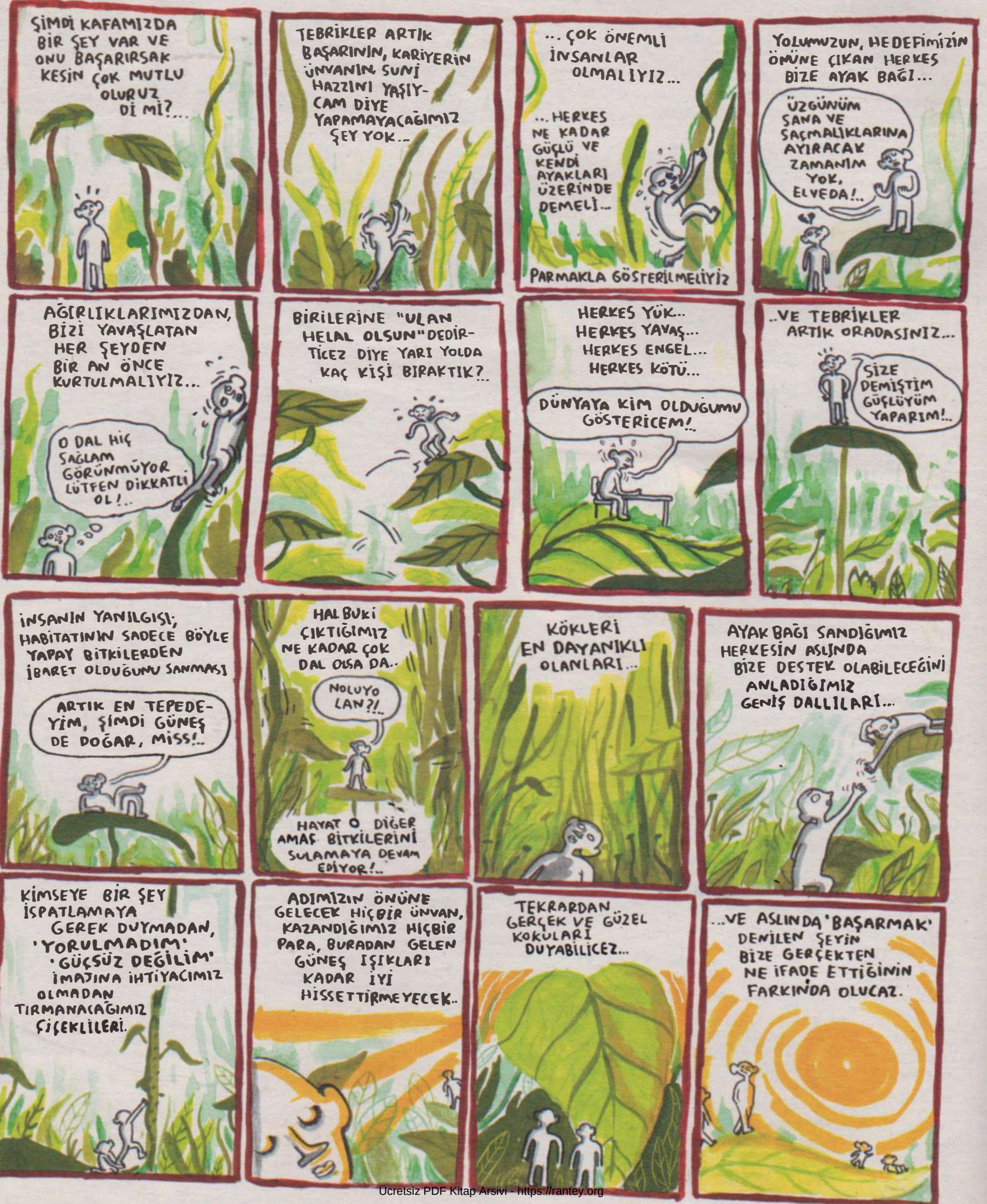
Tuna Serim

ZÜBEYDE HANIM VE OĞLU

yaşadıkça yeşerdik

Şebnem Işığüzel

pavlov'un çocukları

2007 yazı çocuklarımla geçirdiğim son yazdı. Kanser olduğumu, öleceğimi öğrendiğim yaz. Ölmekten korkmuyordum. Sadece çocuklarımdan ayrılacağım için üzül müştüm.

Beni her sabah küçük oğlum uyandırır. Ayak seslerini duyarım. Gelir, açıkta kalan omuz başıma çenesini dayar, "Anne ben uyandım." Ben de ona en sevdiği oyunu yaparım. Ne kadar yorgun olsam bile yaparım. Ne kadar mutsuz olsam bile yaparım. Elbet benim de neşeli olduğum sabahlar var. Öyle sabahlarda bu oyunu daha güzel yaparım.

Kızlar zaten uyanmış, evciliğe başlamışlardır. Aralarında üç yaş var. Onları büyütürken çok yoruldum.

Sonra hep birlikte mutfağa geçeriz. Gün başladı demektir. Yazları Ada'dayız. Buranın mutfağı geniş, ışığı güzel. Kahvaltı rutinimiz değişmez. Krep yaparım çocuklarıma. Yardımcımız Fatma "akıtma" derdi. Bel fıtığı oldu. Gelemiyor artık. Akıtma kaldı adı. Dört yumurtadan yapıyorum. Böylece yumurta da yemiş oluyorlar. Yoksa yemezler. **Mimarım ben. Kaç zor yapının altından kalktım, kreplerin kıvamını tutturmayı yeni başardım.** Hayır bunun yerine tost yapayım dedim ama alışmışlar Fatma'nın akıtmalarına. Neyse, ben de alıştım. Fatma gidince işi bıraktım. Kocam "Sen parayı, işi düşünme ben hallederim," dedi. Birlikte çalışıyorduk. Çözemediği şeylerde eve getirir projeleri. "Şuraya kadın eli değmesi gerekiyor," der, gıcık olurum. Hani ben senden daha iyi statik bilir, bina dikedim? Ne çabuk unuttun? Çalışmamak kötü oldu. Bir kadın asla işine ara vermemeli. Ev hayatı başlangıçta güzel geliyor. Ama sonra... Kendinizi neyle oyalarsanız oyalayın sıkıcı. **Bir kadın mutlaka meslek sahibi olmalı. Olamadı ekonomik özgürlüğünü sağlayacağı bir iş yapmalı. Beğendiğim elbiseyi aldım benimkisinin surati asıldı. Kendi paramla alsam konu olmazdı.** Onun parasını kullanınca "Çocukların eğitim masrafları zart zurt." Nasıl kalbim kırıldı anlatamam. Yok ben yine çalışmaya başlarım olmuyor böyle. Yaz bitsin, okullar açılsın, Ada'dan dönelim, dosdoğru tutacağım büronun yolunu. Hatta karı koca ortak iş yapmaktansa kendi büromu açarım.

"Anne ne düşünüyorsun?"

Anneler hep düşünür. Düşünür düşünür, düşüncelerinde boğulur. Bu yüzden düşünürler hep erkek olur. Çünkü toplum onlara düşünülmesi gerekenleri düşünme ayrıcalığı tanır.

Ev işlerine katlanmanın tek yolu rutine bağlamak. Başka türlü çekilmez. Kahvaltı bulaşıkları makineye konulmazsa dağ olur. Yataklar toplanmazsa ev alır başını gider. Banyo temiz olmazsa evi bok götürür. Bugün temizleyin, yarın kirlenir. Ev işi kadar nankör iş yoktur.

Çocuklara öğrettim. Yine de ufaklık mayosunu ters giymiş. Kızlar kirli havluları almış. Bunları değiştirmek, olmadı çocukları uyarmak bile başlı başına bir iş. Sandviçlerimiz, meyvelerimiz hazır. Günün sonrası da rutine bağlı. Otomatik pilota yaşamak en iyisi. İnsan daha az yoruluyor ya da öyle sanıyor.

Buradan dosdoğru plaja ineceğiz. Çıkmadan çocukları krelemem lazım. Yoksa denize inene kadar omuz başları güneş yanığı oluyor. Zaten Pavlov'un Çocukları bahçe sahanlığında bekliyor annelerini. Kapıyı bacayı kilitleyip gelmemi, dev plaj çantamdan aile boyu güneş kremimizi çıkarmamı... Beklerlerken komşunun "Anne" diyen papağanına "Annelerin en güzeli" dedirtmeye çalışıyorlar.

Bunlar benim çocuklarım. Yorgunluklarım. Bu küçük eller, parmaklar, omuz başları, burunlar, benim birer parçam. Üzüntüleri üzüntüm, sevinçleri sevincim. Göbek bağı tam vaktinde kesmek gereken bir ilişki anne çocuk ilişkisi. Anneliği bütün kalbimle tavsiye etmem zor. Bir kadın sadece annelikten var olamaz çünkü. **Bir kadının yakasına annelikten öte takacağı şeyler var bu hayatta. Özgürlük, yaratıcılık, cesaret ve daha nice güzel şey.** İsterseniz annelik de olur ama bir kadın kendisini sadece doğurarak var edemez.

Geçen yıl çocuklarımla bırakıp yurt dışına gitmek istedim. Böylece dönüşte akademik hayata devam edebilecektim.

Kocam "Çocuklara annen bakarsa olur" dedi. Annem "Çocuklarını bırakıp nasıl gidersin?" diye azarladı beni. Yalan oldu gitme hikayesi. Ağlaya ağlaya yurttan çıktım.

Cennet annelerin ayağının altındaysa, dünya sırtında olmalı.

başvuruları. Erkek yapabilir, kadın yapamaz. Kadınlar böyle bir eşitsizlikle dünyaya gelmemeli.

"Durun bekleyin beni!"

Önüm sıra yoktu aşağı inen çocuklarıma seslendim. Nizam Caddesi kalabalıktır. Daha geçen gün faytonun biri adamın tekini altına aldı. Yol ağzında durmuş beni bekliyorlar şimdi. Küçüğün elini tutmuşlar. Büyük tatlı tatlı sırtıyor. Denize gitmek hepsi için mutluluk.

Birazdan Matild Manukyan evinin önünden geçeceğiz. Bahçedeki Venüs heykelini seyredecek "Hiii kıpırdadı," deyip kaçacaklar. Büyük bile bıkip usanmıyor bu oyunu oynamaktan.

Ve nihayet küçük plajımıza ulaşmış olacağız. Selma ve kızları bugün erkenciler. Kızlar kızlarla. Ufaklık hepsinin peşinde. Anneleri bana arkadaş. Selma çevirmen. Yazın pek iş almıyor. Benim gibi çocuklarla yorulmaca. Gözümüz çocuklarda çene çalmaca. Ufaklık, kovamı getir, kovamı götür, kollarımı tak, kollarımı çıkar işlerini bana havale etmezse rahat rahat sabah kahvemini içebilirim. Burada küçük bir büfe var. Kahveyi onlar yapıyor. Ardından biz annelerin denize girme sırası gelir. Önce ben.

Her defasında her şeyi ardımda bırakıp kaçıp gitmek istiyorum. Yoksa ben iyi bir anne değil miyim? Bir kadının böyle bir hakkı olamaz mı? Anne yorulamaz mı? Anne bıkmaz mı? Anne yalnız kalmak isteyemez mi?

Her defasında geri dönüyorum.

"Başınızı suya sokmayın, su bugün çok kirli."

"Aaaa öyle mi?" diyor Selma. Fırılıyor yerinden. Şişe suyla çocukların kafalarını yüzlerini yıkıyor hemen. Anne önlemi. Cennet annelerin ayağının altındaysa, dünya sırtında olmalı. İnsanın taşıyamayacağı kadar ağır bir yük annelik.

"Yarın çocuklara bakabilir misin? İstanbul'a inmem gerekiyor."

"Olur tabii. Denize gitmeyiz, evde oynarlar."

"Doktor randevum var."

"Hayırdır?"

Hayır olmadı maalesef. 2007 yazı çocuklarımla geçirdiğim son yazdı. Kanser olduğumu, öleceğimi öğrendiğim yaz. Ölmekten korkmuyordum. Sadece çocuklarımdan ayrılacağım için üzül müştüm.

"Çok ilerlemiş," dedi doktor.

"Başka sorum yok sayın hakim, tanık sizin."

Yani daha ne diyeyim?

Telefonda "Evde konuşuruz," dedim kocama.

Ona da daha ne diyeyim?

Döndüğümde, "Annem geldi," dedi ortanca. Ufaklık koştu sarıldı.

Diğerleri durur mu? Çocuklar anne sevgisiyle var ediyor kendisini. Öyle dipsiz öyle uçsuz bucaksız bir sevgi bu. Ben de onlara sarıldım. Bir an öylece kaldık. Yorgun olduğum için ağladığıma inandılar. Eve girerken arkalarından baktım. Komşunun papağanı "Anne, anne, anne!" diye bağırıyordu. "Anne yakında ölecek," dedim içimden. Ama sus söyleme yoksa üzülür çocuklarım.

Başar Başaran

hayal

Şu roman bitemedi gitti, bitse o son satırla beraber bu katran dilden de kurtulup geçen ilk otobüse biner, doğru havaalanına giderim. Şöyle ışıklı tabelanın karşısına geçer, kendime uçak beğenirim.

Ege denizine bakan yeşile boyalı tahta masada romanın son cümlesini yazıp kaldırıp kendimi denize atabilirim. Yunan'a kadar kulaç atar, çıkıp kurulanır, Avrupa'da yepyeni bir hayata başlayabilirim. Bir taksici olurum; trafik lambalarının yanındaki cepte müşteri beklerken açıp kitabını okuyan yabancı taksicilere oldum olası bayılırım. Kalın polisierler okur, az konuşur, gayet nemrut yaşlanırım. Yağmura yetişmeyen sileceklerimle manda kasa bir mercedesi Alman köyleri boyunca sürerim. Akşamları pubda tek başıma bira içer, dönüşte hanıma pişirsin diye sosis almaya markete giderim. Herkesle sınırlı bir iki cümleyle selamlaşır, ne kimse ne kendim ne de memleket için dertlenirim. Mazimin yükünden, lisanın ağırlığından böylece kurtulurum. Zira Türkçeyi boynumda ağır bir madalyon gibi taşımaktan yorgunum. Şu roman bitemedi gitti, bitse o son satırla beraber bu katran dilden de kurtulup geçen ilk otobüse biner, doğru havaalanına giderim. Şöyle ışıklı tabelanın karşısına geçer, kendime uçak beğenirim. Birkaç saat sonra bakmışsın Fransız köyünde eski bir pansiyona yerleşiyorum. Tahta merdivenlerin gıcırdamasını duyuyorum. Yavaşça odaya çıkarım. Beyaz perdeleri açtığımda içeri güneş girer. Ahşap dolaba gömleklerimi asar, dosdoğru köy meydanında yürüyüşe çıkarım. Eski meyhanede çiğ kıymadan bir yemek yer, etraftaki kadınları izlerim. Kim bilir belli mi olur belki müstakbel eşimi o gece orada tanırım. Çok iyi olur bu. Hep yabancı bir kadınla evlenmek istemişimdir. Zira bence doğulu olmaktan kaynaklanan korkunç bir marazımız var ki bunun emareleri bendenizde de mevcut; maalesef ilişkileri belirli bir mesafede tutmaktan acizim. **Israrlı bir ev sahibi işgüzarlığında neyim var neyim yok karşımdakinin önüne sererim. Gizlimiz saklımız kalmaz. Duygusal mahremiyetin ihlal edilmesi sorun olmayı bırak alışkanlık olur.** Herkes kendini bırakıp karşındakinin adam etmeye soyunur.

İşte ne zamandır özgürlük alanı bırakmayan, egemenliğin kayıtsız şartsız elden gittiği işgalci mütecaviz bu ilişki modelinden rahatsızım. Yabancı bir kadın bence buna ilaç olabilir. Tabii ya, iki insan arasında lisandan güzel

mesafe olamaz. Bu Türkiyeli yakınlıklar canıma yetti. Karşımdakinin iç dünyasına destursuz giren amatör psikologlar olduk çıktık. Acemi kasap elinden kaçan kurban danası gibi ben de alaylı psikologların elinden kaçıp kendimi gavura atmak istiyorum. Aksi halde **içimden içine, içinden içime tesis edilmiş duble yollarda**

gidişli gelişli yaşamaya gücüm kalmadı.

Neyin var senin, senin neyin var, babanı sever miydin, çocukluğun nasıl geçti gerek yok. Alıp bir yabancı kadın rahat edeyim, ne iyi ettim geldim bu Fransız köyüne. Ayrıca bu sefer çok kontrollü aşık olmayı planlıyorum. Zira sırlıklam aşık olmaktan da yoruldum. Bu da Türkçenin kabahati. Tanpınar'ın dilinde aşk cinnetin kıyısında duruyor. Musikisi bir yandan, şiiri öte yandan helak ediyor insanı. Çok yorucu. Bu dil hüznle akraba o yüzden aşk bozguna dönüşüyor. Kanırt kanırt bir hal.

İçine kıvrılan salyangozlar gibi her mananın altında bir yenisi gizli. Doğunun gizeminden sıkıldım. Bana batının ayan beyanlığı lazım. Artık sarılmak değil, el sıkışmak istiyorum. Hem kimsenin kendisi olamadığı, kendini tek başına da güçlü hissetmediği toplumlarda aşk meşk olmaz arkadaş. Sevdaya ruhsat vermeleri, bir küçük sınavla yeterlilik aramaları lazım. Yoksa karşılıklı eziyete dönüşüyor her şey. Natamam ruhları aşkı prematüre oluyor. Kuvözde sarardık. Sonrası işkence. Anlatana da dinleyene de...

Neyse bunlar artık benim derdim değil. Bir kadeh daha şarap içip karşıkı kulübe gidebilirim. Sabaha kadar dans eder, gündelik meseleler üzerine insanlarla sohbet ederim. **Benim de şu hayatta taşının altında elimin olmadığı memleketler hakkında dertlenme lüksüm olsun.** Bilmediğim kültürler hakkında ahkam keseyim. Oturur öyle sade suya tirit konuşurum. Üç yaz sonra tatile nereye gideceğimi düşünerek gidip evime yatarım. Şu roman bitseydi sonrası bak ne kolay olacak. Attım mı Türkçeyle palamarı bütün yüküm hafifleyecek. Her şey kalkıp bir uçağa binmeme bakacak. Ver elini Belçika. Portekiz ya da İspanya.

İnsan olmadığı yerde ne mutlu. Her neredeyse orada mutsuz. Olsun ben de olmadıklarımı hayal ederim. Öyle çıkarım buradan. Başka türlü olmayacak. Kapımı bacamı kapasam faydasız. Lisanından bağlıysan bu ahaliye kederinden, debdebesinden, hezeyanından da ari değilsin. Türkçenin pranga olduğunu bilsem rakamlarla bir iş tutmaz mıydım? Rakam evrensel, kelime yerelmiş. Excel her memlekette aynı çalışıyor. Word dediğin ana dilinde dipsiz kuyu. Ondan saplandım buraya kaldım. Neyse az kaldı. Roman bitsin. Yeşil masayı devirip susmayı öğreneceğim. Bir ağacın dallarına benzeyecek romanım. Yatıp gölgesine uyumayı öğreneceğim. Sonrasını çoluk çocuk düşünsün.

İnsan olmadığı yerde ne mutlu. Her neredeyse orada mutsuz.

Nihat Sırdar

taksim

Biz bunları yaparken İstiklal'de yolun iki tarafında ağaçlar vardı. Sanki her geçen onlara güç veriyormuş gibi hızlıca büyüyen, bir iki yıl içinde kendi gölgesini büyüten ağaçlar.

Cumartesi günlerinin yeri ayrıdır.

Mesela bizim evde her cumartesi muhakkak özel bir yemek pişerdi. Özel dediysem, **benim** ve kardeşimin çok sevdiği bir şeyler işte. Patates kızartması, belki köfte, bir ihtimal et. En sıkışık durumlarımızda bile annem ne yapar eder, cumartesi sofrasını pek bir güzel hale getirirdi. Babam birasını içer, bize illa mandalinalı şiveps alınırdı. Sonra büyüdük haliyle. Artık cumartesiler daha da kıymetli olmuştu. Okuldan kızlarla bir yerlerde buluşulacak gündü çünkü. Okul bitip çalışma hayatı başlarken cumartesi gününün vazgeçilmez buluşma noktası Taksim AKM'nin önü oluverdi.

Aslında öncesinde babam sayesinde epey Beyoğlu gezmişliğim, Çiçek Pasajı'nın girişinde o birasını içerken benim etrafı çok turlamışlığım vardı. Hatta gizli gizli gittiğim Küçük Sahne'de izlediğim oyunlar da tecrübemi arttırmıştı. Ama mesela bir arkadaşının kız arkadaşının arkadaşını sana ayarlaması ki bir Türk erkek geleneğidir bu, onunla AKM'nin önünde buluşma, buluşmaya giderken nasıl biri acaba diye içinin içini yemesi, o zaman şimdiki gibi internet imkanı olmaması yüzünden sonuca ancak gerçek hayatta ulaşılması zorunluluğu ister istemez AKM'yi gören sote yerleri de öğrenmemi sağlamıştı.

Bazen kız arkadaşlarla, bazen diğer arkadaş gruplarıyla AKM önünde başlayan buluşma için ulaşım aracım elbette 35C'ydi. Özellikle körüklünün en arka koltuğunun sağ tarafına oturur, Unkapanı Köprüsü girişindeki tümsek sebebiyle popom koltuktan şöyle bir otuz santim hoplayıp uyanınca kendime gelir, üstüme başıma bir çeki düzen verirdim.

Meydan şimdiki gibi talan edilmeden önce otobüsler Tepebaşı tarafından gelip otelin önünden geçip ortadaki çimlik alanın etrafında tur atar,

peronların en başında Sarıyer otobüslerin kalktığı yerde indirirdi.

Oradan AKM önüne geçip beklemeye başladım. Buluşma sonrası eğer açsak ilk hedef büfeler olurdu. Dilli kaşarlı, lüksburger ve goralı iyi edildikten sonra İstiklal'in girişine doğru seyirtip yürümeye başladık. O zaman da turistler vardı İstiklal'de. Gördükleri insan kalabalığından etkilenen, caddenin başından fotoğraflar çekmeye çalışan, tramvaydan yoldakilere el sallayan, genelde Avrupalı turistler olurdu.

Aşağıya doğru yürüyünce sağlı sollu sinemalardan kendimize film beğenmeye çalışır, aramızdan birinin "S*ktiredin olm filmi. Tiyatrolara bakalım" önerisiyle hemen vazgeçerdik. **Ortaoyuncular veya Muammer Karaca'da bir oyun buluruz diye umutlanır, kitapçılardan gelen müziklerden kimin albümünün çıktığını tahmin etmeye çalışırdık.** Evet o zamanlar İstiklal Caddesi'ndeki kitapçılar ve müzikevlerinden Türkçe şarkıların sesi gelirdi. İnci Pastanesi'ne gelmeden Emek Sineması'na şöyle bir uğrar veya filmlere bakar, Sinepop'u uzaktan keser, sonra profiterol eşliğinde limonatayı gömmek için İnci'ye geçerdik. Şeker komasına çeyrek kala kendimizi Ses Tiyatrosu'nun gişesine atar, gişeci ablaya en yavru kedi gözlerimizle bakarak cepteki paraya göre bazen balkondan, bazen indirimli ve torpilli olarak uzak localardan bilet kapar oyuna daldardık. Şayet organizasyonumuz çiftler şeklindeyse elbette ki gruptaki erkekler benim tiyatro önerime şiddetle karşı çıkar, illa en romantik ve en öpüşmeli filme gidilirdi. Çünkü maksat "ilham" olsundu.

Matine oyunu izlemenin en güzel tarafıysa oyunun en geç akşamüstü altı gibi bitmesiydi. Oradan elbette direkt Çiçek Pasajı'na Kime Ne'ye yazılınır, "Abi nasıl yapıyolar lan bu patates kızartmasını?" sorusunun cevabı bulanmaya çalışılırdı. Alkol ve dert durumuna bağlı olarak oradan bir türkü bara veya Samatya'da kayalıklara cila yapmaya gidilirdi. Biz bunları yaparken İstiklal'de yolun iki tarafında ağaçlar vardı. Sanki her geçen onlara güç veriyormuş gibi hızlıca büyüyen, bir iki yıl içinde kendi gölgesini büyüten ağaçlar. Kitap fuarı vardı mesela o yolun sonunda. TÜYAP'ta imzaya gitmek vardı. Odakule'nin altında fuarlar olurdu. Eşantıyonun kralı orada toplanırdı.

Eğlenceli, sohbetli ve manituyla aran iyiye yürüyüşler Taksim-Galatasaray arasında, tripli durumlar ve hatta kavga etme olasılığı varsa o zaman daha تنها olan Galatasaray-Tünel arası tercih edilirdi.

Ağaçların olduğu İstiklal'den Taksim'e çıkınca önce Anıt'ın etrafındaki çiçekler, sonra meydandaki yeşillik karşılardı bizi.

Bu anlattıklarımın üzerinden 50 yıl geçmedi. 30 veya 40 yıl da değil.

Hepi topu 15-20 yıl öncesinden bahsediyorum.

Şimdi ne oldu?

İntikam alındı, görev tamamlandı. Taksim işgal edildi, yozlaştırıldı ve kimliksizleştirildi. Kayınpederlerin damatlarına "Sevdim seni be tosunum" diye aşk mesajı attığı ve muhafazakarlaşan Yeni Türkiye'de Taksim, "marjinallerden" temizlenmiş oldu. Meydan artık bir zevksizlik örneği olarak gri bir beton denizine dönüştü. Terk edilmiş ve hoyratça kullanılmış eski bir taş ocağı gibi adeta.

İstiklal'in başından itibaren kafası bantlı Arap erkek turistler görmeye başlıyorsunuz. İkili üçlü gruplar halinde dolaşıyorlar. İlk kez görenin "Acaba bir tenis turnuvası mı var?" diye şaşırıp sorduğu bu durum saç ektirmenin memleketimizde

Arap yarımadasına göre çok ucuz olmasından kaynaklanıyor. Sağlı sollu tüm mağazaların gerek dijital, gerek yanarlı dönerli tabelalarının hepsi Arapça. Çalınan müzikler bile öyle. Her ara sokaktan nargile kokusu geliyor. Turistleri kollarından yakalayıp ara sokaktaki nargileciye sokmaya çalışan garsonlar ile avlarının arasına yeşile boyanmış yolundan giden tramvay giriyor.

Evet İstiklal Caddesi'nde yine yeşil var. Ama bu sefer zeminde. Bütün bunlar yetmiyor gibi lale zamanı diye meydana saksıların içinde öbek öbek çiçekler koymuşlar. Kasaptaki koyunun kıcındaki karanfil gibi duruyor çiçekler o betonların arasında. AKM bir hafriyat şeklinde. Restore edilip yenilenecekken "daha böyük" olsun diye onu da yıktılar. Mevzunun değişim olmadığı, yıllarca gidilemeyen, sevilmeyen, tu kaka görülen bir kültürü tamamen bitirmek olduğu çok aşikar.

Bitirdiler de.

Kaybettik İstiklal'i...

Kaybettik Taksim'i...

başka yerde yok

mağluptur
bu yolda
galip

Milletvekilleri tarafından oluşan Meclispor, Engelliler Haftası kapsamında görme engellilerle yaptıkları maçı -hızlarını alamayarak- 7-3 kazandı. (12.05.2008)

parolayı
3 kez
yanlış
girince...

"5 yıl içinde Şampiyonlar Ligi" parolasıyla hedefi yüksek tutan Orduspor, 5 yılda 5 lig birden düştü. Kulüp böylece Ordu 1. Amatör Lig'e kadar gerilemiş oldu. (02.04.2017)

bir
imanın
bir de
vefanın...

Samsunspor'da birçok futbolcu alacaklarının ödenmemesi nedeniyle serbest kalmak için TFF'ye müracaat ederken, Yunan oyuncu Georgios Samaras 8 aydır parasını alamamasına rağmen herhangi bir şikayette bulunmadı. (13.04.2018)

siz
kurtar-
mayı
lütfe!

Rize'de İtfaiye Teşkilatı'nın kuruluş yıl dönümü dolayısıyla düzenlenen yangın ve kurtarma tatbikatında kurtarılması beklenen cansız manken yandı. (01.10.2015)

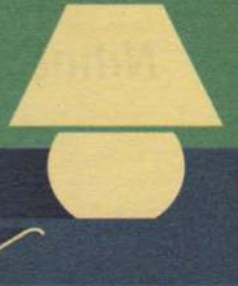
bir iş
için
tenor
lazım

Trabzon'da sahnelenecek "Bir Tenor Aranıyor" adlı operanın afişini gören 12 kişi "Tenor nedir bilmiyorum ama elimden her iş gelir" diyerek iş başvurusunda bulundu. (29.03 2012)

balıklı
gölü
tavaf
ettir-
diler

Kahramanmaraş Elbistan'da umre yolculuğu için bir firmaya başvuran 68 kişi, kutsal topraklara gitmek için yola çıkartılıp, Gaziantep ve Şanlıurfa gezdirildikten sonra tekrar ilçeye getirildi. (13.04.2018)

HANDE DOĞANDEMİR

Turgut Uyar / Büyük Saat

En sevdiğim yeri:

TEL CAMBAZININ TEL ÜSTÜNDEKİ DURUMUNU ANLATIR ŞİİRDİR

Aşkım da değişebilir gerçeklerim de
Pırıl pırıl dalgalı bir denize karşı
Yangelmişim dizboyu sulara
Hepinize iyi niyetle gülümsüyorum
Hiçbirinizle döğüşmem
Siz ne dersiniz deyiniz
Benim bir gizli bildiğim var
Sizin alınız al inandım
Sizin morunuz mor inandım
Ben tam dünyaya göre
Ben tam kendime göre
Ama sizin adınız ne
Benim dengemi bozmayınız

DURUL BAZAN

Halil Cibran / Ermiş

En sevdiğim yeri:

ACI

Ve bir kadın, "Bize acıdan bahset" dedi. Ve o cevap verdi: "Acınız, anlayışınızı saklayan kabuğun kırılışıdır. Nasıl bir meyvenin çekirdeği, kalbi Güneş'i görebilsin diye kabuğunu kırmak zorundaysa, siz de acıyı bilmelisiniz. Ve eğer kalbinizi, yaşamınızın günlük mucizelerini hayranlıkla izlemek üzere açarsanız, acınızın, neşenizden hiç de daha az harikulade olmadığını göreceksiniz; Ve kırlarınızın üstünden mevsimlerin geçişini kabul ettiğiniz gibi, aynı doğallıkla, kalbinizin mevsimlerini de qnaylıyacaksınız. Ve kederinizin kışını da, pencerenizden huzur içinde seyredeceksiniz. Acılarınızın çoğu sizin tarafından seçilmiştir. Acınız, aslında içinizdeki doktorun, hasta yanınızı iyileştirmek için sunduğu "acı" ilahtır. Doktorunuza güvenin ve verdiği ilacı sessizce ve sakince için; Çünkü size sert ve haşın de gelse, onun elleri "Görülme"nin şefkatli elleri tarafından yönlendirilir. Ve size ilacı sunduğu kadeh dudaklarınızı yaksa da, O'nun kutsal gözyaşlarıyla ıslanmış kilden yapılmıştır."

SEDA AKMAN

Tezer Özlü / Çocukluğun Soğuk Geceleri

En sevdiğim yeri:

İçimdeki kıpırdanışları dinliyorum. Bir şeylere açılmak, bir yerlere koşmak, dünyayı kavramak istiyorum. Dünyanın bize yaşatılardan, öğretilenden daha başka olduğunu seziyorum.

Gökhan Çınar

panikatak sevgilim

Karıncalanmış kollarımdan tutup hızlandırdı dansımızı. Küt küt atan kalbimin yönünden beni döndürüp yeni bir figür yarattı. Bu dansı zaten o yarattı, yönetti, beni oynattı. Finale kadar ölümüne dans edip, ölmüyordum.

Yine geldi. Kocaman elleriyle yapıştı koluma. Karanlığında otururken gürültülü dans pistine çekip sürükledi beni. Bu kaçınıcı dansımız olacaktı, hatırlamıyordum. Onun şiddetle beni savurduğu, benim acı içinde debelendiğim kaçınıcı dans? Onun beni yerden yere vurduğu, benim yerle bir olup tükendiğim kaçınıcı dans? Çok yorgundum. Tutmayan kollarımın direnmeye kuvveti yoktu. Baştan kaybettiğim bir savaşa tekrar giriyordum. Bedenimin hazır olmadığı bir dansa daha başlıyordum. Öğrenilmiş bir çaresizlikten umutsuz bir başlangıç daha yapmak üzereydim. Sürüklenerek piste çıktım. İçimde kimseye duyuramadığım bir "imdat" çığlığı vardı. Gözümden dökülen can suyunu kimse görmedi. Yerinden fırlayacak gibiydi kalbim. Yine o kulağımı acıtan uğultular, yardım eline uzanamadığım kalabalıklar, içimi sıkıştıran kaygılarla gönülsüzce sarıldım ona. Panikatak sevgilim! Beni kollarına aldı yine. Kulağıma eğildi ve "başlıyoruz" dedi.

Ellerimi aldı. Avucunun içine koydu, titretti parmaklarımı. Bir nefes verdi enseme. Soğuk soğuk terletti sırtımı. Kollarını omzuma sardı. Midem bulandı. Onun ezber ritminde, benim düzensiz kalp ritmimle hareket etmeye başladık. Hızlı bir adım attık ve başımı döndürdü yine. Bir adım daha! Gözlerim karardı. O beni ileri geri itip çekerken ben gökyüzünden yeryüzüne inip çıktım. Kendisine çekti beni. Gövdemi gövdesine yapıştırdı. Kollarıyla sardı göğsümü. Boğulacak gibiydim. Boğuldum mu yoksa? Uğultu çoğaldı. Hislerim paramparça, zihnim allak bullaktı. Yüzümü yüzüne bastırdı, nefesim kesildi. Derin bir tutkusu vardı bana. Büyük bir zaafım vardı ona. Onunla soluk soluğa nefes almayı bekledim. Birden itti, yere düştüm. Yapıştım pistin zeminine. Kan, ter, kir içinde kaldım. Sanırım bir tarafım kırıldı. Omzumdan kavrayıp beni ayağa kaldırdı. Panikatak sevgilim yılmıyordu. Öyle bir baktı ki beynim uyuştı o an. Karıncalanmış kollarımdan tutup hızlandırdı dansımızı. Küt küt atan kalbimin yönünden beni döndürüp yeni bir figür yarattı. Bu dansı zaten o yarattı, yönetti, beni oynattı. Finale kadar ölümüne dans edip, ölmüyordum. Bütün mikropları sanki ben kapıyordum onunla dans ederken. Bütün ağrıları bitimsiz zannediyordum. Bütün acılarımı ölümcül sanıyordum ama ölmüyordum. Hızlanan ritimde son bir darbe aldım karın boşluğumdan. Bu sefer bitti dedim. Bu sefer burada, böyle, şimdi ölürüm dedim korkarak. Panikatak sevgilim! Kulağıma eğildi ve "ölmek yok" diye fısıldadı.

Hep böyleydi. Başına hep bir şey gelecek diye bekliyordum. Zamanı gelmemiş bir ölümü yaşıyordum her dans ettiğimizde. Bu dans için ateşten bir gömlek giydirmişti üstüme. Yanıyordum. Dikenli bir teli çevrelemişti göğüs kafesime. Çok acıyordum. Onun varlığı boğazımda demirden bir eldi. Sıkışıyordum. Durdurulamamış bir seldi, akıntısına kapılıp gittiğim... Boğuluyordum. Birazdan öleceğim gibiydi. Hep öyleydi ama ölmüyordum. Herkes ellerini uzatmıştı bana. Kimsenin yardım eli değmiyordu çaresizliğime. Uzanıyorlardı, uzanıyordum

ama yetişemiyorduk birbirimize. Her adımında, her atağında tüm bedenimle geriliyordum. Sanki deliriyordum ve kendimi savunacağım hiç zırhım kalmamıştı. Sevgilim asi, zalim, inatçı ve ısrarcıydı. Bu dansı lütfetmedim ona ben, mecburdum. Canım artık o kadar yandı ki can havliyle bir çığlık attım. Nasırlı elleriyle kapattı ağzımı. Parmaklarının arasından "lütfen" dedim, "lütfen bırak artık beni." Acı acı gülümsedi. Kulağıma avaz avaz bağırarak "dinle beni" dedi.

Anlatmaya başladı panikatak sevgilim. **Sen dedi, heyecanlarını soluk soluğa durdurdun. Ben o yüzden senin soluğunu kesiyorum. Sen dedi, hayalin için harekete geçecekken kendini engelleyip tükettin. Ben o yüzden seni hareketlerimle tüketiyorum.** Ah sen dedi, kalbini

kim için çarpacakken sıkıştırıp durdurdun böyle? Hangi sevginden vazgeçtin? İşte ben senin sevgili kalbini sıkıştırıyorum. Ellerinle, yedi kat eller seni sevsin diye hangi parçalarını bırakıp kendinden vazgeçtin? Hatırla diye o ellerini hep titretiyorum. Tertemiz ruhunu kirletmelerine izin verdin, hatırla! Hep hatırla diye sana mikroplar saçıyorum. Söylemediğin sözler için boğazını sıkıyorum. Söndürdüğün hevesler için içini yakıyorum. Hazmedemediğin yükler için mideni bulandırıyorum. İçinin almadığı büyük lokmaları yediğin için karnını ağrıttıyorum. Kendi hayatına körlüğün için gözlerine perde indiriyorum. Kendi isteklerini düşünmeyi reddettiğin için beynini uyuşturuyorum. Sen varoluşunu yok saydıkça ben senin kaygıyla yok oluşun oluyorum. Benim yöntemim bu dedi. Anlamayana anlatırım. Kendini kendisi gibi yaşamayanı yaşatmam! Öldürmem, hayatı ölüm dansımla hatırlatırım. Ben senim dedi panikatak sevgilim. Ben senin kendini cezalandırma biçiminim. Seçiminim, bedelinim. Kıymetini bilmediğin düşüncen, uygun ve bedenim ben dedi. Bir süre sustu. Kulağıma tekrar eğilerek "böyle gidersen tekrar geleceğim" dedi. Gitti. Pist boşaldı. Dizlerim boşaldı. Son çabamla, var gücümle yürüyüp gittim oradan. Yüzümü, gözümü toparlamak için bir aynanın karşısına geçtim. **İçimi toparlayayım, dağılan parçalarımı toplayayım diye elimi yorgun kalbimin üstüne koydum. Yaşadığıma ikna olmak için sıkı sıkı tuttuğum nefesimi bıraktım. Beni seviyordu.**

Panikatak sevgilim beni koruyup kolluyordu. Her dansımızda aslında beni kendime karşı uyarıyordu. Ölümü gösterip yaşamayı savunuyordu. Onun yöntemi kötüydü ama niyeti iyiydi. Dansımız acıydı, amacı kutsaldı. Aynada umutlarını kırdığım, gülüşünü yarım bıraktığım yüzüme baktım. Öfkeyle doldurduğum, rengini soldurduğum yüzüme baktım. Bu son danstan bir başka şans vermeye karar verdim kendime. "Ondan ayrılacağım, kendimle barışacağım artık!" dedim.

Ellerinle, yedi kat eller seni sevsin diye hangi parçalarını bırakıp kendinden vazgeçtin?

Kaan Koç

başkası için

Fotoğrafımı çekin. Bende, hepinizden dökülen, çalınan, fırlatılan ya da bir lütuf gibi üzerime saplanan taşlarla yapılı can çekişen bir mabet var. Fakat içinde adım atılacak tek bir boşluk yok artık.

Başkalarından bana ne? Bir oda kokusunun üzerindeki cümleye bakarken buluyorum bu soruyu; Vanilya Esintisi. Başkalarından bana ne? Kimin esintileriyle doldurduysam hayatımı şimdiye dek, hiç benzemez taşlarla kurulan bir manastır gibi önümden geçenler fotoğrafımı çekmek istiyor. Saygıdan mı bu, şaşkınlıktan mı, yoksa herkes bende kendinden bir parça bulduğundan dolayı mı? Bilirim, taşınır hepimizin üstünde hepimizin aynılığı. Bu koca aleme gözlerimi ilk açtığım zamanlarda, o ilk gençlik heyecanlarında, nasıl da gururlandırır nasıl da ayaklarımı yerden keserdi bu mucize. Hayatıyla ne yapacağını bilmeyen genç adam, çevresindeki herkesin iki büklüm ruhuna bakıp, içinde var sandığı cevheri, bir gençlik sarhoşluğuyla kibre doğru yoğun o cahil oğlan, tanrının nefesini içinde hissettiğini sanırdı. Meğer o esinti, koca bir oyuğun, her gelen geçenin rüzgarıyla üşüyüp kendini hissettiren ve her titreşimde çeperleri biraz daha ufalanan o oyuğun, kaşsız gözsüz ağızsız suratıymış. Fotoğrafımı çekin. Bende, hepinizden dökülen, çalınan, fırlatılan ya da bir lütuf gibi üzerime saplanan taşlarla yapılı can çekişen bir mabet var. Fakat içinde adım atılacak tek bir boşluk yok artık.

Başkalarıyla var oldum. Bu, karşılığı hiçbir hayat parıltısıyla ödenemeyecek bir borç. Bu borcu üzerimde taşıırken çektiğim azap, beni kendime ulaşımdan alıyordu. **Neyim varsa başkasından. Ne öğrendiysem başkasından.**

Ne geliştirdim ne yitirdiysem... Sadece hakkında hiçbir fikrim olmayan bir tanrıya karşı borçlu olduğumu bilmek için çıktığım yolda, ilk insandan bugüne, yeryüzünde soluk almış her canlıya minnet duyar oldum. Ah bir an önce evine ulaşmak üzere ayakkaplarını eline alıp, yalın ayak, tıknefes koşmaya koyulan çocuk; sokaklardan değil, avlulardan salonlardan yatak odalarından geçmek zorunda kaldın. Yılgınlıktan, ara sıra aklını çelen o daldaki meyvelerin tohumlarında da kim bilir kimlerin diş tırnak izleri var.

Başkalarıyla yok oldum. "Dehşetin aldatıcı serabı gösterdi sana kendi hayaletini," diyen Lautreamont kadar. "Yaşamını sürdürmek isteyen her insan, sevdiği kişilerin ya kısırlaşmasını ya da ölmesini temenni eder," diyen Camus kadar. "Kendi cihanında bak sen keyfine / Kulak asma halkın hayfa-hayfine" diyen Neyzen kadar. Olamadım. Oldum. İçimden yükselen hiçbir cevaba artık güvenemezken, sesim, başkalarının sesi mi yoksa avcundaki nasırlardan bir övgü bekleyen adamın ihtiyaç duyduğu cümleler mi, bilemezken, bana nedir suların yere akışından, bana nedir yerçekiminin bile reddedilemez var oluşundan? Diriler, ölümler, zebaniler, huriler geçti, şeyler, neyler, meyler geçti, sen kalakaldın üstü örtülmemiş bir kabir olarak. Ne öldün ne dirildin bu alemde. Üzerine ilk avuç toprağı kimin atacağını bilmediğin halde, insanları

bekledin, seni iyi etsinler diye. Geldiler. Herkesin elinde bir çiçek, sapı sana dönük, yaprakları perperişan terli avuçlarında gelenlerin. "Uyanmadın gitti, dalgın uykudan / Sana ne be âlemdeki kaygudan," diyen Neyzen kadar.

Başkalarını var ettim. Anne baba icat ettim kendime, inanmak için köklerime. Dost düşman uydurdum, doğrularımın varlığına kani olmak için. Kalp de tek odalı bir evdir diye, aldım birini içeri ve kapadım duvarı. Fakat. Öğretilenle yaşananlar arasındaki o çirkin çelişki, hep bir şeylerin değişirken kıldığı dişli. Onlar vardı artık, sen, yine tanrıyı oynamak için herkesi tanımlayan o kör nefes mahluk, sırf kendi lüğatinin doğruluğundan emin olarak, söyle şimdi hangilerini öğrendin, hangilerini yaşadın?

Seni bulmak için, asırlar sürecektir kazı çalışmaları gerek. Seni bulmak için, şanslıysan senden çok sonra başucuna başkaları gelecek. Var ettiğin başkaları, seni bir şeye benzetecek. Aslı yitirilmiş bir zaman parçasının, hoyratça tüketilen başka zaman parçalarındaki taklidi olacaksın. Buna hayat diyorlar. İyisi mi sen "boş ver" de.

Başkalarını yok ettim. Ayakta kalabilmek her zaman hayatta kalabilmek değildi. Hayatta kalabilmek her zaman ayakta kalabilmek değildi. Öldürmen gerekirdi, kabileni de yolda rast gelip kalabalıklaştığın kafileni de. Yırtılıp atılmadan kaç silgi darbesini sineye çekebilirse bir ince kağıt, bilemeden, hesap edemeden kendini, bulup bulup yok etmen gerekirdi. Becerdin de bunu. Önce saygıyla tokalaşıp, sonra sevgiyle kucaklaşıp, ufak ufak avuçlarında sıkıp, var gücünle kavrayıp sonra, posasını çıkarıp, başkalarını gömmen gerekirdi. Herkesi yaşatamayacağını, bir tanrı olamayacağını kabul ettiğin gün anladın. Hayatın var etmekten çok, yok etmekle nam saldıgını fark ettiğin gün, sen de kolayına kaçtın işin. Kıyam ettin, göğsünü gererek bir parçası oldun kıyametin.

Başkasıydık. Böyle böyle dışında kaldın, önceleri bir mabet sandığın o harabenin. Kendi fotoğrafını çektin, kendi parmakların kendi gözlerine dokunarak, kendi ruhundaki oyuklarda parmaklarınla kaybolarak, kendi fotoğrafını çektin. **Başkalarının, evet, cehennem olduğuna kanınla canınla inanan sen, başkalarının cehennemiydin.** Her şeyden yabancılaşılmaya başlayarak, en son kendine de, o meşhur roman kahramanı gibi, annenin öldüğü günü bile hatırlamazdan geldin. Bilim adamlarının söylediğini okudun sonra; gözleme tabi tutulan her şey değişir. Gerçeklik yakalanamaz. Avcundaki, son nefesi kim bilir hangi bulut kırıntısında kalmış bir kuşun soğuk cesedinde, kainatın otopsisine girdiğin. Buldun ki havada tutan, içi havayla dolu, incecik kemikleriydi kuşları. Başkası kaldın kendine yine, başkalarının cehenneminde.

“Üzerine ilk avuç toprağı kimin atacağını bilmediğin halde, insanları bekledin, seni iyi etsinler diye.”

“fuar, izmir; izmir, deniz ve deniz, dünya demekti...”

Fuar'a gitmek yaz yorgunluğuna bir ödüdür Ege'de.

- Fuar'a gideceğiz.
- Fuar'a gittik.
- 9 Eylül'de biz de gideceğiz.

Bu konuşulur hep. Çocuklar içten içe Fuar'a gidecekleri günün ipini çeker dururlar.

Fuar, Ege halkının gecede kelekler gibi üşüştüğü bir ışık yumağıdır.

İşte böyle diyor şair İzmir Fuarı için. “Işık yumağı” Fuar’ı en güzel anlatan tanımlardan biri bence. Peki siz, “Fuar” kelimesini dilimize katanın Mustafa Kemal Atatürk olduğunu biliyor muydunuz? Hem de İzmir Enternasyonal Fuarı için yaptığı dil çalışmaları sırasında... Ben de bilmiyordum. Hatta İzmir Fuarı'na dair bilmediğim pek çok şey varmış. Öğrenmişken anlatayım:

1922... Büyük İzmir Yangını. Harap olmuş koca bir alan. İzmir her ne kadar kaybeden şehir gibi gözükse de tekrar ayağa kalkmasını bilirdi. Çünkü İzmir, İzmir'dir. Biz “diğerlerinin” gitmek isteyip de gidemediği, içten içe, uzaktan uzağa sevdiği güzellikler şehri! İzmir'in Kurtuluş Savaşı'ndan yeni çıktığı, ardından da büyük bir yangınla çarşılarını, hanlarını, ticari kimliğini ve en önemlisi umudunu yitirdiği zamanlardı. **Bugünkü Kültürpark sahası, Mustafabey, Pasaport, Alsancak, Kahramanlar ve Basmane semtlerinin büyük bir kısmını içeren 250 hektarlık alan tamamen yanmıştı.** İzmir'i ekonomik açıdan kalkındırmanın yollarından biri de 9 Eylül Sergisi, başka bir deyişle ilk İzmir Fuarı'ydı.

Atatürk bu büyük yangından sonra hemen İktisat Kongresi'ni yaptı. Bu kongre hem milli bir ekonominin temellerini atma hem de geleceğine yön verme maksadıyla toplandı. Kongreye ülkenin dört bir yanında çiftçi, tüccar, sanayici, bankacı ve işçi temsilcilerinin katılımı gerekiyordu. Bu toplantı uzun yıllar boyunca tütün, incir, zeytinyağı deposu olarak kullanılan Hamparsumyan mağazasında yapıldı; bina bu ağır kokuyu gidermek için İzmirli eczacı Süleyman Ferit Bey'in (Eczacıbaşı) gönderdiği kolonyalarla temizlendi. İktisat Kongresi, fuarın ilk adımlarının da atıldığı bir toplantıydı. Kongre sırasında; tüccar grubunun isteği doğrultusunda, ülkenin önemli ticaret merkezlerinde, ürünlerin sergilenmesi kararı alındı. İşte 4 Eylül 1927'de açılan Birinci 9 Eylül Sergisi böylece gerçekleştirildi. Serginin yeri 12 bin metre kare kapalı, 13 bin metre kare açık alana sahip İzmir Sanatlar Mektebi (Şimdiki Mithatpaşa Endüstri Meslek Lisesi)'ydi. 195 yerli firma, 72 yabancı firma katıldı. İkinci 9 Eylül sergisi yine aynı binada yapıldı. Yaklaşık 90 bin kişi ziyaret etti. 1938 yılında düzenlenen sergi kapanırken üç yıl sonra tekrar açılmasına karar verildi. Geri döndüğünde Sanatlar Mektebi'ne artık sığmayan serginin adı da yeri de değişecekti. Bundan böyle “sergi” değil, “panayır” denilecekti. Panayır gittikçe büyüyordu. 1933'te tekrar açıldığında bu sefer kültürel faaliyetler de eklenmişti. İstanbul'dan tiyatrolar, komedyenler geliyor; spor şöleni, futbol, güreş, boks karşılaşmaları düzenleniyor; panayır alanına lunapark kuruluyordu. Ziyaretçilerin sayısı 230 bini geçmişti. Girişte büyüklerden 5 kuruş, küçüklerden 100 para alınıyordu. Ali Naci Karacan, 1935'te Tan gazetesinde İzmir izlenimlerini şöyle anlatıyordu: “İzmir Panayırı, yalnız güzel bir eser değil, bu alanda diyebilirim ki şimdiye kadar yaptığımız belki en ileri bir örnek değerindedir.”

Atatürk'ün yıllar önce cumhuriyetin “cumhur”la birlikte temellerini attığı Fuar için Cumhuriyet gazetesi, 1934'te şöyle yazıyordu:

“Bu panayır medenî ve estetik kıyafetle yurdumuzda ilk defa görülen ileri bir garp köşesidir. Kalbi gibi hareketleri de hergün daha güzele ve daha iyiye koşturmak yorulmıyan Gazi inkılabının örnek 'piyoniyi'si Vali Kazım Paşanın ona bu hüviyeti vermek için, kaç gece kafaları ve kolları çalışanlar arasında saat dörde kadar uyku uyumadığını gördük. Davaya ve inkılabına inanış, insanları ne kadar güzelleştiriyor ve yükseltiyor!” İşte tam bu noktada Gökhan Akçura İzmir Fuarı için şöyle der: Fuar'da ticari birtakım ürünlerden ziyade, sanki bizzat rejimin kendisi; Cumhuriyet'in “muasır medeniyetler seviyesine ulaşma” ve “batılaşma” projesi İzmir'le sergileniyor gibiymi.

İzmir, Fuar'ını aslında bir yandan da 1922'deki İzmir yangınına borçlu. Orası bütünüyle yanmış ve harabe olmuş bir alanken “küllerinden doğdu” demek çok yerinde olur. Peki bu Kültürpark fikri nereden geldi? O da ilgi çekici. Kültürpark fikri, başkan yardımcısı Suad Yordkoru'nun 1933 yılında yaptığı Moskova gezisine dayanıyor. Yurdkoru Moskova'daki 689 bin metrekarelik bugünkü adı Gorki Park olan Moskova Kültürparkı'nı görüp, adeta çarpılıyor! Ve tam da bu parktan etkilenerek yazdığı raporda, İzmir'deki Kültürpark için yapılacakları sıralıyordu: 100 bin kişilik gösteri meydanı, açık hava tiyatrosu, sinemalar, lokantalar, kültür sarayı, sirk, sergi alanları, kütüphane ve dahası... Ne şahane ki belediye başkanı Behçet Uz da onun gibi düşünüyor ve teklif kabul ediliyor. İzmir Kültürparkı'nın temeli Ocak 1936'da atılıyor. Ve güzel İzmir'in uzun toplumsal, kültürel ve ekonomik yaşamında epeyce önemli yeri olan Kültürpark'ına böylece kavuşmuş oluyor.

1938 yılında İzmir Enternasyonal Fuarı giderek dünya çapında bir fuar oluyordu. O yıl Atatürk Yalova'da bulunduğu sırada ciddi olarak hastalanmıştı. İzmir Atatürk'ü özleyiyor ve fuarda onu yanlarında görmek istiyorlardı. 8. İzmir Enternasyonal Fuarı açıldığında Celal Bayar Atatürk'e şöyle bir telgraf çeker: Bugün sekizinci İzmir Enternasyonal Fuarı'nı açtım. Fuar seneden seneye ayrı ve takdire şayan bir terakki eseri göstermektedir. İzmir halkı ve diğer mahallerden gelen vatandaşlar Atatürklerine şükran, bağlılık ve minnetlerinin arzının büyük bir heyecan ile benden talep ettiler. Sonsuz tazimlerle arzeder, ellerinizden öperim.

Atatürk de kendisine cevap verdi: Sekizinci İzmir Enternasyonal Fuarı'nı açtığınızı ve halkın hakkındaki duygularını bildiren telgrafınızı aldım. Bilhassa fuar'ın seneden seneye ayrı bir terakki eseri gösterdiğine dair olan iş'arınızdan çok memnun oldum. Vazifedarlara takdirlerimin ve sayın halka teşekkür ve sevgilerimin iblağını diler gözlerinizden öperim.

1940 yılına geldiğimizde Fuar ilk milli piyango çekilişine ev sahipliği yapacaktı. Ve bunun gibi birçok ilke daha... 1947'de UFI (Uluslararası Fuarlar Birliği) onayı alan ilk Türk fuarı oldu. Amerika ve Rusya kendi pavyonlarında sergiledikleri uzay silahlarıyla gövde gösterileri yaptılar. X-15, Sputnikler, Mercury ve Vostok Füzeleri, uzay gemisi maketleri, Ay taşı fuar alanında sergilendi. **İlk yürüyen merdiven, ilk döner sahne burada görüldü. Polyester kumaşı, sayısal loto çekilişini, kot pantolonu, kolay bir içecek olarak burada bildik ve sandviç terimi ilk burada kullanıldı.** Türkiye'nin ilk hayvanat bahçesi burada kuruldu. Attila İlhan Abbas Yolcu'daki satırlarında, Fuar'ın Avrupa'yı insanın ayağına getiren bir yer olduğunu şöyle anlatır: “Fuar başlangıçtan beri benim için Avrupa idi: geceleri ışıklı, renk renk sular fışkırtan havuzlar; gizli pırıltılarla adamı olduğu yerden kaldırıp Benli Bahri masalındaki perili eve götüren palmiyeler, yapma göller, göllerde sahici kuğular; paraşüt kulesi, mahşer misali kalabalıklı...” İlhan çocukluğunda, bir Orta Anadolu kasabasının tren istasyonundadır: “Hele yaz gelip de İzmir Enternasyonal Fuarı diye allı morlu afişler bekleme salonuna asılmaz mı? Allah!... Bu afiş, fuar, fuar, İzmir, İzmir, deniz ve deniz, Dünya demekti...”

Özgür Amed

vay aleyküm selam...

Açtığım TV değil, adeta Pandora'nın Kutusu'ydu. Çünkü günlerce bu yarışın başında kaldık. Ben ders çalışmayı terk ettim, annem babamı, babam hayatı, çocuklar okulu terk etti...

Cesim Abi'nin bizim eve gelip demir attığı yaz ayını iyi hatırlıyorum. Ben o aralar lisedeydim.

İlk gelişten sonra daha sık gelmeye başladı. Babamla uzun soluklu köy muhabbetleri ve annemin yemekleri bu gelişlerde etkiliydi elbet! Kendisi köylümüzü fakat pek kalmamıştı oralarda. Erkenden göçmüş ve soluğu İstanbul'da almıştı. Bu şehrin kazanında yaşamını zor bela idame ettiğini biliyordum. Kaç çocuğu var şimdi, bilmiyorum. Ailesinin geri kalan kısmı Diyarbakır'da olduğu için ara sıra geliyordu. İşte o gelişlerden birinde bize gelmeye başladı. Sonra olan oldu...

Güncel olaylar ve siyasi gündemi iyi takip ediyordu. Bu çerçevede bizim de sohbetlerimiz oldu.

Söyledikleri aklıma yatıyordu. Güzel değerlendirmeleri vardı. Babam da gündemi takip ediyordu fakat literatüre hâkim değildi. Haliyle ilk cümleden sonra küfürle tamamlıyordu. Annem nokta atışı yapıyor lakin devamı bedduayla bitiyordu.

Cesim Abi ise öyle değildi! Meydan kendisine kalmıştı. **Ev ortamında adeta uzman edasıyla konuşuyor, el kol hareketleri yapıyor, sigarasını tüttürürken parlamento başkanı gibi davranıyordu. Oturumu sabah o açıyor, gece yine o kapatıyordu.** Ben de çoğu zaman pürdikkat dinliyordum. Fakat ilginç bir durum vardı.

Allah sizi inandırсын o dönemde de fark etmişim ama tam şey edemiyordum! Çok sonradan jeton düştü!

Konu ne olursa olsun, Cesim Abi'nin tüm örnekleri at, koşu, hipodrom üzerinden oluyordu! Cesim Abi'ye göre ülkenin hali hal değildi!

"Ülke ülke değil ki! Çivisi çıkmış. Düşün, bir atın nalındaki çivi çıksa koşabilir mi? Yok! Bizim durum da böyle. Bak kaos teorisi ne diyor? Atın bir çivisi çıkar, nalı düşer. Nalı düşer, at yol almaz. At yol almayınca haberci haberi götürmez. Haberi almayan kumandan savaşı yönetemez. Savaş kaybedilince ülke düşer. Görüyorsun değil mi? Atlar çok önemli..." Ülkede sağlam muhalefetin olmaması iyi bir liderin olmayışından kaynaklanıyor diyordu:

"Şimdi düşün! Bir at, eğer arkasında onu takip eden ve yakalayacak başka atlar yoksa hiçbir zaman çok hızlı koşmaz. Değil mi? O zaman hızlanacaksın, koşacaksın, zorlayacaksın ki bir anlamı olsun."

Eğitim sistemi desen:

"Gençlere at gözlüğü takılmış. Gözlüklü bir at, yarışta etrafında ne tür güzellikler var görmez, anlamaz. İşte en büyük kayıp buradadır."

Aşk desen:

"Dört nala giden at gibidir; ne dizginden anlar, ne söz dinler."

Hayat desen:

"At yarışıdır. Çılgınca koştuğun bir sahnedesindir. Bazen önde, bazen

arkada, bazen kaybeden, bazen kazanansındır. Ötesi yok. Eskiler güzel demiş; ağaca dayanma çürür, insana dayanma ölür. Geriye at kalıyor. Bu fani dünyada insan ona sırtını dayadı mı güvende olur."

Kadınlara ayrımcılık desen:

"Mesela kadınlar at yarışı oynamıyor pek. Çok erkek egemen bir oyun. Bunu kırmak lazım."

Ne desen atlara gidiyordu dili. Tüm cevapları böyleydi.

Biz onu Konfüçyüs'le eş tutarken meğerse onun gözü Grand Ekinoks ve Yavuzhan'dan başka bir şey görmüyormuş.

Bir gün beni ders çalışırken görünce taktik verdi.

"Sınav da ganyan gibidir. Hem şans hem bilgi lazım. Misal biraz atları tanıyacaksın; kökü, önceki performansı, ne tür sahalarda koşabildiği... Bunların hepsi bir bütündür."

Ganyan kelimesi evimize ilk böyle girdi. Uygun ortam bulunduğunda hızlıca üremeye başlayan virüs gibi dört bir yanımızı sardı bu kelime!

Cesim Abi evimizin içini ve bizi "soft power" politikasıyla uygun kıvama getirmişti. Biz bunun farkında olmadan artık hazırдық! Chomsky "rızanın imalatını" yazadursun, teorisini yapsın! Cesim Abi birebir uygulamıştı. Ve nihayetinde bir gün, çaktırmadan seslendi bana: "Yaw hele TV'yi açsana, at yarışı vardı sanki..."

Açmaz olaydım. Beş dakika sonra "işaret verildi, koşu başladı" diyen sesle kendimizi yarışın karşısında bulduk. Açtığım TV değil, adeta Pandora'nın Kutusu'ydu. Çünkü günlerce bu yarışın başında kaldık. Ben ders çalışmayı terk ettim, annem babamı,

babam hayatı, çocuklar okulu terk etti...

Ertesi gün elinde gazetelerin at yarışı kupürüyle geldi. Gazeteyi açtı. Şampiyonlar Ligi finaline çıkacak takıma son taktikleri verir gibi heyecanlıydı! Kalem istedi! İşaretler koymaya ve sonra da anlatmaya başladı: Bak bu at böyledir, en son böyle yaptı. Geçen yarışta şöyleydi. Şans verilebilir vs.

Anladığımı düşündükten sonra "Bir kupon dolduralım," dedi. Yeleğinin cebinden bir kupon çıkardı. Birinci ayak ne gelebilir, ikinci kim olabilir? Sıfır bilgiyle ben de yoğunlaşıyorum. Kitaplardan öğrendiğini sokaklarda pratiğe dökcek genç, hızlı ve öfkeli bir aşkla kendimi adadım o anlatılanlara.

Kupon doldurmaya başladıktan sonraki haftada çok hızlı gelişmeler yaşandı. Meğer bizim tek eksikimiz at yarışımıştı! İçimizdeki yarış coşkusu çılgınca kendini dışa vurdu! Yarışları zevkle izlemeye başladık.

Atlarla resmen özdeşlik kuruyoruz. Tuttuğumuz at kazanmayınca evde yas havası hâkim oluyor. Evin içi küçük bir ganyan bayisine döndü! Her gün yeni bir

Neşeli
Günler

Neşeli Günler deyince herkesin aklına turşu gelir, ardından da "limooonn" "sirkeee" sesleri yükselir. Türk mutfağının vazgeçilmez eşlikçisi turşuya hafızalardan silinmesi zor anılar yüklemiş filmidir Neşeli Günler.

Issız
Adam

Çağan Irmak'ın Issız Adam filmi, "Ada ben ayrılmak istiyorum" repliği dışında mutfakla ilgili de katkıda bulundu izleyenlerine. Alper'in Ada'yı etkileme yolu olan havuçlu tarçınlı kek bir süre "Issız Adam keki" olarak bile anıldı, tarifinin peşine düşüldü, menülerin tatlı listesinde kendine üst sıralardan yer edindi.

Serra Yılmaz yönetmenliğinde izlediğimiz Cebimdeki Yabancı, bir arkadaş yemeğinin ulaşabileceği noktaları sorgulatan bir film denilebilir. Filmin başında yakın arkadaşlar için heyecanla hazırlanan yemekler, dumanı üstünde tencereler ve özenle kurulan masa insanı keyiflendirirken, ilerleyen dakikalarda açığa çıkan sırlar yemekleri değilse de konukları tatsızlaştırıyor.

Cebimdeki
YabancıBir Zamanlar
Anadolu'da

Nuri Bilge Ceylan'ın belki de "ustalık eseri" denebilecek Bir Zamanlar Anadolu'da filminin en önemli sahnelerinden biri köy sofrasıdır. Muhtarın köy sofrasının etrafında bir savcı, bir katil zanlısı, bir doktor, polisler, köylüler vardır ve o sofa hikayenin aslında tam ortasına kurulmuştur.

sofradan beyaz perdeye

#BENTÜRK MUTFAĞI

Ümit Ünal'ın son filmi Sofra Sırları'nın hikayesindeki onlarca katmandan biri de Türk mutfacı. Demet Evgar'ın canlandığı Neslihan karakteri, aşkı için doğup büyüdüğü şehri terk etmiş ve yabancı olduğu taşra kasabasında yaşamaya çalışan bir kadındır. Tüm bu monotonluğundan, yalnızlığından kaçtığı yer ise mutfaktır. Kafasında sunuculuğunu üstlendiği "Sofra Sırları" programında izleyiciye yemek yapmanın sırlarını, filmin kalanında ise beklenmedik derecede karanlık bir hal alan hayatının sırlarını paylaşır.

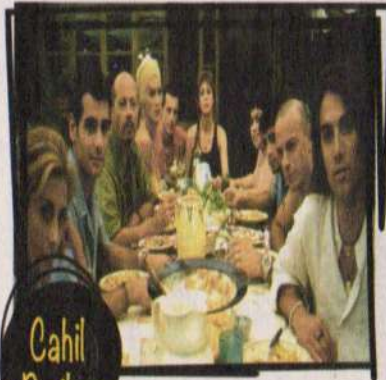
Sofra
SırlarıAaahh
Belinda

Bir Atif Yılmaz filmi Aaahh Belinda'da yemek, bir hayat tarzı ve statü belirtisi olarak kullanılır. Müjde Ar'ın canlandığı Serap karakteri dönemi için çok özgür ruhlu, sevgilisine "Akşam yemek yap," diyebilen, akşam yemeğinden anladığı da bonfile olan genç bir kadinken dönüştüğü Naciye karakteri makarna ve ekmeğe talim bir orta direktir. Filmde, toplumun birbirinden çok farklı iki kesimini ayırt etmenin yolu yemek sofralarından geçer.

Ferzan Özpetek filmi izlemeye başlarken biliriz; bir sofa, etrafında bolca insan, iştah kabartan bir yemek illa olacaktır. Özellikle Cahil Periler filminde, terastaki yemek masasında toplanan insanlar ve aralarındaki ilişki bir tablo gibi yansıtılmıştır. İnsan ve yemek ilişkisini en çok, en incelikli işleyen yönetmen diyebiliriz onun için.

Duvara
Karşı

Sinemada yemek sahneleri denilince akla ilk gelen isim şüphesiz Fatih Akın oluyor. Soul Kitchen'da yemeğin ruhunu, Kebab Connection'da yemeğin kültürel yanını gösteren Akın'ın, Duvara Karşı filminde bir biber dolması sahnesi vardır ki bir kez izlenince unutulmayacak cinsten. "Yine mi Çiçek" şarkısı eşliğinde akan biber dolması yapma sahnesi izleyeni birçok açıdan etkiler. Salça kokusu hemen herkese evi hatırlatır, soğan küp küp kesilirken gözlerin yaşadığı hissedilir, sofa son halini alırken da her şey yerli yerindedir, her şey tamamlanmıştır.

Cahil
Periler

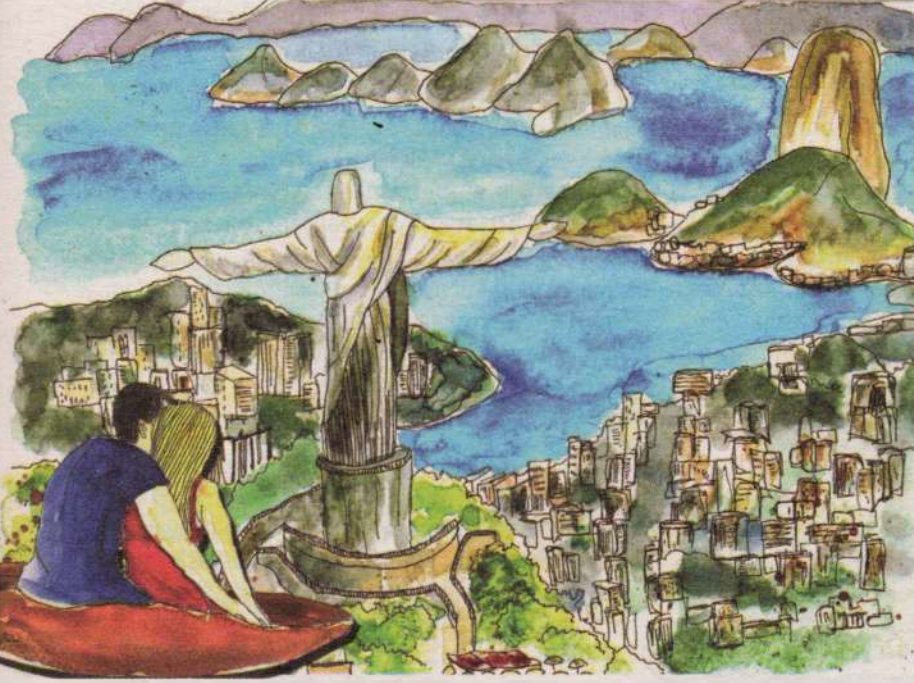
Kelebekler

Candaş Tolga Işık

15 saat

Uçağa en son o binecek, kızın yanına hiçbir şey olmamış gibi oturacak ve sonra laf lafı açacak, 15 saatlik Brezilya uçuşu Selim Abi ve Sevda'nın aşkının miladı olacaktı.

40 yaşına merdiven dayadığım şu günlerde çok çapkın gördüm ama Selim Abi gibisine hiç rastlamadım. Öyle ki 0-100 km'si, benim diyen Ferrari'yle kapıştı Selim Abi'nin. Düşün ki Selim Abi zengin. Selim Abi yakışıklı. Selim Abi ünlü. Selim Abi zeki. Selim Abi başarılı. Hal böyle olunca da tut tutabilirsen.

20 yıldır tanırım. Aslında evcimen bir adamdı. İki evlilik, üç çocuk yaptı. üç yıl evli kaldığı ikinci eşinden boşanması altı yıl sürünce tövbe etmişti nikah masasına. Kafası biraz güzel olunca, "Böbrek ağrısı, diş ağrısı ve boşanma ağrısı... Düşmanına vermesin Allah!" diye başladılar muhabbete ve bir insanın neden evlenmemesi gerektiğini öyle bir anlatırdı ki, ertesi gün nikahın olsa vazgeçerdin.

Sonra günün birinde Karmen Yenge'yle tanıştı ve hayatı değişti. Şaka değil, bambaşka bir adam oldu Selim Başkan. Geçen ay 5'inci yılını kutladılar evliliklerinin... Öyle mutlular, öyle iyi anlaşıyorlar ki görenler gıpta ediyor.

Tanışma hikayelerini ise bir tek ben biliyorum. Selim Abi "anlat" diyene kadar kimseye anlatmadım. Kutlama gecesi yanıma geldi, "Yengene anlattım, çok güldük. Artık sen de anlatabilirsin birader," dedi. Benden günah gittil!

Bizimki sosyetenin en popüler güzellerinden Sevda diye bir kıza takmıştı kafayı. Öyle DM'den yürüyecek ucuz hovardalardan değildi Selim Abi. Bir punduna düşürüp tanışmanın yolunu aradı birkaç ay. Ama nafile. Kız evinden dışarı çıkmıyordu. Çıktığında da 4-5 arkadaş çıkıyordu. Dolayısıyla olamıyordu. Olamadıkça daha da hırs yapıyordu Selim Reis.

Bir pazar sabahı gazetede Sevda'nın bir arkadaşıyla Brezilya'ya tatile gideceği haberine denk geldim. Hemen başkanı aradım. Tamamen geyiğine "Abi," dedim, "Sabah gazetede gördüm seninki Brezilya'ya gidiyormuş..."

"Kardeşim benim, bana büyük müjde verdin dile benden ne dilersem," dedi. Sonra bir sessizlik oldu.

"Ben şimdi bu kızla Brezilya'ya gider, orada bağlarım da sevgiliyle gidiyor olmasın, rezil oluruz vallahi," dedi.

Selim Abi çevresi geniş adamdı. Üşenmedi Sevda'nın uçacağı havayolları şirketinden rezervasyonları kontrol ettirdi. İki kız gidiyorlarmış Brezilya'ya. Bu artık hayat memet meselesiydi onun için ve bekleyecek hali kalmamıştı. "Benim uçakta onun yanına oturmam lazım! Düşünsene 15 saat yan yanayız," dedi.

"İyi de nasıl yapacaksın?" dedim. "Bana bırak," dedi.

Gerçekten de dediğini yaptı, kızların rezervasyonunu bozdurdu. Sevda'nın yan koltuğuna kendini oturttu. Sonunda aylardır beklediği gün gelmişti. Plan şöyleydi: Uçağa en son o binecek, kızın yanına hiçbir şey olmamış gibi oturacak ve sonra laf lafı açacak, 15 saatlik Brezilya uçuşu Selim Abi ve Sevda'nın aşkının miladı olacaktı. Uçakta ne giyeceğini, konuya

nasıl giyeceğini günler öncesinden planladı. Önce soğuk yapacak ardından jestlerle, esprilerle Allah ne verdiyse yürüyecekti.

Uçuş günü geldi çattı. Plan işlemeye başladı. Selim Abi'nin şoförü Kudret Abi diğer yolcularla birlikte uçağa bindi. Sevda'nın yerine oturduğunu görünce Selim Abi'ye sinyali çıktı. Kurduğu teşkilatla uçağa VIP yolcularla birlikte en son Selim Abi girdi. Kızın yanında büyük emekle kazanılmış o koltuğa oturdu. Hiç ilgilenmiyormuş gibi yapıp Sevda'ya kuru bir "Merhaba" dedi. Selim Abi'nin istihbaratı sağlamdı. Kızın en sevdiği yazar Alper Canıgüz'ün son kitabını almıştı havaalanından. Kitabı çıkardı. Ve okuyormuş gibi yapmaya başladı. Uçak kalkış hazırlıklarını yaparken Sevda oltaya düşmüştü: "Alper Canıgüz mü okuyorsunuz?" Selim Abi'nin içinde meşaleler yanmış, havai fişekler patlamıştı adeta. Muzaffer bir kumandan edasıyla "Evet, çok severim. Güzel de gidiyor," dedi. Sevda, "Sizi televizyonlardan, gazetelerden tanıyorum. Başarılı bir iş adamısınız. Çok beğeniyorum" dedi. Kulaklarına inanmıyordu bizimki, "Oldu bu iş" dedi içinden. Ama belli etmemeliydi. "Teşekkür ederim," diye cevap verdi ve ilk hamlesini yaptı. "Siz ne işle meşgulsünüz?" diye sordu. Sevda nasıl ilgiliydi, nasıl sıcağınla belli değil. "Ulan kız bana hastaymış, niye bu kadar bekledim ki ah eşek kafalı ben! Keşke daha önce gitseydim yanına," diye kızdı kendine. Sevda ve Selim Abi daha Brezilya'ya varmadan kaynaşmıştı. O sırada pilotun anonsu geldi, "Cabin crew take off position!" Ne teyk ofu? Hangi teyk of? Selim Abi çoktan havalanmıştı bile! "İyi uçuşlar," dedi Sevda. "Size de" diye yanıt verdi aşık Selim. Ve uçak havalandı...

Selim Abi içinden haince bir plan yaptı: **Beklemeye gerek yok artık, bu aşk burada başlamalı, kabin amirinin anonsuyla birlikte vites büyütüp konuya girecekti: "Biliyor musun ben bu uçağa senin için bindim Sevda..."** Brezilya'ya el ele incek, rüya bir aşk tatili yapacaklardı. Beklenen anons geldi, Selim Başkan döndü tam konuşmaya başlayacakken, Sevda elini tutup "Ya senden bir şey rica edebilir miyim Selim?" dedi. Kızın elleri elinde donup kaldı, şaşkın bir ifadeyle "Tabii, tabii... Lütfen" dedi.

- Normalde asla istemem böyle bir şey ama senle samimiyetimize güvenerek söyleyeceğim...

- Ya olur mu öyle şey tabii ki söyle...

- En yakın arkadaşım ile birlikteyiz uçakta ama bizim koltuklarımızı değiştirmişler son dakikada, acaba onunla yer değiştirmeni rica etsem sana ayıp olur mu?

Sevda'nın sözünü bitirmesiyle birlikte fonda bir tek Selim Abi'nin duyduğu bir şarkı çalmaya başladı: Bu aşk böyle bitemez bırakma terk etme beni...

"Atma beni zulümlere" diye haykırıyordu Küçük Emrah! Ama yapacak bir şey yoktu... Ağlamaklı bir sesle "Olur tabii gelsin," dedi Selim Başkan.

Selim Abi'nin tek başına 15 saat süren Brezilya yolculuğu boyunca hayatı bir film şeridi gibi geçti gözünün önünden...

15 saatin sonunda uçak indiğinde, Sevda, Selim Abi'nin yanına gelerek "Ya çok teşekkür ederim," dedi.

"Ne demek lafı mı olur," diye cevap verdi bizimki.

Ve birden "Yarın akşam bir planın var mı?" diye sordu Sevda.

Selim Abi için yeniden umut ışığı yanmıştı. Nezaketinin, centilmenliğinin ödülünü mü alıyordu yoksa?

"Yok, hiçbir planım yok," dedi.

Sevda Mortal Combat'taki Scorpion olmuştu adeta ve "Finish Selim" yapmak üzereydi: "Erkek arkadaşım burada yaşıyor. Yarın da onun doğum günü... Akşam partileyeceğiz bize katılır mısın?"

Selim Abi artık yaşayan bir ölüydü. Uçaktan iner inmez İstanbul'a dönen ilk uçakta yer ayırtmak için hamle yaptı. Dönüş biletini "açık" almıştı zaten.

Fakat talihsizlikler arka arkaya gelecekti. Latin Amerikalıların beş yılda bir başka bir şehirde yaptığı tıp festivali bu yıl İstanbul'da düzenleniyordu.

Ve o gün başlamıştı. Dolayısıyla 1 hafta boyunca tüm uçaklar doluydu. Türkiye'deki "şekil" Brezilya'da işlemeyince çaresiz otele gitti, yerleşti Selim Abi. Kaderin cilvesine bakın ki o bir haftalık "zorunlu" Brezilya seyahatinde Karmen Yenge'yle tanışacaktı Selim Abi. Bir haftalık zorunlu tatil, üç aylık aşk tatiline dönerken hayat sadece Selim Başkan'a değil, hepimize bir mesaj veriyordu aslında: "Bazen bir kapı kapanırken öyle bir kapı açılır ki hayatınız değişir! O yüzden kapanan kapıların ardından umutsuzca bakmaktan vazgeçin!"

Kapanan kapıların ardından umutsuzca bakmaktan vazgeçin!

Bedia Ceylan Güzelce

anne'm

Hep merak ediyorum, seninle bir kafede, iki yetişkin olarak tanışsak, yine sever miydin beni annem? Yani sever miydin böyle?

Annem, senin yüzün çok güzel. Seni ilk hatırladığım yer bir arabanın içi. Yeşil bir ruj sürüyorsun ama dudağın pembe oluyor, böyle bir sihirbazdın sen hep ve ben seni sonsuza kadar seveceğime o an karar verdim. Tek anımız bu olabilirdi çünkü babam çok hızlı kullanırdı ve sen "Yavaş git, çocuk uyuyor," diyemezdin, böyle bir mahcubiyetti seninki. Yüzüne bakmaktan uyumayı beceremezdim. Gördüğüm hiç kimseye benzemeyen yüzün, bana da benzemiyordu, babama da abime de. İnsan çocukken annesiyle babasını kardeş zannediyor uzun bir süre. İşte annem uzanırdım dizlerine, yol daha çabuk biterdi, yüzünü kimsenin görmediği yerlerden izlerdim. Annem birçok yüzün vardı senin, baharda başka, yazın başka, eskiden başka şimdi bambaşka. Bir yüzüm olsa sana benzesin isterdim, dünyadaki her yüz sana benzese şikayet etmezdim. Annemsin diye değil, yüzünde bir cennet gizli senin, inan ki.

Annem, ben seni bir şey isterken hiç görmedim. Bir gömleğin vardı, beyaz üzerine yeşil puantiyeli. Düğünlerde onu, lacivert üzerine pembe çizgili, normal günlerde de onu giyerdin. Kürkün de oldu sonraları, ekose eteklerin, kaz ayağı pantolonların da. Ama sonra oldu onlar. Sonra. Hiçbirini kendin istemedin, annem sen bir bardak su bile istemedin hiç kimseden. Ne su ne alaka ne de merhamet. Sana ne zaman çiçek alsam, "Boşa masraf etme kızım," dedin. Sana layık mı, değil ama ne zaman bir minicik hatıra getirsem, "Ne gerek var, parayı harcama, zor kazanıyorsun zaten," diye başladın ve dolu dolu "Kızım" diye bitirdin lafını. Bir şeyi azıcık fazla yapsam evhamlanır, bulduğun her fırsatta gözlerimin içine içine bakarsın. O içlerde kimi bulsan parçalayacak gibi, o içlerde kime rastlasan boğacak gibi düşersin bakışlarına. **Vah ki kalbime bir hüznün yerleştirenin haline, hem ne vah...** Şimdi dile benden ne dilerse annem, gücüm yettiğince, beceremediğimce, sana layık mıyım, asla, ama diğer tüm anneler gibi senin de tek dileğin evlatların, biliyorum.

Annem, bir evin var, balkonunda yaşarsın. Bazen pencerenin kenarına oturur, kendi içini seyredersin. Bazen de içine içine konuşur, çoğu zaman susarsın. Çok da neşelisin ama yanlış olmasın, operaların, sinemaların, halk günlerin, kombine biletlerin, "Bu kaçmaz," dediğin etkinliklerin, halk eğitimlerin, halk eğitimde derslerin, arkadaşların, apartman toplantılarının, sahil yürüyüşlerin, içinde bir türlü rahat edemediğin ayakkabıların, kırmızı bir hırkan, Nil yeşili bir yağmurluğun, özellikle iki çocuğa duyduğun çok büyük bir sevgin var senin. Hep merak ediyorum, seninle bir kafede, iki yetişkin olarak tanışsak, yine sever miydin beni annem? Yani sever miydin böyle? Ya anne, derginin imza gününde sıraya girensin sen, önündeki üç yüz kişiyi ses etmeden bekleyensin. Ahh annem, sıran geldiğinde de kendine değil torunlarına imza alıp giden yine sen. Bu dünyayı kurban edemem ama ben kurban olurum sana, annem.

Annem, senin sesin çok güzel. Eskiden şarkı da söylerdin, sonra niye sustun? Sahi niye? "Bahçada yeşil çınar" diye başladın. Hiçbir evimizde çınar olmadı bizim, kimdi bu çınar, hangi evindeydi kim bilir ve hangi rüyanın yarım kalmış kederiydi... Şimdi o konulara girmeyeceğim, ne yeri ne de zamanı. Bir sokak çocuğunun sümüğünü silişin gelir bazen aklıma. Öyle, çok normal bir şey yapar gibi. Anne değilim belki anlayamam ama her annenin de böyle olmadığını bilirim. Her kim ki senin sevginden mahrum kalmış, acırım onun haline. **Annem, bazen bir çocuğum olsun istersin,**

bazen de istemezsin. Ama onu bile yalnız kalmayayım diye aklıma sokmaya çalışırsın. Senin yavrun, senden sonra yapayalnız kalmasın bu hayatta. Kalacak annem, kalacağız ve bu korkulacak bir şey değil. Yine de bazı arkadaşlarla söz verdik, birbirimize bakacağız, gözün arkada kalmasın.

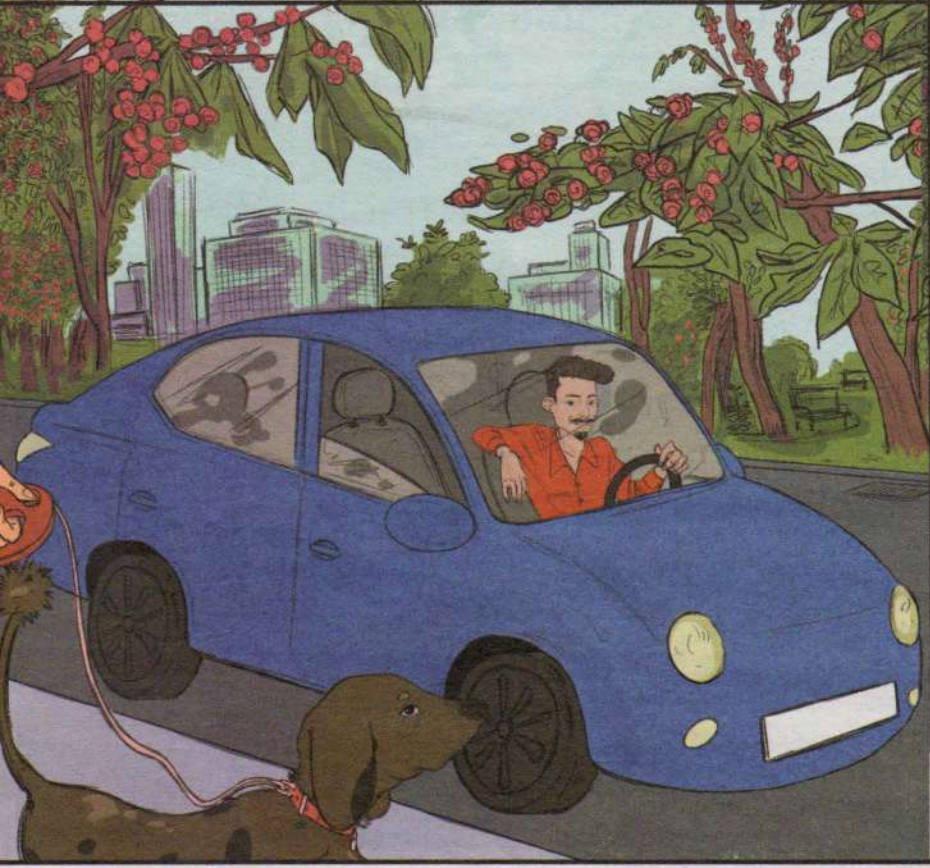
Hem senin bazı huyların ne tuhaf, bana poşet taşıtmamaya çalışman mesela. "Yoo hiç ağır değil ki," diyerek tek başına yüklenme gayretin pazar alışverişimizi. Mesela ne zaman mutfakta parmağımı kessem ya da ne zaman sonunda ellerimin acıyacağı bir iş yapsam, çok kızarsın. Ellerim sadece yazma işine yarasın istersin, bir şey taşımasın, yorulmasın, incinmesin, üşümesin, kırılmasın ya da örselenmesin. Ellerim yalnız kalem ve kağıda aşına kalsın, ötesine değil. Darmadağın olmuş tüm hikayelerin yerine koyabilirim ben tek bir gülüşünü. Sen ne yazmasından bahsediyorsun annem? Hangi kalem, hangi kağıt ve benim hangi ellerim kafi gelir seni anlatmaya. Ödüllü şiiirlerden ahenklidir senin bir bakışın annem ve binbir gece masallarından daha güzeldir saçların, üstelik yıldız da düşmüş, koparalım mı birlikte?

Annem, hiç mi travman yok senin? Var. 19 yaşında abimi, 20'nde beni kucağına almakla başlayan travmalar silsilesi. Bir sefer Erzurum yolunda babamla taklalar atışınız ve bunu taa Ankara'ya dönene kadar anlatmayısınız bilirim. Taklalar annem, hayatın bir film şeridi gibi akıp gittiği şeyler onlar. Bir seferinde de Bolu Dağı'nda arabamız yanmıştı. İçinde sen, babam, abim varken üstelik. **O gün küçücük bir yeri yanmıştı elinin. Çok korkmuş ama "Çok korktum," diyememiştin.** Otomobilin alev alması, elektrik aksamının bozulup kapılarının kilitlenmesi, itfaiyenin camları kırıp sizi içinden güç bela çıkarması sıradan bir şeydi senin nazarında. Biz korkmayalım diye sen kendi korkularından hiç bahsetmedin annem. Biz korkusuz yenilmez olduk, sen vitiligo oldun. O gün elinde açılan küçücük yarayı öpeyim diye icat edilmeli zaman makinesi. Bir öpüp gelirdim. Babamın ameliyatları, yanında iki defa nabzının durması ve senin onu hayata döndürmen ve nihayetinde bir kasım sabahı senin yanında ölmesi. Kusura bakma annem ama senin yanında öldü diye babama kızamıyorum, insan senden başka kimin yanında ölmek ister ki? Bilmiyorum. Travmam yok mu dedin sen? **Annem, sen öyle bir duruyorsun ki, unutturuyorsun insana bunların gerçekten yaşanmış olabileceğini.** Bir şeyden korkmak örneğin kediden, yükseklikten, gök gürültüsünden, karanlıktan ve hatta ölümden bir lükstür hayatta sana göre. Bir korkuyu sürdüremeyecek kadar kalendersin, bir korkuyu sürdüremeyecek kadar annesin, annemsin diye değil, sen korkularının yerine bahçeler yapmış bir insansın.

Bir korkuyu sürdüremeyecek kadar annesin, annemsin diye değil, sen korkularının yerine bahçeler yapmış bir insansın.

Annem, malum, dergi bu, buraya kadar. Sen de farkındasın ki sayfalarca, bin sayfalarca anlatabilirim seni. Şimdi yeniden kapıyorum gözlerimi, dizlerimdeyim işte. Yeşil bir ruj sürüyorsun, dudakların pembeleşiyor, azıcık da yanaklarına. Böyle bir sihirbazsın sen ve hep de öyle kalacaksın. Şu an okurken gözlerin doluyor biliyorum, yanında biri yoksa birkaç damla yaş da akıyordur, eminim. Annem değil misin, tanıyorum seni. Belki ben dünyaya geldiğimde sen daha çocuktun diye, belki birlikte büyüdük diye. İyi ki de tanıyorum, iyi ki de tanıştık be kadın. Bir bardak su getireyim sana? Bir şarkı söyleyelim beraber? Bir şey iste. Sordum, bak abim de tamamen aynı fikirde. Bizi merak etme annem. Kurşun, küfür, keder, karanlık, kahpelik, kir ve k ile başlayan hiçbir kötülük işlemiyor artık bize, sen bir rahat et allasen. Annemsin diye değil, seviyorum seni, zaten adın da Saadet. Ben daha ne diyeyim.

4 Kare Arasındaki Farkı Bulunuz!

Entegre sıcaklık yönetimine sahip boyalar, geleceğin sürdürülebilir ulaşım teknolojilerini güçlendiriyor. Otomobil yüzeyinin ısınmasını ve böylece iç bölümün ısınmasını en aza indirdiklerinden, havalandırmada sağlanan tasarruf yakıt tüketiminin azalmasına veya elektrikli araçlarda menzilin artmasına imkan sağlıyor.

Cem Davran

palyaço'nun günlüğü (8)

Kenarında dolaşmanın tek tehlikesi kendin değilsin. Ayağın kaydığında ya da tutunamazken boşluğa, yanında sevdiklerini de düşürebilir, yitirebilirsin. Belki de sırf bu yüzden hiç kimse tek başına susamaz, yalandır bu.

bitmiş ama eksik, ne gam!

eksik 1

"Sustuğunda öğrendiklerini hiç unutmaz insan. Öyle bir ustalık zamanıdır ki o tercih, senden sesini alır yerine bir aydınlık verir. Işıl ışıl duyarsın olan biteni, çığlık çığlığa görürsün söylemeyi. Sustuğunda büyür insan. Büyüdükçe fark eder, anlar insan."

Sessizlik en kuvvetli çığlıksa eğer, en son en yakınındaki duyuyor o çığlığı. Bütün gürültüler yanı başında duruyorken, güvendiğin kulaklar sağır oluyor sessizliğine. Gözüne bakmaya doyamadıkların anlamıyor kalbinde boğumlanan, diyafram nefesiyle tek seferde haykırdığın tek kelimelik tiradı. İşte sessizlik öylesine bir uçurum! Kenarında dolaşmanın tek tehlikesi kendin değilsin. Ayağın kaydığında ya da tutunamazken boşluğa, yanında sevdiklerini de düşürebilir, yitirebilirsin. Belki de sırf bu yüzden hiç kimse tek başına susamaz, yalandır bu.

Sabaha karşı bu cümlelerle uyandım. Rüyamda kalabalıklara konuşma yapıyordum. Aslında upuzun bir konuşmaydı ama uyanınca bu kadar aklımda kalmıştı. Ne kadar zorlasam da kendimi, cümlelerin devamı rüyamda saklı kaldı.

eksik 2

tarihsiz kahraman:

Havanın kararması yeterli değildi. Gece olmalıydı, gece. Karanlık ve sessizlik buluşmalıydı. Hayat kenara çekilmeliydi. Sabırla bekledi, tam zamanında dışarı çıktı. Sadece sarhoşlara alışık bir saatte yürümeye başladı. Arnavut kaldırımında. Sivri burun rugan ayakkabı hem ayağını sıkıyor hem de bakımsız sokakların hiç alışık olmadığı bir ses çıkarıyordu. Ütüsü hatıra olmuş smokin soğuğa direnemiyor, papyonun lastiği son boğumunda isyan ediyordu. Bu halde, bu sokakta, bu saatte olacak şey değildi. Fotoğrafi tamamlar gibi, resme son fırça darbesini vurur gibi mırıldanmaya başladı: *When the sun shines on the mountains and the night is on the run. It's a new day it's a new way and i fly up to the sun. Una paloma blanca, i'm just a bird in the sky. Una paloma blanca, over the mountains i fly. No one can take my freedom away.*

Sabahı karşılayan sıradan bir eylül günü, Anadolu'nun bağrından kopup gelmiş bir dipçik darbesiyle yere yığıldı. Asalet. Son kez bir cemsenin arkasında görüldü Hasdal yollarında.

Sessizlik en kuvvetli çığlıksa eğer, en son en yakınındaki duyuyor o çığlığı.

Bin dokuz yüz seksen, yazıldığı gibi okunan bir yıl değildi. Hiçbir tarih bu kadar geleceğin habercisi olamazdı.

O yıl bütün kalitesini, şıklığını, estetiğini tarihsiz kahramanlarla birlikte Pera'nın ara sokaklarında kaybetti koca bir toplum.

eksik 3

Aynadır başkası. Çoğu zaman umursanmaz, rasyonel saçmalıkların kurbanıdır ve kirli yanımıza iştirilmiştir ama yansımamızdır başkası. Biz biçim veririz, biz nefes verir dile getiririz. Zayıf yanlarımızı yükler, korkularımızı ekler, bize hiç benzemediğini sandığımız bir avatar çizeriz beceriksiz parmaklarımızla: adına başkası deriz. **Kaç kilo geliyorsak hayat kantarında o kadar çeker o da aşağı yukarı.**

Aynadır elbette. Çoğu zaman tek yumurta ikizimizdir. Herkes birbirinin sahil şerididir. Dalgalarıyla şekil verir, etrafımızdaki kayaları yontar, rüzgârımızla son rötuşları yapar kendimize benzetiriz ve hiç durmayan, dinmeyen bu döngünün öz çocuğuna başkası deriz. Asırlık depremlerimizde, tutunamadığımız sarsıntılarda koparız bütünümden.

Şöyle bir bakılsa, üstünkörü çizilse bile hikâyemizin haritası, nasıl da göze çarpar birbirinden kopmuş sayısız hayat parçası.

Topoğrafik gölgelerden, kırıldığı yerlerden, fay hatlarından bellidir, aslında bizizdir başkası.

Kendime not:

Topoğrafya: Bir kara parçasının doğal engebe ve özelliklerini kağıt üzerinde çizgilerle gösterme işi.

Topografya: (Alan kuramı) İçinde ya da aralarında ruhsal süreçlerin işlediği bölgeler ya da dizgeler.

eksik 4

Yıllar önce GS dergisinde bir yazım yayınlanmıştı; İki Küçük Kadeh. Kuruluşun ellinci yılına özel, sınırlı sayıda üretilmiş, üzerinde ilk kulüp armasının olduğu 1955 yapımı şık kadehler. İki tanesini nasıl olduysa babam almış korumuştur. İki küçük kadeh çocukluğumun her anında kendini hissettirir, salondaki vitrinin içinde, dantellerin arasında ışıldardı. Benden yazı istediklerinde, çocukken o kadehlere bakıp kurduğum imgeleri masal diliyle anlatmaya çalışmış, ruhunu hiç unutmayacağım, hayran olduğum bir asaleti acemi cümlelerle tarif etmiştim. **O genç satırların üzerinden yirmi yıldan fazla geçmiş. Şimdi yorgun ve üzgünüm. Parçalı formanın tam ortasında, kalbimin tam üstünde duran çocuk elim, için için sızlıyor.** Mahalleimde ne olduysa, caddelerde, sokaklarda ne yaşandıysa, hayran olduğum asalet payına düşeni aldı sanki. Yazmaya kıyamıyorum, bakmaya doyamıyorum. İki küçük kadeh babamla vedalaşalı çok oldu ama ışıltısı hiç eksilmeden aynı vitrinde annemin başucunda duruyor. Unutma zamanlarını süren annem bir tek onlara dokundurmuyor, onları unutuyor. Gözü takıldığında mırıldanmaya başlıyor. Berlin Panteri Turgay, Taçsız Kral Metin Oktay diye söylenerek uykuya dalıyor.

Not: Bizi sevenleri üzmeylem baba.

bitmiş ama eksik mi sahiden?

Notlar, karalamalar, serbest yazılar, öyküler. Bazılarını ayırmışım! Yazmayı bırakmışım, bitirmişim ve eksik diye not düşmüşüm. Çoğuna bir daha el sürmemişim, kaderlerine terk etmişim. Yıllar sonra tekrar dokunmaya başlayıp uğraştığım ve bambaşka kapıları açtıklarım da var. Onlar tamamlanmış artık bana göre! Hiç sanmıyorum. Buna hayat karar veriyor, zaman kesiyor raconu. İşte bu yüzden, sırf bu yüzden birkaç tanesini paylaştım. Belki de eksik değildir bazıları, çoktan bitmiştir, tamamdır. Şiirler, romanlar hatta şarkılar böyle nefes alıyordur belki de. Bir ucu açık kalarak, sonsuzluktan bir pencere açarak ya da son satırı kendinden bile saklayarak.

Not: Eksik

Can Yılmaz

cambaz hasan

“Bahçelerde sürünmekle olmuyor” dedi Hasan Abi, içinden konuştuğunu sanarak bagaja tutunmuş çocuklara. “Büyük bir yürüyüş yapacağım, televizyon bile verecek.”

Hasan Abi etrafındaki kalabalığa baktı, gözündeki camları cam vasfını yitirmiş gözlüklerini düzeltti. Yaklaşık 10 metre aralıklı iki genç ağacın arasına gerilmiş ipin üzerine çıktı. Dağılması an meselesi minik kalabalığın şaşkın

bakışları arasında yarı gergin ipin üzerinde ilk adımını ürkekçe attı. Arkada kalan ayağını diğerinin önüne getirdi. Cılız bir alkış aldığında her zaman yaptığı hatayı yaptı ve göz ucuyla kalabalığın içindeki bir kıza kayd gözleri. Kızın ürkek bakışlarına kilitledi emektar gözlüğünün ardındaki mavi gözlerini. Ve tarih bir kez daha tekerrür etti. Hiç itiraz etmedi doğasına. Hasan Abi üçüncü adımında kendini yerde buldu, az önce hayran hayran baktığı kapkara gözlerin önünde... Hasan Abi'nin babadan kalma, çalışması şüpheli arabasında bagaja tıklandı az önceki tatsız olayın kahramanları... Özellikle kabahati şüpheli, Almanyalı Kadir'in binbir güçle kalabalığa zulalayıp triptiğini riske attığı 120 metrelik hakiki Alman malı elastik dağcı ipi sertçe atıldı önce. Ardından Sultanahmet'te hippilerden çat pat Fransızcayla rica minnet satın alınmış hakiki deri, kırmızı ve hatta bir numara küçük babetler bagajın dibine savruldu. “Bahçelerde sürünmekle olmuyor,” dedi Hasan Abi, içinden konuştuğunu sanarak bagaja tutunmuş çocuklara. “Büyük bir yürüyüş yapacağım, televizyon bile verecek.” Az evvel gözlerinin önünde iki buçuk metreden yere yapışan Hasan Abilerine baktı birkaç çocuk. **İçlerinden en cevvali sordu alnındaki teri beyaz mendiliyle öldüren Hasan Abi'ye, “Şu minareden yürür müsün ötekine?”** Cevval çocuğun parmağının gösterdiği yere baktı Hasan Abi. Ardından hayranlıkları örselenmiş çocuklar izledi Hasan Abi'nin bakışlarını. “Sultanahmet lan orası,” dedi Hasan Abi içi titreyerek, “İzin vermezler zaten.” Hasan Abi'nin içindeki korkuyu kamu bürokrasisine ihale etmesi cevval çocuğun umurunda olmadı. Hasan Abi'nin ürkek cümlesinin arkasına yapıştırdı lafı, “Sen de izin alma...” Hasan Abi beline giren sancıyı iki tane ilaç daha yutarak dindirmeye çalıştığında çoktan gece yarısı olmuştu. “Kötü düştük,” dedi içinden, boğazına takılan dev tableti öksürdü, eline gelen ilacı bir kez daha attı ağzına. Büyük bir yudum su eşlik etti ilaca Hasan Abi'nin yorgun ve dolu gırtlığında. Yerinden kalktı, penceresinden belli belirsiz görünen Sultanahmet Camii'ne baktı, hızla arayıp bulduğu gözlüğünü de takarak önce “İki minare arası ne kadar ki?” diye mırıldandı. Sonrasında gözü kesmedi. Aklına geldi daha üzerinden bir gün geçmemiş başarısız yürüyüşü. Yatağına uzandı, “Başka iş mi kalmadı lan!” diye bağırarak rahmetli babası geldi gözünün önüne. **“Tel cambazı ne? Matbaaya vereceğim seni, o işte para var, usta olursan... Cambaz ne? Saçma sapan işleri bırak! Ekmek kazan ekmek, ip mi yiyeceksin...”** Hayalde bile aynı tonda bağırıyordu babası ama genç Hasan'ı matbaaya verememişti. Sevdası büyüktü Hasan'ın, “Memleketin medarıiftiharı Tel Cambazı Hasan” olacaktı. Gözleri kapandı bu karışık düşünceler arasında, gözünün önüne gelen minareleri gördü önce, sonra sınıksız yumdu gözlerini, “Hasan olmaz o iş!” Meydana toplanmış mahşeri kalabalığın gözleri adeta çakılı kalmıştı minareler arası gerilmiş ipin başında duran adama. “İntihar” dedi bir simitçi, “Tanıyorum bu adamı, fakirlik canına tak etti.” Kalabalığı kontrol eden inzibat bağırdı askerde boğazına yerleşmiş davudi sesiyle, “Toplaşmayın, topaşmayın. Çimlere de basmayın cezası var!” Aşağıdan yukarıyı en iyi gören yerlere bir avuç gazeteci yerleşmişti. Her biri zimmetli film makaralarından en iyi fotoğrafı çıkarmak için deklanşöre iki kere düşünerek basıyorlardı. Yazı işlerinden gelecek “Aferin” ile “Kovuldun”

arasındaki ince çizgide yürüyorlardı. Aynı sabahın ilk ışıklarında iki minare arasına Alman ipini geren Hasan Abi gibi huzursuzdular. Hasan Abi aşağıda toplanmış kalabalığa baktı, “Eh idare eder” dedi kendisini kimsenin duymayacağından emin olarak, “Bu kalabalık beni şöhet edecek.” Göz ucuyla minarenin şerefesindeki polisleri baktı, cami imamı bağırdı o sırada, “Sevgili kardeşim, dinimizde yok bu, yanlış yapıyorsun!” Hasan Abi gece yarısı tatlı uykusundan faydalanıp minarelerine ip gerdiği imamı fazla önemsemedi. Komiser olduğu omuzundan belli bir polis bağırdı bu kez, “Hasan düşersen cezası var, aşağıdaki kalabalıktan birine zarar gelirse, ömrün hapiste geçer.” Kendisini aşağı düştüğünde mahpushaneden ziyade en iyi ihtimalle komada bir hayat beklediğinden olsa gerek, Hasan Abi bu ağzının tadını kaçıran uyarıyı da pek dikkate almadı. Aksine bilinmeze doğru ilk adımını attı, minarenin şerefesinden “Eyvah” dedi biri, aşağıda bekleyen sayısı artmış kalabalıktan bir uğultu yükseldi. Çok bilmiş biri boynu tutulmuş meraklılara anlatmaya başladı, “Ben bunu Amerika'da gördüm. Çok yapan var ama ip takıyor beline düşmüyor uyanık, asılı kalıyor ipten...” Çok bilmiş anahtar cümleyi kurmuştu hiç haberi olmadan, “İp takıyor beline, düşmüyor uyanık...” Tepede ürkek adımlarıyla rüzgara karşı ilerleyen Hasan Abi'nin bilmediği ayrıntıyı anlatıyordu aşağıdaki adam. “Tel Cambazı Hasan” alnındaki terin karşılığı kadar ilerlemiyordu maalesef.

Bir buçuk saatte 7 minik adım atabiliyordu. Kalabalık artıyor, minare şerefelerine silahlı ve meraklı polisler doluyor, aşağıda dondurmacı, simitçi hatta sıcak sabaha rağmen turşucu bile iş yapıyor, Hasan Abi işini yapmıyordu. “Allah cezamı versin,” dedi içinden, Fransız'dan alınmış göz alan kırmızı babetlerine baktı önce... Halbuki ustası Cambaz Ahmet ne demişti, “Ne yaparsan yap, ayaklarına bakma, hep ileri bak, camda sevgilin bekliyor gibi hep onun gözlerine bak.” Cambaz Ahmet beş metreden düşüp belini kırıdığında unutmuştu kendi nasihatini, “Aman Hasan, hep ileri, hep ileri...” demişti son nefesinde. **Hasan Abi'nin**

20 metre yoktur dediği yolculukta ikinci saatine yaklaşırken aşağıdaki mahşeri kalabalığa takıldı gözleri yine, “Vay be,” dedi, “İşte bu, işte seyirci bu, halk bu...” Kalabalığın uğultusu arasında bir adım, sonra bir adım daha attı, şerefedeki polislerden uzaklaşırken karşı şerefeden “Gel aslanım, hadi koçum,” diye el ediyordu başka bir polis... Hasan Abi tükenmişti, tüm cambazlık hayatında ipten attığı adım sayısı 20'yi geçmiyordu ama bu kez önünde 1000 adım vardı sanki. “Karşıya geçersen kahraman olurum,” dedi kendi kendine, “Bu gösteriyi seyreden bir daha gelir mi iki ağac arasındaki işe, gelmez.” Önündeki işe konsantre olması gereken Hasan Abi, sonraki adımları hesap etmeye başladı hiç lüzum yokken, “Anadolu'yu adım adım gezerim,” dedi bir adım daha atarak usulca. Sonra bir adım daha attı, “Belki yurt dışı, Almanya, Hollanda...” dedi içi pırpır ederek.

“Bitti bu iş,” dedi, iki adımı hızlı hızlı attı biraz da gülerek, tam ortasındayken ipin. Numarası meçhul gözlükleri terden kaymaya başladı gözünden, el çabukluğuyla yapıştırdı burnuna ağır çerçeveyi. Ama kulakları yapış yapış olmuştu. Durmadı, ağır camlar burnunun üstünde, önce gözlükleri ulaştı kalabalığın ortasına, son anda kolundan çekilen bir teyze başına düşecek gözlükten kurtarıldı. Uğultu ve kalabalığın gevşemesi tepedeki Hasan Abi'nin tükenmiş dizlerinin bağıni çözüp attı. Geride bıraktığı yol kadar yürüyemeyeceğini biliyordu ve bıraktı kendini kalabalığın ortasına, “Hatırlayın beni, unutmayın,” dedikten hemen sonra... 17 kişi saydı arkadaşlarından biri. Nedensiz bir sayımdı, gereği yoktu halbuki. “Adam binlerce kişinin önünde öldü, cenazede 17 kişi var. Vay arkadaş!” Hasan Abi kurban mıydı? Lüzumsuz bir sevdanın kurbanı mı? Onu kendisi izah edecektir muhakkak ama ustası Cambaz Ahmet'i iyi dinlemediği kesindi. Ne demişti dededen Cambaz Ahmet, “Akıllı ol, aklının yetmediği işe girme, boyunu aşan yere ipini germe!”

Aylin Balboa

kuş uçuşu

Uğraşır didinir bir şeyler yazarsın, şansın varsa sonuç edebiyat olur. O asık suratlı, kibirli, her şeyi çözdüm ben diliyle aktarılan metinler vücudumda kaşıntılara neden oluyor. Bu dünyadan herhangi bir şeyi çözerek gitmeyeceğiz çünkü.

Sonra aniden yoruldum. Hiçbir şey anlatacak gücüm kalmadığını fark ettim. Başladığım cümleyi olduğu yerde bırakıp doğruca eve gittim.

Her şey, nasıl bıraktıysam öyle duruyordu. Koltuğun kenarında altından az önce çıkmışım gibi duran battaniye, sehpanın üzerinde kirli kahve fincanları, göz ucuyla kurcalayıp bıraktığım birkaç kitap, gece dışarıdan söylediğim yemekle gönderdikleri ıslak mendil paketleri, ağzına kadar dolu kül tablası. **Kendini seven insan yaşadığı odada sigara içmez. İçmiyordum ben de aslında, demek canım sıkkın.** Canım sıkkın olduğunda dünyayı sevmemeye ilk kendimden başlamakla bırakmalıyım.

Ortalığı topladım. Yine uymayacağım onlarca kararı almak için kendime taze bir kahve hazırlayıp balkona çıktım.

Karşı komşularımdan biri kendini iyice deli gibi yaptı. Birkaç ay öncesine kadar sevgiliyle birlikte yaşıyordu. Sonra kız eşyalarını toplayıp gitti bir sebeple, oğlan dağıldı. Duygusal durumundan bahsetmiyorum, o kadarını bilemem. Ama evinin düzeni ekseninden kaydı. Pencerenin önündeki masada bol kahkaha eşliğinde yemekler yerlerdi önceden. Şimdi aynı yer boy boy içki şişeleriyle dolu. Perdeleri bile açmıyor doğru dürüst. Baharın geldiğinden haberi yok belki de. Halbuki bahar yeniler. İnsanın içine durduk yere yaşama coşkusu zerk eder. Buna her seferinde hayret ederim. Yıllar önce memleketten yaşlı bir komşumuz kendini asmıştı. **Ne derdi vardı acaba diye düşünmedim, herkesin kendine göre dertleri vardır. Yaşlı olmasına da takılmadım, sonunu beklemekten sıkılmış olabilir çünkü insan.** Ama baharda bunu yapmasına çok şaşırmıştım. Baharda ölünmez çünkü. Bizim de onca sıkıntımız var, biz ölüyor muyuz!

Uranüs'te mevsimler kırk iki yıl sürüyormuş. Kırk iki yıllık bir bahara hayır demezdim doğrusu. Evrenin her yerinde zaman mefhumunun böyle farklı işlemesi beni deli edecek bir gün. Ama anlıyorum. Burada da günlerin üç gün sürdüğü oluyor.

Derbeder komşumun yan dairesine sonbaharda bir ressam taşındı. O ruhsuz, çirkin evi aldı bambaşka bir şeye çevirdi. Şimdi balkona çıktıkça belli etmeden hep onu izliyorum. Masasının üstünde fırçalar, boyalar, duvarlarında çeşit çeşit tablolar, bakmaya doyamıyorum. Sık sık arkadaşları geliyor, birlikte çalışıyorlar bazen, neşeleri bana kadar sıçrıyor. **Onlara baktıkça çok yanlış iş seçmişim diyorum. Yazmak, cehennemin orta yerine bir sandalye çekip cayır cayır yanmıyormuşsun gibi yapmak benim için.**

O sandalyeye oturmaya her zaman cesaret edemiyorum. Halbuki boyamak iyi gelebilirdi. İçimdeki ateşin üstüne çiçekler çizerdim.

Canım sıkkın olduğunda dünyayı sevmemeye ilk kendimden başlamakla bırakmalıyım.

Edebiyatı çok ciddiye alıyorum ancak ciddiyetle edebiyat yapılmasından tiksiniyorum. Edebiyat yapılan bir şey değil çünkü. Resim yapılır heykel yapılır ama edebiyat yapılmaz. Uğraşır didinir bir şeyler yazarsın, şansın varsa sonuç edebiyat olur. O asık suratlı, kibirli, her şeyi çözdüm ben diliyle aktarılan metinler vücudumda kaşıntılara neden oluyor. Bu dünyadan herhangi bir şeyi çözerek gitmeyeceğiz çünkü. En fazla anlamaya çalışacağız. Hayat boyu anlamaya çalışacağız. Yazdıklarımız da okuduklarımız da sadece buna yardımcı olacak, olacağı en fazla bu.

Bir kadınla tanıştım, pilot. Uçma fikriyle aklımı bozduğum için sürekli sorular soruyorum ona, sağ olsun sıkılmadan cevaplıyor hep. Geçen ortamda biri, gölde kayıkla giderlerken suyun üstünde kafası kopmuş bir kartal cesediyle karşılaştığını anlattı. Suyu sert daldığı için kopmuş meğer kafası. Oysa içgüdüsel olarak bilmesi, hesaplaması gerekirdi. Bir kartaldan böyle bir yanlış yapmasını beklemiyor insan. İşte bu pilot olan kadın, kartalın hangi noktada hata yapmış olabileceğine dair ihtimallerden söz etmeye başladı. Bize bir şey anlatmaya çalışmıyordu, sesli düşünüyordu o anda. Hiç bölmeden hayran hayran dinledim. Bir kartalı anlayabilmeyi ben de çok isterdim.

Şehrin üstünden kuş sürüleri geçiyor. Güneşin etrafında fır fır dönen bu gezegende kendilerine en uygun yeri bulmak için bir aşağı bir yukarı göçüyorlar. Kanatlarımla olsa bunu ben de denerdim. Onlara baktıkça tüm eksikliklerimin altında kalıyorum. Çok uğraşıyorum, çok uğraşıyorum ama uçamıyorum.

Celil Nalçakan

hemzemin -I-

1.GÜN

Cuma 23:12

Biraz sancılı, epey gecikmiş ve bir o kadar da gerekli bir ayrılık konuşmasıydı... Ama birimizin yapması gerekiyordu bunu... Aslında bana kalsa, keşke o benden ayrılısaydı... Çünkü her durumda terk edilen mağdur, giden gaddar oluyor maalesef... Oysaki, el birliğiyle sıttık biz bu ilişkinin içine... Neyse... Olsun. Neticede bitti... Her gece bir posta kavgaya etmeden uyuyamamak, kahvaltıda -sırf birkaç sene daha uzun yaşayıp, daha çok mutsuz olmak için- içilen o rezil yeşillik suları, sadece çift olunduğu için bir araya gelip, saatlerce birbirine hava atılan samimiyetsiz arkadaş toplantıları, mecburiyet sevişmeleri, televizyonun karşısında uyuyamamak, üçüncü dubleden sonra maruz kalınan "Evde ben senin bir ağzına sıçayım da gör sen. Hani iki duble içecektin?" bakışları... Bitti! Ulan insan evine giden yolun kaldırımlarını özler miymiş be? Özlermiş... Sabah uyanınca, bir temizlik, bir sucuklu yumurta... Dur şu çantayı bırakayım da eve, Başarıları arayayım. Kesin bir yerdelerdir bu akşam...

2.GÜN

Cumartesi 20:04

Arkadaş ne içildi be... Ne içildi... Gözümün arkası ağrıyor. Hayır senin neyine acaba? 40 yaşında adamsın, en son yıllar önce Hayal Kahvesi'nin kapanışında tekila içmemeye yemin etmişsin... O da ne geceydi be... Hayal Kahvesi'yle aynı anda kapanmıştım. İçme işte abi şu boku, yaramıyor belli ki... O değil de ben eve nasıl geldim acaba? Çocukları arasam? Acaba bir arıza çıkardım mı dün? Oha! 52 cevapsız arama nedir ya? Neden aramış ki bu kadar? Acaba başına bir şey mi geldi? Şu halime bak. Ulan benim gibi bir felaketten sağ kurtuldu kızcağız. Daha kötü ne olabilir ki?

Cumartesi 21:27

"Canım bak, bir saat on yedi dakikadır manasız bir şekilde bağıırıyoruz birbirimize... Yahu ben anlamıyorum ki, biz dün şiddetli geçimsiz olduğumuz için ayrıldık mı? Belli ki birbirimizin kalbini paramparça etmek bir işe yaramıyor işte... Neden hala... Dinle beni... Neden hala ısrar ediyoruz ki? Ya bi sus Allah'ını seversen bi sus ya... Gece boyunca aramışsın, ben de... Efendim? Ney? Ya Allah belamı versin bi daha ararsam tamam... Kapatıyorum arama beni sakın."

Cumartesi 22:02

"Yok abi çıkmam ben bu gece... Oğlum ayılamadım ki daha ne eğlenmesi. Bi de Candaş aradı, bu ayki yazı bok gibi olmuş filan dedi, canım sıkıldı... Haklı abi adam... Bi kafayı toplayıp yazamadım ki. Ortaokul kompozisyonu gibi oldu... Gülme oğlum

öyle valla... Haziran sayısına başlıycam şimdi... Sessizliği özlemişim lan. Tamam tamam yarın konuşuruz... Bak doğru söyle dün gece bi saçmalık yapmadım di mi? Tamam abi sağ ol, hadi konuşuruz..."

3.GÜN

Pazar 10:21

Ne demiş Hayyam: "Bahçemin halinden, baharımı kıyasla..." Bahçeye bak... Bok götürüyor. Bir yerden başlamak lazım, otları yolup, yaprakları süpürerek mesela... **Bu eve taşındığımda, komşular deli sanmıştı beni her sabah ağaçlarıma sarılıyorum diye... Sadece komşular değil aslında... O'nun dışında herkes...** Sevgiyi normal karşılayacak kadar sevgi dolu olduğu için mi bu kadar çabuk ve bu kadar çok sevmiştim O'nu? Kim bilir? Sevgi ne çok şeye evriliyor zaman içinde... Aşka, şefkate, tutkuya, alışkanlığa... Nihayetinde nefrete... "Herkes gitsin, bir sen kal" cümlesinin çıktığı ağız, bir süre sonra nasıl "Ya bi siktir git" diyebiliyor? Peki ya kalp? Yok... Kalp o kadar acımasız değil. Yani umarım değildir. Umarım aylardır ihmal ettiğim ağaçlarım, beni affedebilir...

Sevgi ne çok şeye evriliyor zaman içinde... Aşka, şefkate, tutkuya, alışkanlığa... Nihayetinde nefrete...

4.GÜN

Pazartesi 20:20

"Birol Abi bir ufak Kulüp, tulum peyniri, tekmiil fava..." Oha duvara benim de fotoğrafımı asmışlar! Ben en son ne zaman gelmişim lan buraya? Aman oğlum bak... Sakin oluyorsun, efendi gibi rakını içiyorsun, efendi gibi şarkı dinliyorsun, efendi gibi evine gidip yatıyorsun anlaştık mı? Tamam aferim.

Pazartesi 21:21 Geçen sene bu zamanlar, şu karşı masada üç tane delikanlı vardı... Alkolü abartıp sağa sola sarmaya başladıklarında, köşedeki masadan bir abi kalkıp, duvarda, en yukarıda duran **Baba Hakkı'nın, Süleyman Seba'yı alnından öptüğü resmi işaret ederek: "Gençler, büyüklerinizin önünde efendiliğinizi bozmayın, almayım ayağımın altına"** demişti. Belli ki hamurları düzgün gençlerdi. Özür dileyip, hesap isteyip gittiklerini hatırlıyorum... Vay be! Ne yapıyor acaba o çocuklar şimdi? Kesin artık ağızlarıyla içiyorlardır.

Pazartesi 21:31

"Günahımı sen çek, Mihrabımı elinle yıktın..." "Ağzına sağlık kardeşim... Birol Abi, ben bir yolluk, bir de hesabı rica edeyim." **Pazartesi 22:02** "Alo... Hakan Abi... Abi ben pek iyi hissetmiyorum da... Bi sesini duyayım diye aramıştım... Abi rahatsızlık vermiim... Tamam abim sağ ol, geliyorum."

Pazartesi 22:02

"Günahımı sen çek, Mihrabımı elinle yıktın..." "Ağzına sağlık kardeşim... Birol Abi, ben bir yolluk, bir de hesabı rica edeyim." **Pazartesi 22:02** "Alo... Hakan Abi... Abi ben pek iyi hissetmiyorum da... Bi sesini duyayım diye aramıştım... Abi rahatsızlık vermiim... Tamam abim sağ ol, geliyorum."

Çiğdem Canım Yayan

Behçet Necatigil

Ahmet Telli

Ahmet Hamdi Tanpınar

Gökhan Dağıstanlı

yalancı ayrılık

Her doğuşunda güneşin yeni bir özlem öğreniyorum. Yokluğunun kendini yenileyen merasimi daha sabahtan başlıyor çünkü. Sonra kalkıp bana zamandan bahsediyorlar. Heyhat! Ateş sadece düştüğü yeri yakıyor.

Aslında güzel bir yazı iyiden iyiye müjdelirken bahar, koca bir boşvermişlik beklenirdi benden. Hüzünlerimin üstünde çimlerin bitmesi, gönül kırıklarında çiçeklerin açması, güneşe dönmüş yüzümün üstüne mevsimlik bir gülümseme konması beklenirdi. Yaşanan ne varsa geride bırakıp, iyimserliğe yatırıp düşünceleri geleceğin vadettiği mutluluklara açmak gerek yelkenleri biliyorum. Ama olmuyor! Uçsuz bucaksız kucağında saçlarımı okşamıştın çünkü. Sonsuz olsun diye aşkımızı bileğine kazıyıştın. İşte bu yüzden niye diye sormasın kimse bana. Bazı sorular karşılığını içinde taşır. Kumsalda yan yana yazılmış ismimizi silmeye çalışırken deniz, bir akşamüstünün dizlerine uzanıp ağgözlü bir özlemle saçlarını düşlüyorum. Vaktinde ölen kireçten korkmazmış, ellerini yine ellerimde istiyorum. Şimdi bir sesin kaldı telefon uzaklığında, çıkmaz sokaklarda yaşadığım telaşı dindiren. Bir de fotoğrafların var şu fani dünyada yüzümü biraz olsun güldüren. Zaman bir koşu bandının üstünde yürüyor. Yani hiçbir yere varmıyor. Arkama bakmaksızın ve telaş içinde atıyorum adımlarımı ama mayısa çıkan bütün sokakları tutuyor sesin. Bir yere ulaşmıyor emeklerim, her defasında boşa gidiyor.

Hep başka yataklarda uyumaya yüz tutan uykularda; ellerini okşamak, dudaklarınla ıslatmak dudaklarımı ve saçlarını koklamak beynimle kalbimin düş bölümü. Evime kolay kolay dönemiyorum, o yollar da hep gemici düğümü. **Bu dudağından kaldırımlar, bu gözlerinden sokak lambaları, bu saçlarından yokuşlar, neresinden baksan yarım kalmış bir aşkın vebali.** Tan yeri elimden tutup da beni kapımın önüne bıraktığında, üzeri parmak izlerimle dolu resminse dokunmadan geçmeye çalıştığım olay mahali. Bir sana ulaşmıyor ellerim, her gece aynı suça gidiyor.

Böyle keşmekeş karanlıkların üstüne güneş ısıdığında, ön tarafını daha önce gözlerinle derinden kestiğin, sırrı seni yansıtmaktan alev alev yanmış iki yüzlü bir aynada intiharla yargılanıyorum. Her doğuşunda güneşin yeni bir özlem öğreniyorum. Yokluğunun kendini yenileyen merasimi daha sabahtan başlıyor çünkü. Sonra kalkıp bana zamandan bahsediyorlar. Heyhat! Ateş sadece düştüğü yeri yakıyor. Kolumda hasretinin birbirine geçmiş dişlileri, kime sorsam saniyeleri vuruyor. Oysa haddinden uzun bir yelkovan, hüzzam makamında bir şarkıya uyuyor gün batımında. Akrebini dizime yatırıp düşünle besliyor. Yarına uğramıyor zaman, her gece başa dönüyor. Sen bunlardan habersiz yürürken adını beraber koyduğumuz sokaklarda, her adımın bir vücut çalımıyla geçiyor aklımı. Her gün on bin kez içimden gelip geçerken, omzuma ne kadar günah varsa yazıyor bir felsefenin yakamı bırakmayan melekleri. Üstelik çok canımı yakıyor artık istenmemenin sıcak namlusundan çıkmış kurşun delikleri. Bu bir gurur meselesi değil asla. Zaten

kendimi ele veriyorum sana yazdığım her mektupta. Çünkü masamın başında yokluğunun soğukkanlı askerleri nöbet tutuyor. Hatıranı esas durup hep hasreti anlatıyorum. Herkesin kalbini acıtıyor yazdıklarım da bir sana uğramıyor, taca gidiyor.

Sonrası, her satırı tarafından kuşatılmış, sadece gözlerini değıdirdiğin bir mektubun herkesin huzurunda kurşuna dizilişi. Sonrası gamla bezenmiş bir sessizlik, sonrası okyanus dibi kadar derinden kestiğin kanamalı hasta. Sonrası da var elbet ama adını bilmiyorum. Belki de beyaz bezden hasret giydirilmiş diri taklidi yapan bir ölüm. Aşk acısıyla korkutulmuş şairlerin hüznüne bulanmış şiirler, beslediğim kederi karşılamıyor. Bir mısra kalbime dokunsa, beş mısra boşa gidiyor. Daha önce gözlerine hiç dokunmamış düşbükey bir aynanın karşısına ne zaman geçsem kocaman görüyorum seni. Bu bir optik kuralı değil, seni ben gözümde büyütüyorum. Yarı uyur yarı uyanık bir hal bu. Gözlerin Karşıyaka yeşili, otuzbeşbuçuk kez öpüyorum. Ama yüzüne yazdığım şiirler birbirine karışmış, ama dudakların bir şimal rüzgarının esintisinde çatlamış aldırmiyorum. Makyajını tazelemem, dudaklarını ıslatmam lazım. Elimi uzatsam yetmiyor, gözümü kırpmadan baksam kesmiyor. Bir zahiri bakış atıp, kirpiklerimin ucunu ateşe veriyorsun. Sonra gayriihtiyari kundakladığın gözlerime aldırmadan uzunca bir sigara yakıyorsun. Her nefesine on damla döküyor gözlerim. **Sessiz bir konuşma yapıyoruz oracıkta. Ben “gel” der gibi bakıyorum, sen “olmaz” der gibi gözlerini uzaklara yatırıyorsun.** Böylece her gün düştüğü yerden kalkmalar aşınası hayallerime kan doğruyorsun. Gururum dikmiş gözlerini bana bakıyor, yalvarır gibi duramıyorum ama -serde erkeklik varsa var- hüngür hüngür ağlıyorum. Sevmiyorsun bu hallerimi, üzülüyorsun da belki. Hatta biliyorum, ne yazarsa yazsın ellerin, ne söylerse söylesin dilin, sen de seviyorsun bu seni her şeyden çok seveni. Yine de inandığın yolun izine düşüyorsun yavaşça, kendi yansımaımla beni baş başa bırakıyorsun. Sonrası kırık bir ayna, kesik bir el, bir parça pamuk, biraz daha gözyaşı... Zaten ne kadar su içsem uğramıyor böbreklerime, yaşa gidiyor. Böyle giderse dilimde yıllanacak özlemin. Kimse anlamasın diye, seni aşkın bir eş seslisine rumuzladım. Bana bıraktığın hasreti, bahar yapraklarından damlamış gözlerini, şeker hamuru ellerini, ayak bileklerini ve dudaklarını... Ahhh... Dudaklarını omuzladım. Yoksa bir bahane bulup Ortaköy'ü yakmam lazım. İçimden bir şarkı tutup, suçu sokak kedisine atıp, sana gizliden dokunmam lazım. Sensiz, kalan ömrüm boşa gidiyor...

Herkesin kalbini acıtıyor yazdıklarım da bir sana uğramıyor, taca gidiyor.

Arçelik Grion Ankastre Serisi ile en güzel anları mutfakta paylaşın.

Metin Uca

büyükanne, müze, bandırma, jilet ve ötesi

1943 yapımıydı. 12 kişilik, 18 metre boyunda, hani bizim Üsküdar-Beşiktaş motorlarından hallice beyaz renkli bir tekneydi. 1956 yılı 10 Ekim'inde devrim için toplanan paralardan 50 bin Meksika Pezo'suna bir silah kaçakçısıdır alınmıştı. Kaçakçı, büyükannesini çok sevdiği için tekneye Granma adını vermişti. Ne genç devrimci, ne kardeşi, ne uzun sakallı yakışıklı Arjantinli hekim, ne de gemiye doluşan diğer 79 silahlı yurtsever denizcilikten anlıyordu. Ama Granma umuttu. Granma hayallerin ateşleyicisiydi, Granma gelecekti. Binbir zorlukla 25 Kasım 1956 günü Meksika'nın Veracruz limanından denize açıldılar. Dalgalarla ağırlaşmış gemiyle 5 gün planladıkları yolculuk, 7 güne çıkmış, sonunda 2 Aralık 1956'da gemi onları karaya ulaştırmıştı. Karadaki üçüncü günlerinde saldırıya uğramışlar, büyük kayıp verip 12 kişi kalmışlar ama 2 yıllık zorlu mücadele sonunda zafere ulaşmışlardı.

Onlar Küba'nın kahramanları Fidel, Raul Castro ve Che Guevara'ydı. Onları taşıyan gemiyi unutmamışlar, devrimin öncüsü bu tekneyi büyük bir törenle bugün hala durduğu Havana'daki devrim müzesinin önünde büyük bir cam alan içerisinde sergiletmeye başlamışlardı. Çünkü Granma bu büyük devrimin Bandırma Vapuru'ydu ve onlar devrimlerinin, bu devrime taşıyan ve zoru başarmanın simgesi olan gemilerinin değerlerini biliyorlardı. Oysa ondan yıllar yıllar önce 1878 yılında İskoçya'nın Paisley bölgesindeki MacIntyre şirketi tarafından 21 numaralı üretilen ve Lloyd's sigorta firmasının kayıtlarına 279 grostonluk yük gemisi olarak geçen bir gemi vardı; Fransızların İspanyollara karşı kazandıkları bir savaşın ve Eyfel Kulesi'ne en güzel bakan meydanın adını taşıyan... Trocadero.

Yelken ve buhar donanımlı gemi 49 metre uzunluğunda, 6 metre genişliğindeydi. 1883 yılında bir Yunan armatöre satılmış, Pire limanına kaydedilen geminin adı Yunanca "dalga" anlamına gelen Kymi diye değiştirilmişti. Daha sonra dalga adlı gemimiz İstanbul Limanı'na gelecek, ismi önce Rama Derasimo adlı firma tarafından satın alınarak Panderma adını alacak, 1910 yılında deniz yollarının atası Osmanlı Seyrüsefain İdaresi Kurulu'nca da Bandırma'ya çevrilecekti. 1915'te ise Bandırma'nın kötü talihinde ilk saldırı yer alıyordu. Silivri açıklarında bir İngiliz denizaltısının saldırısında batma tehlikesi geçiriyor ama tamir edilip yüzdürülüyordu. Bandırma'nın hayatımıza girişi elbette ki **Mustafa Kemal Atatürk** ve Milli Mücadele için, anıt gemi oluşuyla başlayacaktı. 15 Mayıs 1919'da Bandırma Vapuru kaptanı İsmail Hakkı Durusu'yu çağıran Atatürk, ertesi gün Samsun'a hareket için hazırlıkları yapmasını istedi. Bir İngiliz zırhlısı,

Bandırma

Granma

Birbirinden çok uzak iki ülke, Atatürk ve Fidel Castro gibi iki devrimci lider. Her ülkenin kaderini değiştiren iki gemi.

16 Mayıs'ta başlayan yolculuk boyunca Bandırma'yı uzun süre takip etmişti, iki kez batma tehlikesi geçirmiş, son anda kurtarılmış eski yorgun bir gemiyle Karadeniz'e açılmak gerçek bir gözü peklik gerektiriyordu. O gözü peklik ve mücadele ruhuyla Atatürk'ü Samsun'a ulaştırdıktan sonra da uzun yıllar posta hizmetine devam etti.

1922'de arızalanınca tamir için uğraşıldı ve sonra Haliç Feneri'ndeki gemi bozmacası İlhami Söker'e satıldı. Vapurun kaptanı İsmail Hakkı Bey, 1940 yılında yokluk içerisinde öldü. Adı, denizcilik işletmeciliğine ait bir vapurda yaşıyor. Bandırma Vapuru ise jilet oldu. Bugün Samsun'da müze olarak kullanılan gemi ise aslına uygun ölçülerde 2001 yılında yapıldı.

Birbirinden çok uzak iki ülke, Atatürk ve Fidel Castro gibi iki devrimci lider. Her ülkenin kaderini değiştiren iki gemi. Bir tarafta geminin ulaştığı Oriente bölgesinin adının Granma olarak değişmesi, Granma'ya saygıyla partinin gazetesinin isminin de Granma yapılması... Devrimin ateşini simgeleyen tüm dünyanın sinema sayesinde tanıdığı Potemkin Zırhlısı, Ekim Devrimi'ni başlattığı için 1957 yılından beri müze olarak hizmet veren Avrora Kruvazörü, İngiltere'deki ünlü viski markası olarak da bildiğimiz Cutty Sark teknesi, New York'taki Intrepid uçak gemisi... Öte yanda büyük bir Anadolu devriminin ilk adımını atmak için Atatürk ve 18 yiğit arkadaşını taşıyan ama jilet olmaktan kurtulamayan, Yavuz, Hamidiye, Nusrat gibi gemilerle aynı kaderi paylaşan **Bandırma...**

Boş ejdat övünüleri, hamasi tarih hayallenmeleri arasında, diziden tarih öğrenmeye çalışanlara, 19 Mayıs ruhu için üstüne düşünülecek bir gönderi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

hangi film, hangi sahne?

Furkan Andıç

Andy Dufresne: Dünyada taştan olmayan ve kimsenin senden alamayacağı şeyler var. İçinden alamayacakları ve dokunamayacakları şeyler.
Red: Neden bahsediyorsun?
Andy Dufresne: Umut.

The Shawshank Redemption / 1994

Yönetmen: Frank Darabont

Senarist: Stephen King, Frank Darabont

Duygu Sarışın

Dr. Obadiah S. Harris, Ph.D: En büyük düşman; kendi alginiz, kendi cehaletiniz ve kendi egonuzdur.

Revolver / 2005

Yönetmen: Guy Ritchie

Senarist: Luc Besson, Guy Ritchie

Murat Eken

V: Fakat gerçekleri konuşacaksak; eğer bir suçlu arıyorsan sadece aynaya bakman yeterli olacaktır...

V for Vendetta / 2005

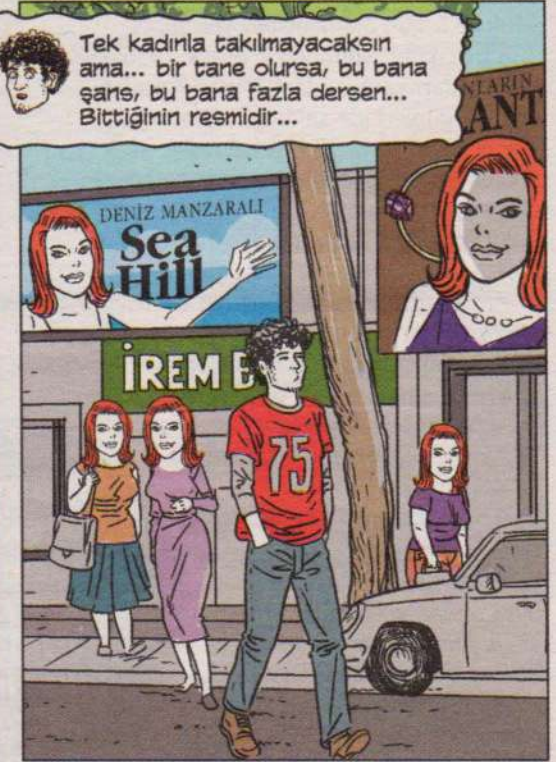
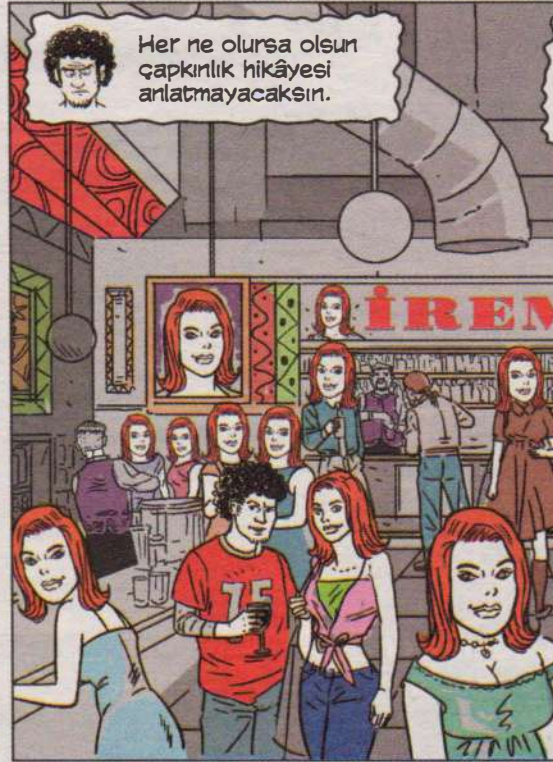
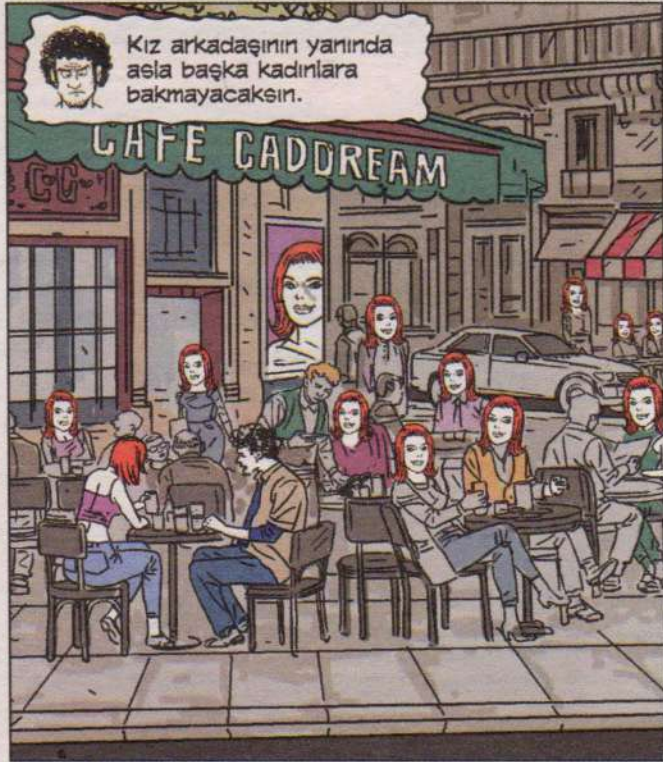
Yönetmen: James McTeigue

Senarist: Lilly Wachowski, Lana Wachowski

İllüstrasyon: Aykut Şerefoğlu

Hazırlayan: Pınar Aksel

İrem'i Beklerken...

ONLAR'IN ÖYKÜSÜ

ÖMÜR SABUNCUOĞLU

Ajda Pekkan

Arzum Onan

Belçim Bilgin

Bergüzar Korel

Demet Evgar

Fatma Girik

Monik İpek

Nazlı Çelik

Nebahat Çehre

Sıla Gençoğlu

Songül Öden

Şükran Ovalı

ONLAR'IN ÖYKÜSÜ

Ömür Sabuncuoğlu

ONLAR'IN ÖYKÜSÜ

ÖMÜR SABUNCUOĞLU

Ajda Pekkan

Arzum Onan

Belçim Bilgin

Bergüzar Korel

Demet Evgar

Fatma Girik

Monik İpek

Nazlı Çelik

Nebahat Çehre

Sıla Gençoğlu

Songül Öden

Şükran Ovalı

INKILÂP 91.yıl

INKILÂP 91.yıl

İSTANBUL / Merkez Yenibosna • İSTANBUL / Sanal Mağaza • İSTANBUL / Fatih Historia • İSTANBUL / Avcılar Pelican Mall • İSTANBUL / Levent Metrocity
İSTANBUL / Acarkent Coliseum • İSTANBUL / Bahçelievler Metroport • İSTANBUL / Beykent Perla Vista • İSTANBUL / Ataşehir Migros • İSTANBUL / Cağaloğlu Sirkeci
İSTANBUL / İNKILAP KIDS Acarkent • ANKARA / Atlantis City Avm • İZMİR / Balçova • İZMİR / Çiğli • BURSA / Nilüfer

Uğur Meleke

16-6-21-10-1-2-1

Hayatımda bu yetenekleri paylaşabileceğim, deyim yerindeyse benle aynı lisanı konuşan bir insanla karşılaşmamıştım hiç. Ta ki 1992 baharında Kemal Deniz'le yüz yüze tanışana dek.

Küçük bir vilayetin küçük bir ilçesinde büyüdüğüm için olsa gerek, biraz değişik bir ilköğretim hayatı geçirdim ben. Okuma-yazma-dört işlem, neyse itiraf edeyim, biraz da logaritma ile trigonometri falan biliyorum diye beni ilkokula bir değil, ikinci sınıftan başlattılar. 1989'da, yani 9 yaşımı yeni tamamlamışken Anadolu liseleri sınavı geldi çıktı, üstelik de o günkü garip koşullarıyla: O zamanki yönetmeliğe göre eğer, taşrada bir ilçe nüfusuna kayıtlıysanız ve o ilçede Anadolu lisesi varsa, siz tercih formuna o okulu yazmak zorundaydınız. Eğer o okulu tercih etmiyorsanız, kendi il merkezindeki ya da çevre illerdeki okulları yazma hakkınız yok; yalnızca 3 büyük vilayetten (Ankara-İstanbul-İzmir'den) birini tercih edebilirsiniz. Aynı yıl hem abim hem de ablam üniversite tercihlerini İstanbul olarak yapıp iyi okullara yerleşiyorlar. Biri İstanbul, biri Marmara Üniversitesi'ne. Ailem de doğal olarak İstanbul'a göç ediyor. Ben, Anadolu liseleri sınavında ilk 100'e giriyorum. Yani normal şartlarda İstanbul'da dilediğim okula yerleşmem gerek. Ama benim istikametim İstanbul değil, Ankara Atatürk Anadolu Lisesi oluyor. Çünkü tercih formuna İstanbul okullarını değil, ailemden gizli bir şekilde Ankara'dakileri yazıyorum. Sebebi de şu: Babam o sıralarda futbolcu olmama izin vermiyor. İstanbul'da büyük kulüpler var, aslında oralarda oynamayı hayal ediyordum ama ailemin gözetiminde bunu başarmam mümkün değil. O yüzden hedefi, orta sınıf kulüplere, Gençlerbirliği ya da Ankaragücü'ne çeviriyordum. **Ankara'da orta sınıf bir kulüpte kendimi gösterip, kapağı önce İstanbul'a, sonra da Real Madrid veya Manchester United'a atarım nasıl olsa!** Ve bütün aile İstanbul'a göç ederken, ailenin en küçüğü olarak ben rotamı Ankara'ya çeviriyordum.

İnsanlardan sıkça introvert (içedönük) ya da apatetik (hissiz, duygusuz) olduğuma dair eleştiriler işitirim. Niktofili (gecesever) olmam, gündüzlere iyi adaptasyon sağlayamamama da yol açmıştır, doğrudur. Bu durumun pek normal bir çocukluk geçirmememle direkt ilişkisi vardır elbette. Şehirlerarası yollarda herkes plakadan il tahmini oynarken ben neden 81 vilayeti sırayla ezberden bildiğimi hâlâ bilmiyorum.

İnanmıyorsanız önümüzdeki pazartesi radyo canlı yayınında bana bir mesaj atın, size naklen sayayım sırayla! Ya da karışık.

Nasıl isterseniz.

Tam kareleri sorun bana.

Karekökleri sorun. İki basamaklıları, üç basamaklıları, dört basamaklıları çarptırın. Hatta sizinle kelimelerle değil, rakamlarla kodlayarak konuşalım! **"Merhaba"**

yerine "16-6-21-10-1-2-1" deyin mesela.

Yani her harfin alfabedeki sırasını kullanarak kurun sözcüklerinizi, sizi hemen süratle yanıtlayayım.

Bu yapabildiklerimle gurur duymuyorum, zaten bunları yapabilmeyi de ben seçmedim. **Eğer yetenek**

Matematiğe âşık bu adam, bana "Nasıl yaşarsan öyle ölürsün" demişti bir seferinde. 9.9.1999'da öldü.

seçebilme şansım olsaydı, bir enstrüman çalmayı, resim yapmayı, hatta en azından insanların isimlerini ve yüzlerini aklımda tutabilmeyi tercih ederdim. "Yahu o zaman bu kadar futbolcuyu nasıl tanıyorsun?" diye sormayın lütfen. O da tercih edilmiş bir meleke değildi.

Hayatımda bu yetenekleri paylaşabileceğim, deyim yerindeyse benle aynı lisanı konuşan bir insanla karşılaşmamıştım hiç. Ta ki 1992 baharında Kemal Deniz'le yüz yüze tanışana dek.

Kemal Deniz'den size bahsetmiştim daha önce.

Ben 10 yaşında Ankara'da yatılı bir öğrenciyken, TRT'nin tek radyo kanalında spor programını dinleyip mektup yazdığım, bana tam 6 sayfalık bir cevap gönderen adam. Sonradan öğreneceğim üzere, TRT'de spor dairesini kurmuş ve ilk spor bültenini yapmış, Türk spor yayıncılığının yapıtaşlarından biri. İster inanın, ister inanmayın; o sıralar 60'lı yaşlarında olan Kemal Deniz de futbolla, serilerle, algoritmalarla, matematikle kafayı bozmuş bir adamdı. İstanbul'da ailemin yaşadığı semte, Küçükalyalı'ya geldi bir sefer. Yüz yüze tanışmamız da o gün oldu zaten.

"Nasıl geldiniz?" diye sordum, "Çok kolay oldu.

Tren, Haydarpaşa-Feneryolu-Selamışeşme-Göztepe-Erenköy-Suadiye-Bostancı-Uğur Meleke duraklarında durdu" dedi. "Her bir durak iki buçuk dakika sürüyor. Yekün 20 dakika" diye ekledi.

12 yaşındaki bendenizle 66 yaşındaki Kemal Abi'nin tanıştığı o gün kısa sürede, iki matematik-spor ya da ruh hastası(!), birbirimizi bulduğumuzu fark ettik.

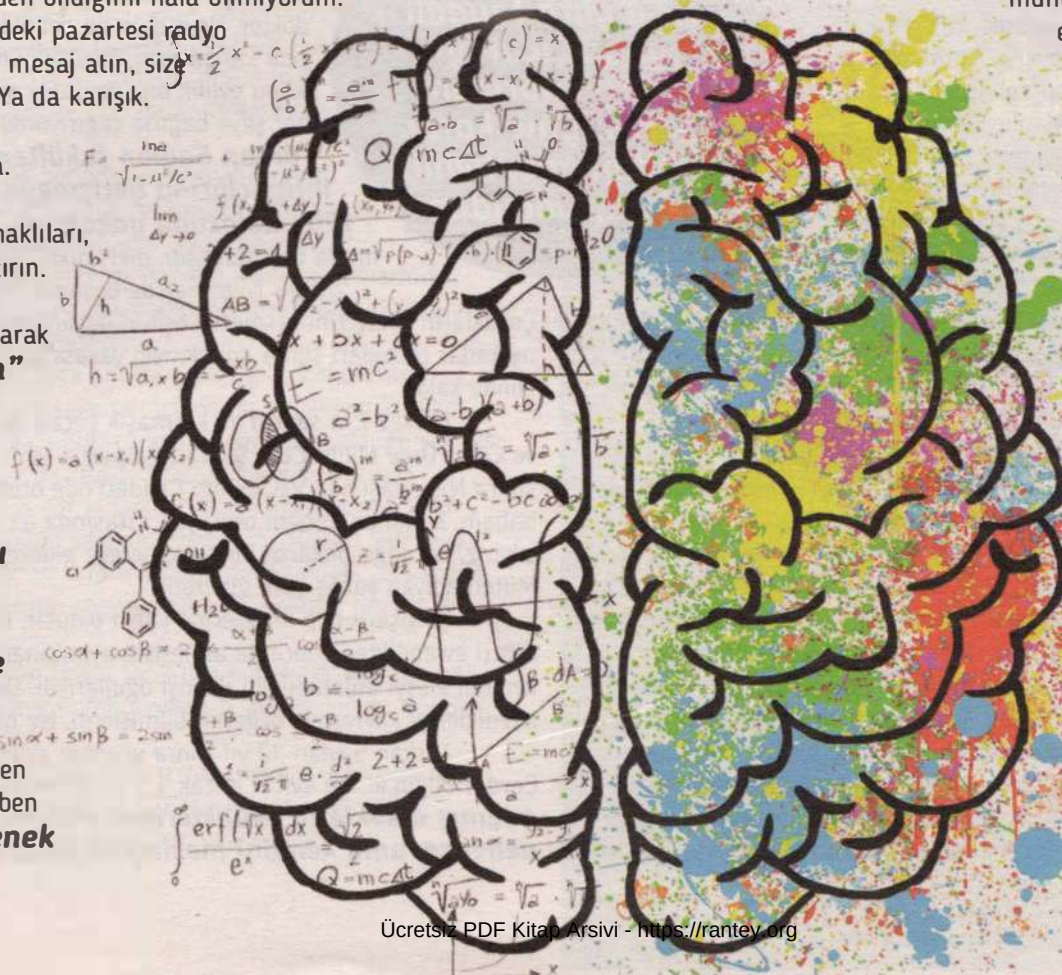
Sonbahar geldi çıktı, ben Ankara'ya okuluma dönüp onun radyo programına mektuplar yazmaya devam ettim. O da yanıtlarına artık BDKD (Bendeniz Kemal Deniz) şeklinde değil, 2-5-14-5 yazarak başlıyordu. Ben de ona sayfalarca böyle yanıt veriyordum. Hiç şikâyetlenmiyordum.

7 yıl boyunca bazen Küçükalyalı'da, çoğunlukla Pera'da, 5-6 kez buluşup muhterem eşinin kahve ikramı

eşliğinde futbol ve matematik sohbeti yaptık. Matematiğe âşık bu adam, bana "Nasıl yaşarsan öyle ölürsün" demişti bir seferinde. 9.9.1999'da öldü.

Bana futbolculuğu veya gazeteciliği önermiyordu, zaten bu işi yaptığımı görmeye de ömrü vefa etmedi...

Ancak bugün, ben bir hayalimi gerçekleştirip, bir şekilde futbol dünyasının içine sızıp bu satırları size ulaştırabildiysem; nedeni, 90'lı yılların başında Kemal Abi'nin bana hayal kurabilmeyi öğretmesidir.

Zeynep Miraç

yiğitler yiğidi, güzeller güzeli

Türkiye koşullarında mesleğini layıkıyla yapmayı başarmış, ideallerinin peşinden gitmiş, türlü engele rağmen yılmamış, gayretini hiç azaltmamış, cüzzam hastalarının ve hayata mağlup başlayan kız çocuklarının talihini tersine çevirmek için canla başla çalışmış bir insanın hatırasının önünde saygıyla eğilmek boynumuzun borcudur.

Türkiye'de onun kadar saldırıya uğramış kimse var mıdır bilmem. Bu ülkenin insanlarına onun kadar faydası dokunmuş kaç kişi vardır, onu da bilmem. Bu iki cümle her ne kadar çelişkili görünse de bu topraklara dair tecrübe sahibi olanlar için birbirinin mütemmim cüzü sayılabilir.

Cenazesini hatırlıyorum. Unutmak ne mümkün zaten! Dokuz yıl önce, Mayıs'ın 18'i... On binler onu uğurlarken "Hoşça kal Atatürk'ün kızı" diyorlardı; "Bir Türkan öldü, binlerce Türkan doğacaktır." Cenazesinde devlet erkani yoktu. İleri derecede kanser hastası Türkan Saylan'ın evini Ergenekon operasyonları kapsamında didik didik eden devlet, onu uğurlamaktan imtina etmişti.

Yazık ki toplumda gitgide yükselen cepheleşmenin sahnesi olmuştu cenazesi.

Ona aslında benimsemediği bir ulusalcı kimlik atfedenler de "din düşmanı" olduğunu iddia edenler de Saylan'a veda eder gibi görünüp kendi cephelerinin propagandasını yapıyorlardı.

Oysa cenaze namazını kıldıran Beyoğlu eski Müftüsü İhsan Özkes'e kulak vermeyi deneseler, cephelerinden arınıp saygıyla selamlayabilirlerdi Saylan'ı: "Merhume Türkan Saylan hanımefendi 74 yılını insan sağlığına ve insan eğitime harcamıştır. Kuran'da şöyle deniyor: 'Her kim zerre ağırlığına iyilik yaparsa karşılığını görecek.' Türkan Saylan Hanımefendi aslında ölmemiştir, istirahat etmektedir. Onun adı eserleriyle hep anılacaktır."

Dokuz yıl geçti. Türkan Saylan'ın hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verildi, evine baskın yapanlar devletten kovuldu, ta 1999'da beyinleri yıkayarak devlet kadrolarına, eğitime, askeri kadrolara sızdığını söylediği Cemaat deşifre oldu. 2009'da onu darbecilikle suçlayanlar, 15 Temmuz darbesine kalkıştılar.

Haklı çıktığını bilse sevinmezdi eminim. Niyeti bağcıyı dövmek değildi çünkü. Sevinmeyeceği bir başka şey de Türkiye için kurduğu hayallerin yerinde esen yeller olurdu.

Hayatını toplumdan alacaklarını olanlara haklarını iade etmeye adanmıştı. Cüzzamlılara hak ettikleri sağlık hizmetini sağlamakla başlayan mücadelesi, kız çocuklarına bir gelecek sağlama çabasıyla sürdü. Hayat parantezi kapandığında 70 bin kız çocuğuna dokunmuştu.

O parantez, 1935 yılının 13 Aralık günü İstanbul'da açılmıştı. Orta halli bir ailenin en büyük çocuğuydu. Kandilli Lisesi'nin ardından Tıp Fakültesi'ne kaydolmuş, annesiyle babasının onun için kurduğu hayallerin hilafına bağımsız bir yol seçmişti. "Babam İngiliz filolojisinde okumamı tavsiye ederdi" diye anlatmıştı Ayşe Arman'a 2007'de verdiği söyleşide; "Annem de süslenip püslenmemi... Ancak öyle zengin ve rahat edeceğim bir koca bulabileceğime inanırlardı. Ben de isyan ederdim, satılık mal mıyım diye... Benim kitabımda iyi koca bulmak için eğitilmiş olmak yazmaz. Ben kendim için, ülkem için, etrafımdaki insanlara faydalı olmak için iyi eğitim görmem gerektiğine karar verdiğimde, henüz 12 yaşındaydım. O yüzden

"Ben kendim için, ülkem için, etrafımdaki insanlara faydalı olmak için iyi eğitim görmem gerektiğine karar verdiğimde, henüz 12 yaşındaydım."

Türkan Saylan doğduğunda annesi Müslüman olmaya karar verdi ve hayatına Leyla Saylan olarak devam etti. Yıllar yıllar sonra kızına hakaret etmek isteyen gericilerin onun dinini sorgulayacaklarını aklına getiremezdi büyük ihtimalle.

20 yaşına gelen Türkan Saylan'ın içinde bağımsızlık ateşi yanmaya başlamıştı. Henüz 20'sindeyken Tıp Fakültesi'nin başasistanı Mustafa Örg'eyle evlenmeye karar verdi. Kendisinden sekiz yaş büyük, yakışıklı bir doktor. Ne düğün ne gelinlik... İstemedi hiçbirini. Kimse ona karışmasın, özgürlüğünü kısıtlamasın... Ne yazık ki bu evlilik ona özgürlük getirmedi. Eşi çok sinirliydi, her şeye bağırıp çağırıyordu. **İki oğulları oldu; Türkan Saylan fakültenin, evin, çocukların ihtiyaçlarına yetişmeye çalışırken bel kemiği tüberkülozuna yakalandı.** Tam 13 ay yüzüstü yattı; bu sırada boş durmadı, dikiş dikti, nakış işledi.

İyileşir iyileşmez de boşandı, daha 30'una gelmemişti. Çocukların velayetini vermezse eşinin boşanmayacağını biliyordu, her ne kadar çocukları sonra anneleriyle yaşasalar da velayet babalarının elinde kaldı.

Herkes için sancılı ve karmaşık geçen bu dönemi oğulları Çağlayan ve Çınar Örg'e Milliyet'ten Şükran Pakkan'a şöyle anlatmışlardı: "Boşanmadan sonra Nişantaşı'nda Valikonağı Caddesi'nde oturuyoruz. Caddenin başında babam, sonunda annem oturuyor, ortasında da okulumuz var. Okuldan çıkarız, bir sağa bakarız, bir sola, nereye gideceğimize karar veremezdik. Mütemadiyen yanlış yere giderdik."

Çocukları hep annelerine yakın oldular. Biri anne mesleğini seçti, diğeri evlendikten sonra da annesiyle aynı binada yaşamayı... Belki de kendini en iyi anlatabildiği iki kişi oğullarıydı. Onu anlamış, yapmak istediklerini kavramış, değerini bilmişlerdi. Ne mutlu...

Türkan Saylan 12 yıl sonra yeniden evlendi, bu kez bir heykeltıraşla, Cevdet Bilgin'le. Bu evlilik ancak 1,5 yıl sürebildi. **Kendini mesleğine adanmış erkeklerin evliliklerinin ehliyeti kadınlara verilmiştir nedense, ama kendini mesleğine adanmış kadınların**

doktor oldum."

Babasının ailesi Balkan göçmeniydi. Henüz 16'sındayken I. Dünya Savaşı'nda cepheye giden ve hem bedeni hem de ruhu yaralı dönen babası, savaş sonrasında Almanya'da okumuş, Türkiye'ye dönüşte de bir Alman firmasında köprü müteahhidi olarak çalışmaya başlamıştı.

Annese ise hayata İsviçre'de, Lili Mina Raiman olarak başlamış, 20'lerindeyken bir Türk gencine aşık olmuştu. İstanbul'a Belediye Başkanı Cemil Topuzlu'nun gelini sıfatıyla geldi. Sekiz yıl süren bu evliliğin ardından karşısına Fasih Galip Saylan çıktı. Bu evlilikten beş çocukları oldu: Türkan, Turgut, Tuğrul, Turhan ve Gündüz.

Kardeşlerin en büyüğü

evliliklerinin akıbeti ise yine kadından sorulur.

Türkan Saylan bir cüzzam uzmanıydı. "Cüzzamlıları ilk kez gördüğümde hamileydim" diye anlatmıştı, "Bunlar çok tehlikeli" diye gösterdiler, öğrenerek. Yemek veren bakıcı bile suratlarına bakmıyordu, parmaklıklar arasına tıklmış bir sürü cüzzamlı. O kadar üzuldüm ki anlatamam. Cüzzamı araştırmaya başladım. Ve bize anlatılan şey olmadığını anladım."

Köy köy dolaştı, ekibiyle birlikte bütün cüzzamlılara ulaştı. Gördüğü manzara karşısında bir çözüm üretmesi şarttı, Dr. Mazhar Osman ve Dr. Etem Utku'nun bu alandaki çalışmalarını genişletti. Önce Cüzzamla Savaş Derneği'ni kurdu, 1978 yılında ise İstanbul Tıp Fakültesi'ne bağlı Lepra Araştırma ve Uygulama Merkezi'ni. Bu merkez 1981 yılında bir hastaneye dönüştü.

2002-2013 yılları arasında Sağlık Bakanı olan Recep Akdağ onunla ilgili şunları söylemişti:

"Saylan'ı ilk kez Karabük'te 1985 yılında ben 25 yaşında mecburi hizmetini yapan çiçeği burnunda bir hekimken tanıdım. Cüzzam alanında bir hekim geldiği söylendi. Benim hocam yaşındaki bu hanımefendi mütevazı bir biçimde bizden cip talep ederek, köylerdeki hastalarını kontrole gitti. Bir üniversite profesörünün, bir ilçeye gelip hasta takibi yapması beni çok etkilemiştir. Hekimlik ideallerimi oluştururken yıllardır köyleri dolaşan Saylan portresinden etkilenmişimdir."

Pek çok insan şu dünyadan bir ideali yakalamadan geçip giderken o kendine ikinci bir ideal daha bulmuştu: Kız çocuklarına eşit eğitim fırsatları yaratmak. Kurduğu Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği'nin amacını şöyle açıklamıştı:

"Bizim temel gayemiz, eğitimde fırsat eşitliği. Ankara ve İstanbul'daki okullarla aynı kalitede Bitlis ve Hakkari'de okul olsun istiyoruz. Anadolu'nun bu şehirlerindeki okulları görseniz; eski püskü, öğretmeni, suyu, elektriği yok. Hiç bilgisayar görmemiş oradaki çocuklar. El ele vereceğiz, bütün evlatlarımıza eşit fırsat vereceğiz".

Derneğin kurulduğu 1989'dan itibaren yine köy köy dolaştı, **okula gönderilmeyen kız çocuklarını buldu, babalarını ikna etti, karşısına çıkan türlü engeli aşmak için uğraştı durdu** ve binlerce kızın hayatında bir dönüm noktası oldu. Son gününe kadar sürdürdü bu çabasını. Öyle ki ölümünden üç ay önce değer görüldüğü, 100 bin dolarlık Vehbi Koç Ödülü'nü "Bugün terörün, açlığın, sefaletin sona ermesinde eğitilmiş kızların yüzde yüz katkısı olacaktır. O nedenle 100 bin kıza ulaşmayı hedefliyoruz" sözleriyle ihtiyacı olan kızlara burs verilmesi için bağışladı.

Türkiye koşullarında mesleğini layıkıyla yapmayı başarmış, ideallerinin peşinden gitmiş, türlü engele rağmen yılmamış, gayretini hiç azaltmamış, cüzzam hastalarının ve hayata mağlup başlayan kız çocuklarının talihini tersine çevirmek için canla başla çalışmış bir insanın hatırasının önünde saygıyla eğilmek boynumuzun borcudur.

Doğruya doğru, Türkan Hanım'la demokrasi anlayışımız birbirine yüzde yüz uymuyordu. O, 27 Nisan muhtırasını desteklediğini söylemişti. Hatta bunun bir darbe olduğunu reddediyor, "haklı bir uyarı" olarak nitelendiriyordu. Ona göre rejimin korunması, ordunun görevlerinden biriydi. "Ne darbe ne şeriat" sloganı fevkaladeydi ancak militarizmi büsbütün dışlamıyordu.

Başörtüsünün ise ancak zorlamayla takılabileceğini düşünüyor, inanmış bir kadının kişisel tercihi olarak görmekten kaçınıyordu.

Ancak onun görüşlerindeki katılığın "karşı devrimcilerden" farklı olmadığını iddia edenlere de pay verecek değilim. Farklı düşünsek de konuşabilir, tartışabilir, birbirimizi suçlamadan eleştirebiliriz. O beni ikna edebilir, ben ona derdimi anlatabilirdim.

Aslına bakarsanız Tanıl Bora'nın da dediği gibi, kalıplaşmış (kalıplaştığına inandığımız) bir ideolojinin içinde bir istisnaydı Türkan Saylan. Her ne kadar karşısında oldukları kadar içinde bulunduğu çevreler de onu tektipleştirmeye çalışsa da "Bizde Atatürkçülük adı altında ortaya çıkan otoriter bir söylem var ki laikliği ancak anti-demokratik bir çerçeve içinde koruyabileceğini sanıyor" sözleri de Türkan Saylan'a aitti. Tanıl Bora'nın 2009 Haziran tarihli Birikim dergisindeki yazısındaki nefis tespitle: "Yurttaşlık bilincinin sosyal mütekabili olarak reşit insan, Saylan'ın idilidir."

Öldürülmesinin ardından Hrant Dink için kullandığı sıfatlar, ona da tastamam uyuyordu: "Türkiye Cumhuriyeti'nin yiğitler yiğidi, güzeller güzeli bir bireyi..."

Şimdi şu yaşadıklarımıza bakıyorum da...: Keşke Türkan Hanım yaşasaydı da insanlara, insanlığa ve bu ülkeye katkılarından ötürü elini öpüp teşekkür edebilseydik. Demokrasiye bakış açılarımızı tartışmasak da olurdu.

Dilan Bozyel

sazlık delikanlısı

Bir Anadolu geleneği gibi: okul çıkışı sokakta top oynayan çocuklar bilir, akşam ezanından önce eve dönmek lazımdır.

Kayseri'deyim. Müzeler, eski mahalleler, Erciyes derken Sultan Sazlığı'na uğramadan dönmemem gerektiğini söyledi sevgili meslektaşım Nuri Çobanoğlu. Vardık Sultan Sazlığı'na... Dağ manzaralı mezarlar, dört bir yanda koşan yıldı atları, dümdüz topraklar üstünde mis gibi ekmek kokan köy evleri derken sazlıkların toplandığı bölgeye vardık. **Ergenlik çağındaki delikanlılar okuldaki çıkıp sazlık kesmeye gelmişler. Her birinin hayali ayı; futbolcu olmak isteyen, üniversite sınavına çalışan, asker olmak için büyümeyi bekleyen...**

Develi ilçesine bağlı Sindelhöyük beldesi ile Yeşilhisar ilçesine bağlı Ovaçiftlik ve Yeşilova köylerinde yaşayan yöre halkının iş bölümü yaptığı saz kesimi; bölgeye suyun tekrar sağlanmasıyla 2009 yılından önceki turba yangınlarında zarar gören bölge yeniden canlanmış. Dolayısıyla, sazlık kısım genişledikçe bölgenin geçim kaynağı saz ve ürünleri yöre halkının ekonomik gelirinin de artmasına sebep olmuş. Fotoğraflarda gördüğümüz genç sazlık delikanlıları sazlık kesimi ve sazlık toplama göreviyle okul çıkışlarında buluşuyorlar. Şu an bir romanın satırlarında olsaydınız; bu gençlerin geleceğine varmak için nasırlaşan ellerini tasvir ediyor olurdum. Fakat vizöründen gördüğüm saçları havalı, elleri nasırlı sazlık delikanlıları; yevmiyelerini alınca ya kitapçıya gidiyor ya da berbere. Bana onları fotoğraflamak kalıyor, sizlere onları tanıtmak heyecanıyla...

EN SEVİLEN TİYATRO OYUNLARI VE BİZ BİZE MÜZİK HER HAFTA AKS'DE!

Akasya, Acıbadem - Üsküdar / Kültür, Sanat ve Sinema Katı: 3. Kat

akasyakultursanat.com · info@akasyakultursanat.com

AkasyaKulturSanat akasyakultursanat akasyakultursanat Akasya Kültür Sanat

Coşkun Aral

yörük çocuğu ressam sinan demir

**Geceleri Korkuteli
dağlarında,
yıldızları
seyre dalar ve
yapacağı
resimleri düşünür.**

Bir çoban ve bir ressam... Önce hangisi oldu bilemiyorum ama Sinan Demir benim için bir doğa sevdalısı. 2004 yılında bir organizasyon için Antalya'ya gitmişim ve Sinan'ın resim sergisini gezme fırsatı bulmuştum.

Günümüzde et, süt fiyatları almış başını gidiyor, ülkenin hayvancılık yapılan bölgelerinde çobanlık yapacak insan bulunmuyor. Bahar geldi; çayırıları taze ot bürüdü. Anadolu'nun yaylalarında, ovalarında hayvanlar dolaşmaya başladı. Doğanın bu kadar cömert davrandığı bir coğrafyada, neden et ithal eden bir ülke durumuna geldiğimizi düşünmemiz gerekiyor. **Neden çobanlık giderek daha da az tercih edilen bir meslek haline geliyor? Neden insanlar kendilerini kalıpların içine sokup, bir ömür boyu hapis hayatı yaşıyor?** Oysa, doğanın güzelliğini hisseden ve doğanın içinde yaşayanlar, her gün yeni keşifler yapıyor; hem doğaya hem de kendine dair. İşte onlardan biri: Sinan Demir.

Bir çoban ve bir ressam... Önce hangisi oldu bilemiyorum ama Sinan Demir benim için bir doğa sevdalısı. 2004 yılında bir organizasyon için Antalya'ya gitmişim ve Sinan'ın resim sergisini gezme fırsatı bulmuştum. Onun şafak vakti tel üzerinde tüneyen kuşları resmettiği çalışmasını çok beğenmişim, o da bana büyük bir jest yapmış ve tablosunu hediye etmişti. O günden beri Sinan'la arkadaş olduk.

Bazen gece vakti telefonum çalar; arayanın Sinan olduğunu bilirim. Doğa sevdalısı ya, geceleri Korkuteli dağlarında, tepelerinde dolaşır; yıldızları seyre dalar ve yapacağı resimleri düşünür. Sonra beni arar, gördüğü manzaranın güzelliğini anlatır, sanki oradaymışım gibi beni de manzarasına ortak eder. **Canı sıkılır bazen, açar telefonu dertleşiriz. Koyunlarını keçilerini otlatmaya çıktığında arar, arkadan duyduğum çingirak sesleri, Korkuteli dağlarındaki otların kokusunu burnuma kadar taşır.** Şiir okur, yeni açan çiçekleri yeşile kesen çayırı çimeni anlatır, yavruleyen hayvanlarının müjdesini verir.

Resme sevdası daha ortaokul yıllarında başlayan Sinan Demir'e öğretmeni Mehmet Emin Erşan yol göstermiş. Onun resim sevdasını desteklemiş. Mehmet Emin Erşan 2000 yılında, Korkuteli'ndeki ilk resim atölyesi olan Eylül Sanat Merkezi'ni kurduğunda, Sinan'ın da gelecek hayalleri şekilleniyordu. Hocasıyla birlikte atölyede çalışmalarına devam etti ve tekniğini geliştirdi. Sanat evi kapandı ve sonrasında 2009 yılında Sinan Demir, Eylül Sanat Evi'ni açtı.

Hocasının ayak izlerinden gidiyordu. Öğrencilere resim kursları verdi. Farklı kültürel aktiviteler yapılan bu merkezde, resim çalışmalarına ara vermeden devam etti.

Sürünün çanlarına hep ilgi duydu. **Usta bir çobanın çanların sesinden hayvanların ne yaptığını anladığını söyler hep. Çan, ona göre sürünün çobanla iletişim kurduğu bir araç.**

Taka, gıldıırak, paldırak, zil gibi farklı isimlerle anılan çanların farklı zamanlarda takıldığını, mesela sürünün en büyük çanı "köşeli çan"ın sesinin sürüyü etkilediğini ve uzun bir yolculuğa çıktıklarını anladıklarını anlatır. Sinan, merak edilmeyeni merak etmiş, gözlemlemiş ve araştırmalar yapmış. Bu konuda kaynakları sınırlı bulup, bölgedeki birçok yaşlı çobanla görüşmüş. Şimdilerde bu konu üzerine bir de kitap yazdığını öğrendim.

Surrealist Doğa Resimleri

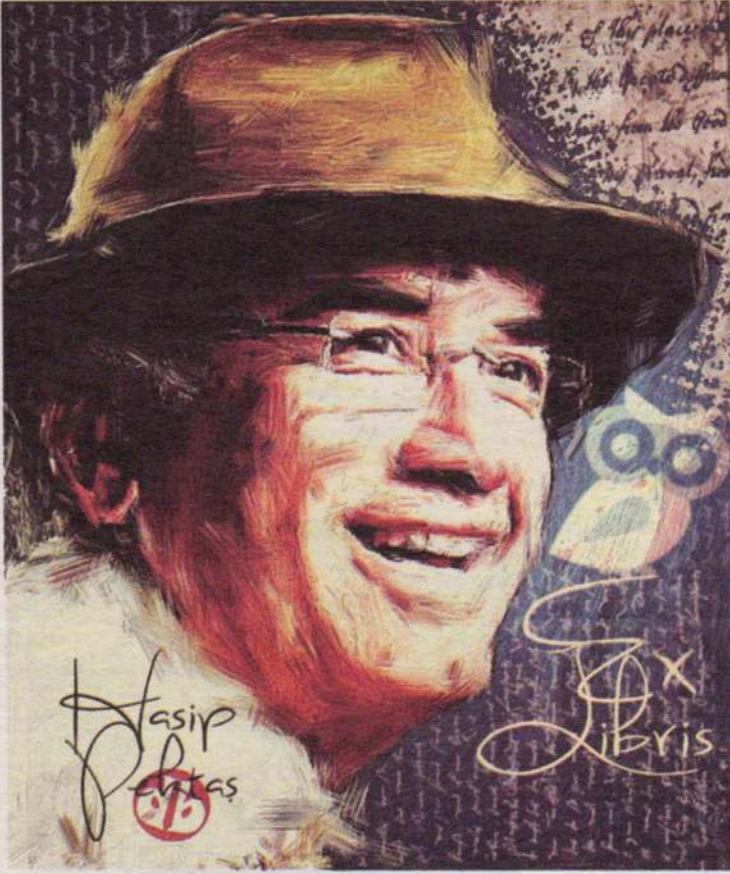
Hamurunda çobanlık olduğunu sürekli vurgulayan Sinan, çoban, yayla ve yörük kültürünü işlediği surrealist resimlerini bugünlerde, Antalya'da Muratpaşa Belediyesi'nin trafo binalarına da yapıyor. Bey Dağları'nın yamaçlarındaki yaşamından aldığı ilhamı, kendini sürekli geliştirmek için bitmek bilmeyen tutkusunu hiç kaybetmedi. Sahip olduğu enerjiyle başkalarına da ilham vermek için çalışmaya devam etti. Üç kişisel sergi açtı; resimleriyle onlarca karma resim sergisinde yer aldı. Sinan Demir, atölyesinde çocuklarla çalışmalar da yapıyor; kendi gibi resme sevdalı çocuklara destek veriyor.

Sinan, duygusallığını sanata yönlendirmeyi başarmış, içindeki doğa sevgisini herkesle paylaşmaya açık bir sanatçı. Uzun yıllara dayanan dostluğumuz sayesinde birbirimizden çok şey öğrendik. Yaptığım seyahatlerde aklıma gelen fikirleri onunla paylaşmayı da ihmal etmem. İzlanda'da gördüğüm ve "elmas kumsalı" olarak adlandırılan, buzulların parça parça kıyıya vurup siyah kumların üzerinde eriyene kadar mücevher gibi parladığı sahilde ilk aklıma gelen Sinan olmuştu. O buzulların içinde hapsolmuş balıkları hayal ettim ve hayalimi Sinan'la paylaştım. Bu şekilde Sinan yeni bir seri yaratmış oldu. Doğa sevdalısı ressam, dünyamızın kısıtlı kaynağı suya da dikkat çekebilmek amacıyla balıkları ve buzulları resmetmeye başladı.

Nilay Örnek

çok kitap okuyorsunuz ama ekslibris'iniz yok mu... çok ayıp!

Ekslibris (ex libris), en basit anlatımıyla kitabın kime ait olduğunu gösteren bir tür etiket. Kişinin kitaplarına adını yazmasının saygın, sanatsal ve hatta şiirsel yolu. Türkiye'de bu sanatın tanınmasında çok önemli rolü olan, ekslibris koleksiyoncusu Hasip Pektaş'la konuştuk.

"Kitapseverlerin kitaplarının iç kapağına yapıştırdıkları, üzerinde adlarının ve değişik konularda resimlerin yer aldığı küçük boyutlu baskı resimlere ekslibris denir. Ekslibris, kitap sahibini tanıtır, onu yüceltir ve kitabı ödünç alan kişiyi geri getirmesi konusunda uyarır. Sözcük olarak ...'nın kitaplığından anlamına gelir." Bu tanım Türkiye'nin en önemli ekslibris koleksiyonerlerinden biri olan görsel iletişimci, sanatçı, öğretim üyesi Hasip Pektaş'a ait. Pektaş, Türkiye'de ekslibris için en çok çalışan insanlardan. Kendisi bol ödüllü, dünyaca tanınmış bir ekslibris sanatçısı; bu sanatı öğretmiş, koleksiyonunu yapmış, müze ve dernekler için çok aktif görev almış, bu konuda kitap da yazmış. Yani bu entelektüel uğraşı "tam da adamıyla" masaya yatırdık.

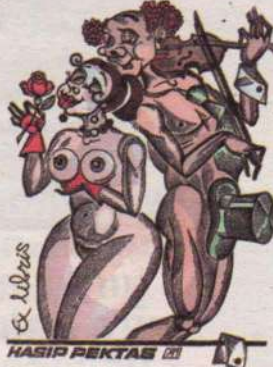
Sizin ilginiz nasıl başladı; üzerine eğildiğiniz özel bir tema var mı? Bir ekslibris koleksiyonu nasıl gelişir?

1984'te katıldığım bir ekslibris yarışmasıyla tanıştım; bu konuda 13 kitabı olan koleksiyoncu Luc Van den Briele sayesinde de ayrıntıları öğrendim. Koleksiyonumun çekirdeği değiş-tokuşlarla oluştu. Özgün bir kompozisyon olması koşuluyla her konuda ekslibrisi biriktirdim ama erotik içerikli ve baykuşlu olanlar öncelikli tercihim. Bazı usta sanatçılara bu konularda sipariş de verdim. Ekslibris koleksiyoncusu beğendiği sanatçıya sipariş vererek, değiş-tokuş yaparak, sanatçısından veya eBay'den satın alarak koleksiyonunu geliştirir.

Bu röportaja hazırlanırken şaşırtıcı biçimde çok kişinin bilmediğini fark ettim. Türkiye'de "ekslibris"in durumunu, insanların ilgi düzeyini size sorsam...

Bu, kitaba ilgiyle paralel gelişen bir sanat. Maalesef henüz çoğu

Luc van den Briele

Arkady Pugachevsky

Zafer Gençaydın

Günday Kayaoğlu

Miroslav Hora

Karaca

kişinin bilmediği ekslibrislerin ülkemize girişi de yabancı kitaplarla... 1990'lı yıllardan bu yana, özellikle güzel sanatlar eğitimi veren kurumlardaki (birçoğu eski öğrencim olan) baskı resim ve grafik tasarım derslerine giren hocaların özendirmeyle, ekslibris yapan kişiler yetişmeye başladı. Artık okullarda ders olarak okutuluyor, lisansüstü tez konusu oluyor. Yurt dışındaki yarışma ve sergilerde ülkemizin bu konuda da adını duyuran pek çok sanatçımız var. Adına ekslibris yaptıran kişiler de giderek artıyor. Ne yazık ki bu alandaki koleksiyonculuk dikkat çekecek düzeyde gelişmedi.

Siz koleksiyonunuzu müzeye bağışladınız sanırım...

Toplumla paylaşmak istiyordum; 2500 kadar ekslibrisimi İstanbul Ekslibris Müzesi'nin kurulma aşamasında derneğimizin 10 binin üzerinde eser içeren koleksiyona ilave ettim. Dünyada hepsi de koleksiyoncuların bağışlarıyla kurulan 10 ekslibris müzesi var. Danimarka Frederikshavn Ekslibris Müzesi'nde örneğin 500 bini aşkın ekslibris bulunuyor. Bizim müzemiz 12 bin 775 adet eserle en küçüğü.

En çok hangi konudaki ekslibrisler ilgi görür?

Mesleklerden astrolojiye, botanikten ölüm temasına çok konuda ekslibris var. Koleksiyoncular en çok tanınmış sanatçıların yapıtlarını arar. Müzik ve erotik konular özellikle tercih edilir.

Ekslibris sahibi nasıl olunur? Nelere dikkat edilmesi gerekir; maliyeti ne kadardır?

Tarz ve tekniğini beğendiğiniz ekslibris sanatçısına başvurmanız, ilgi alanlarınız ya da konunuzu anlatmanız gerekiyor. Sanatçının çalışmasıyla kitap sahibini betimleyen bir ekslibris yapılıyor. Ekslibris piyasası, ülkelere, sanatçının tanınmışlığına, kullanılan malzemeye, tasarımın güçlüğüne, kalıp/reng ve baskı sayısına bağlı olarak değişiyor. Türkiye'de 3500 TL gibi bir taban fiyatı var.

Türkiye'de adına gerçek anlamda ilk ekslibris yaptıranlar kimler?

Dönemin yabancı uyruklu kitapseverleri. Örneğin Üsküdar Amerikan ve Robert Kolej gibi okullarda görev yapan yabancı uyruklu öğretmenler yaptırmış.

Bu topraklardaki ekslibrislere ait güzel hikâyeler var mı?

Eskiden el yazması kitapları kurtlardan korumak için kenarına "böceklerin padişahı" olduğu düşünülen "Kebikeç" sözcüğü yazılmış mesela... Böceklerin, güvelerin kebikeçten korkup kitaplara yanaşmayacağına inanılmış.

Erotik ekslibris konusunda Türkiye nasıl?

Günün koşullarına bağlı olarak, erotik ekslibris bizde çok da görünür değil ama elbette ilgi duyup sipariş eden çok kişi var. Ancak genellikle insanlar kendi prestijlerini düşünerek paylaşılsın istemiyor.

Ekslibris hakkında daha geniş nereden bilgi edinelim?

Üç uluslararası yarışma düzenledik. 14 kentte sergi açtık, çok sayıda workshop yaptık, TV, radyo programına katıldık. Bu çalışmalar sürüyor. İstanbul Ekslibris Derneği'nin www.aed.org.tr ve Ekslibris Dergisi'nin <http://exlibrist.net/> siteleri, İstanbul Ekslibris Müzesi ve "Ekslibris" kitabım bilgi edinmek isteyenler için önemli kaynaklar.

Enis Batur

rasathane notları

I
Schlöndorff'ün yeni filmi "Montauk'a Dönüş"ün jeneriğinde gerçi "Max Frisch'e adanmıştır" yazıyor ama, "yazan ve yöneten" karşılığı adını görmek bana garip göründü: Burada düpedüz Max Frisch'in *Montauk* romanının uyarlaması sözkonusu, bu veri çok daha açık biçimde filmin künyesinde yer almış olmalıydı.

Schlöndorff yazın yapıtından sinemaya uyarlama bağlamında en deneyimli yönetmenlerin başında geliyor. Yüksek gustolu, düzgün bir sinema adamı; gene de pek az uyarlamasını başarılımış sayabildiğimi söylemeliyim. "Montauk'a Dönüş"ü etkileyici bulur muydum, Frisch'in romanını okumamış olsaydım, sanırım bulurdum – dolayısıyla bul(a)madım: Yazarın incelik katsayısı, ironik katkısı filmde yeterince karşılığını denkleştirememiş: Yazar kelimeleriyle daha sessiz, yönetmen sessizliklerinde daha geveze ayrıca.

Beni asıl düşündüren, edebiyat-sinema ilişkisinde işin asal boyutlarından birinde beliren sorun oluyor hep: Seçilen "oyuncu"ların yazılı halden görsel hale geçişiyle bir bakıma yazınsal "kahraman"dan fazla ya da eksik konuma geçtiklerini farkediyorum. Bir kez daha yaşadım bu örnekte aynı duyguyu. Karşımdakiler yeterince temsil etmiyorlardı yazarın karakterlerini.

Ama Schlöndorff'ün benim gözümde asıl "yanılgı"sı Frisch'in metnini okuyamamış olmasında biçimleniyor: Yazarın uyguladığı sıçrama tekniğini de, kurgu anlayışını da hiçesaymış yönetmen. Bu düz anlatı tercihi, gösterilen öyküyü sıradanlaştırıyor: 63 yaşında kadın hikâyeleri antolojisi kuran Max'in bereket soyadı değiştirilmiş, yoksa Frisch'e, insana değil de yazara haksızlık yapılmış olacaktı – hele ölümünden yıllar sonra yayımlanan son günlük defterinin dramatik olgunluğu hesaba katılırsa. Anlaşılan yazarları, sanatçıları en çok onlara aşırı yakınlık duyanlar rahatsız ediyor – sonra.

II

Godard'ın "Dedektif"ini (1985) ilk kez izledim. Jeneriğinden müzik kullanımına öykü sinemasının parametrelerini sarakaya alan bir "iş". Casting'ini de ikiye ayırmış: "Oyuncular" (Terzieff, Léaud) ve "Yıldızlar" (Baye, Hallyday), ikincileri âlenen aşağılayarak.

Senaryosu yok hükmünde konuya dayanıyor "Dedektif"i. Bilardo ve tenis toplarının kullanımı neredeyse daha anlamlı. Filimden, olay akışından bağımsız olarak gelişen bir sinematografik odak: İnsan gövdesi. Godard, belki de ilk (ve son) kez böylesine erotik çatkılar kuruyor(du).

Orta karar anti-yapıt.

Her sahnesinden kitap fıskırıyor ya, Godard sineması başlıbaşına bir kitaplık taşır görüntü haznesinde.

III. ZONK

Godard'ın 'öykü sineması'na içerlemesini hem anlıyor, hem

önemsiyorum; gene de paylaşmıyorum yaklaşımını! Öykü sinemasının örneklerinin ezici çoğunluğunu sıradan tecimsel yapımlar oluşturuyor şüphesiz; ama bu durum "tür"ün sıkı yapıtlar doğurduğu gerçeğini değiştirmiyor.

Yaklaşık yirmi yıllık aradan sonra, Claude Sautet'nin son filmi *Nelly* ve *Bay Arnaud*'yu (1995) izledim yakınlarda, ikinci kez, filim bittiğinde önce bunu düşündüm. Yedinci Sanat, Edebiyat'ın anlatı dalını enikonu sıkıştırdı bana (da) kalırsa, klâsik öykünün ve romanın yerini doldurarak her iki türün de yazısını değiştirdi. Kendi payıma, *Nelly* ve *Bay Arnaud*'yu da, Sautet'nin öteki filimleri gibi, *ayarı-dengi* diyebileceğimiz romanlara yeğliyorum: Anlatılan öykü, oyuncuların yüksek performanslarının da desteğiyle yazılı *karşılığına* oranla daha derişik, daha yoğunlaştırılmış bir özellik gösteriyor.

Sinema-sonrası anlatıları, Robbe-Grillet'nin deyişiyle bir serüvenin yazısından bir yazı serüvenine dönüşerek, uyarlanma zorlukları doğurdu: Joyce'dan, Musil'den, Beckett'den ya da Arno Schmidt'ten öykü sinemasına hayır çıkmadı; Proust'la, Woolf'la, Perec'le ayar tutturulamadı. Sıkı sinemacıların sıkı anlatılardan sıkı yapıtlar doğurduğu pek az örneğe rastlıyoruz: Visconti, Welles gibi. Buna karşılık, pek çok sıkı film sıradan anlatılardan hareketle yapılmıştır – bakınız Hitchcock, Truffaut ve başkaları.

Sonra başka 'şeyler' düşündürttü *Nelly* ve *Bay Arnaud*. Nasıl oluyordu da, farklı kültürlerin, coğrafyaların kimi yönetmenleri evrensel bir hiza tutturuyorlardı, insan ilişkileri ekseninde: Kurosawa, Bergman, Antonioni, Arthur Penn, Metin Erksan, Claude Sautet? Burjuvalar arası hikâyeler, köylü hikâyeleri, gariban hikâyeleri her yerde *bir* miydi? Vladimir Propp'un kuramsal çalışmalarından Lévi-Strauss'unkilere, bu bağlamda ciddi payandalar oluşmuştu elimizin altında.

Bir yandan da, ama, kendi dışımızdakilerin yerliliğine yabancı değil miydik? Günümüz Avrupalısının, Sautet özelinde günümüz Fransızının zihniyetini, davranış tipolojilerini, yaşam anlayışını yakından tanımayan bir izleyicinin *Nelly* ve *Bay Arnaud*'da serimlenen insan ilişkilerini, jestleri ve diyalogları yerliyerine oturtma olasılığı ne kadardı? Öte yandan, zıt kutupta, İspanyolların çoğunun hoşlanmadığı Almodovar'ın yapıtlarını nasıl oluyordu da bir Çinli, bir Norveçli, bir Türk izleyici *doğru* okuyabiliyordu?

Yüzaltı dakika süren *Nelly* ve *Bay Arnaud*, birkaç güne yayılan birkaç saat boyunca, özet halini sunduğum duygu ve düşüncelere taşıdı beni. *Bay Arnaud*'yla şimdi aynı yaştayım, filmi ilk izlediğimde yirmi yaş daha gençtim: Ondan mıdır, bu kez onu daha iyi kavradığımı düşünüyorum? Oysa ne kadını, ne 30'lu yaşlarındayım: *Nelly*'nin kararsızlığını, kararlılığını okuyabildiğime inanırken kuruntular dünyasında mıyım?

İyi filim (iyi herşey) böyle: Zonkuyor, zonklatıyor.

Seyfi Yerlikaya

sana bir türkü yaktım üşüme diye...

Kırklar Dağı'nın aşkını cezalandırıp Dicle sularında boğulan Suzan Suzi'yi tanıyor musun? Ya da Hüseyinik'ten şehir yoluna çıkarken kalbine yenik düşen posta memuru Babayiğit Telgrafçı Akif'in hikayesi çalındı mı kulaklarınıza?

Yüreğinin en derininden dökülmelidir cümleler, ezgiler... Yalansız, dolansız ve çıkarsız. O zaman yakmış olunur bir türkü, diğer türlü üşürüz. Çünkü türkü "Öz"dür ve "Öz"ünden gelen en içten, en samimi ve gerçek duyguların ifadesidir; yalansızdır. Çoğu zaman canının alev alev yanıdır bir büyük yürekli ozanın... Neşet Baba'nın "Evvelim sen oldun, ahirim sensin" diyerek anlattığı aşkın, inceliğini, derinliğini, samimiyetini şimdilerde bulabilir miyiz? Hissiz ve sadece tüketime odaklanmış, genelde ucuz ve kalitesiz eserlerin üretildiği ve tüketildiği şimdiki zamanda elbette hayır! Ya da Aşık Veysel'in "Benim sadık yârim kara topraktır" diyerek tek cümleye sığdırdığı dünyayı, binlerce kitap yazsak aynı derinlikle anlatabilir miyiz? Yüzyıllardır yana yana, yakıla yakıla günümüze ışık tutmuş türküler hak ettiği değeri ne kadar görüyor? Şu prestijli(!) müzik ödül törenlerinde bir kategoriye bile layık görülmeyecek duruma gelen, şöyle göz ucundan burun kıvrarak bakılan ve medyanın gelir geçer popülerite düzeninden asla hakkını alamayan türkülerin feryadı derdimizdir bizim. Oysaki bizleri biz yapan, Anadolu'nun çimentosudur türküler. Geçmiş günümüze taşıyan muazzam bir köprüdür. Vahşi popülist kültürü, ekşiyen yüzleri her gördüğümde Ahmed Arif'in şu mısralarını tokat gibi indiresim gelir;

*Beşikler vermişim Nuh'a,
Salıncaklar hamaklar,
Havva Ana'n dünkü çocuk sayılır,
Anadolu'yum ben,
Tanıyor musun?*

Evet, Anadolu'dur türküler tanıyor musunuz? Hallacı Mansur "Enel Hak" derken, Nesimi "Rızkımı veren Hüda'dır, kula minnet eylemem" diye anlatır Yaradan'ı. "Ben de bu yayladan Şah'a giderim" diyen Banazlı Pir Sultan değil midir Hızır Paşa'nın otoritesine boyun eğmeyen? Bozkırın çığlığı Muharrem Ertaş'tan Çekiç Ali'ye, Aşık Veysel'e, Mahzuni'ye, Neşet Ertaş'tan Muhlis Akarsu'ya, Sümmani'ye, Davut Sulari'ye, Ali Ekber Çiçek'e ismini saymakla bitiremeyeceğimiz ozanlarımızın oluşturduğu bir kültür geçididir türküler, anlıyor musunuz? Kırklar Dağı'nın aşkını cezalandırıp Dicle sularında boğulan Suzan Suzi'yi tanıyor musun? Ya da Hüseyinik'ten şehir yoluna çıkarken kalbine yenik düşen posta memuru Babayiğit Telgrafçı Akif'in hikayesi çalındı mı kulaklarınıza? "Kör olası Bekir Hoca koymadın ki murad alak" diyen sevdiceğiyle Mamoş'un hikayesini duyup islandı mı yanaklarınız? **Dumlupınar Denizaltısı'nda "Ah bir ataş ver cigaramı yakayım" diyerek ölümü kucaklayan 22 askerimizin son sözlerine yakılan bu ağıtı hiç buyur etti mi kalbiniz?**

Ya sevdiceği için Gürcü Bey'ine meydan okumuş, hain pusulara düşmüş Hekimoğlu'nu, Bolu Bey'ine diz çöktüren Köroğlu'nu, Fransız işgaline diz çökmeyen Antepli Karayılan'ı, Abdi Ağa'ya boyun eğmemiş Çukurova'nın ince yiğidi İnce Memed'i tanıyor musun? Yakalandığı amansız hastalık yüzünden, ölürcesine sevdiği kendisine gösterilmeyince, hastane önündeki incir ağacına türkü yakarak ölen gariban askeri? Kervancı Mustafa'yı duyduunuz mu hiç? Hani her akşam annesine demet demet kırmızı güller getiren, bir gün Şol Revan'a kervana çıkıp amansız hastalığa yenik düşen ve bir çalı dibine gömülen, anasının arkasından "Kırmızı gül demet demet, Şol Revan'da balam kaldı" diye ağıt yaktığı Erzurum'lu Mustafa... Hepsini anlatmaya kalksam ne yüreğim ne sayfalar yeter. Ve bilmediğimiz daha nice öyküler, rivayetler, ağıtlar... her biri kendi dilinde. **En azından, "Hey Onbeşli" türküsünün düşünlerde ya da eğlence mekanlarında göbek atılan bir türkü olmadığını bilmek boynumuzun borcu olmalıdır.** Bu trajik türkünün hikayesinin Çanakkale savaşlarında şehit olan 15'lilerin türküsü olduğunu bilmek en azından o ana kuzularının anılarına göstermek zorunda olduğumuz saygının gereğidir. Gerçek bir destan yazmış kahramanların acı türküsüdür bu. Anaların, babaların kan rengi gözyaşları vardır hikayesinde; acı dolu feryatlar, ciğerden gelen ağıtlar vardır. Türkü yakmak zor iştir; bir kere yürek ister. Yanmayı göze alabilecek, zalimin suratına tükürebilecek kadar yürek... Türkü bilekten değil, yürekten yakılır. Her türkünün içinde bin emek gömülüdür. Böyle içten, böyle acı, böyle yüreğinizi kanatırcasına haykırır. Çünkü kızılca kıyamet koparken başını kuma

gömmek değil, sonunu düşünmeden haykırmaktır. Gerçeği yüzüne yüzüne vurmaktır celladın. Mahzuni Baba'nın "Amerika Katil" demesidir türkü... Temmuz

her zamankinden çok daha sıcaktı o gün. Ablamın sabah kalkıp gözyaşlarıyla Hasret Gültekin'i yakmışlar dediği anı unutmam mümkün mü?

*Hor baktık mı karıncaya,
Kırdık mı kanadını serçenin,
Ya nasıl kıyarız insana...*

Bu türküyü söyleyen adamı, çaldığı sazını gözümüzü kırpmadan izleyip bir şeyler öğrenmeye çalıştığımız ustamızı... Çok sevdiğimi bildiği için sadece Hasret'in adını söylemişti. Ağlıyordu ablam, herkes ağlıyordu 35 cana... Oysa gözlerim hiç ağlamıyordu benim. İçimde dünyayı sağır edebilecek sessiz bir çığlıktan ve öfkeden başka bir şey yoktu bu kara cehalet ordusuna... Hepimizin çok sevdiği bir türküdür, bilirsiniz. Giden sevgilinin ardından dinleyip içlenmişliğiniz vardır. Daha ilk cümlesinden başlar yüreğimizi dağlamaya. Hatta yazarının kim olduğu çoğu zaman merak konusu olmayan popüler kültür içinde acımasızca tüketilen eserlerden biridir. Ama bambaşka bir aşkı anlatır bu türkü. Her notasında bir evladın babasına aşkının kutsallığı gizlidir. O karanlık katliam gününde babası Nesimi Çimen'i cehalet ateşlerine kurban vermiş bir evladın, Mazlum Çimen'in babasına yaktığı türküdür:

*Öyle ağırım ki kendime,
Sen benden gittin gideli,
Terim küs olmuş tenime,
Sen benden gittin gideli...*

**Türkü yakmak zor iştir;
bir kere yürek ister.
Yanmayı göze alabilecek,
zalimin suratına
tükürebilecek kadar yürek...**

Gizem Deniz Büyüksöy

kalp

Göğsünde sanki bir kalp değil de tepsi gibi kocaman, kızıl bir dolunay taşıyordu. Etrafına yaydığı ışığın kaynağı da bu olmalıydı. Ağır, parlak, kocaman bir ay... Çocukluğundan bu yana onunla büyümüştü. Vücudunun büyük bir kısmını kaplar hale gelmişti. Böyle giderse neredeyse yürüyen bir kalp haline gelecekti. Aslında herkes yürüyen bir kalp değil miydi? İnsanları yürüyen bir kalp olarak görsek, sırf bunu

yapsak yeryüzünde sorunların neredeyse tümünün çözüleceğini sanıyordu. Öyle ya, **tüm insanlar bir dolunay kadar olmasa da sol göğüslerini dolduracak kadar bir kalp taşıyordu.** Herkes için atan, en az bir kalp vardı, kendi bedeninde... Bundan başka, başka bedenlerde o kişi için atan onlarca kalp olabilirdi. Evet; böyle düşünse kimse kimseye zarar vermezdi. Bir kalp başka bir kalbe ne yapabilirdi ki?

ayın çizeri

Melis Çamlıoğlu

Yaşar Basut

arka bahçe

Martıları da görüyorum,
Bilhassa kokusu geliyor denizin.
Özgürlük gibi bir şey ise bu,
Burnumda tütüyor o kadar.
Bilmiyorum neye benzer şekli,
Ne tat vardır sonunda.
Nasıl hissediyorsam güneşi,
Özgürlüğü de o denli.

Görebildiğiniz kadar özgürsünüz.
Gözünüzün kamaştığı kadar
Özgürlüğün esaretinde.
Yükseksiniz!
Buluta dokunabildiğiniz kadar.
Gökyüzüne sarılırsınız sonunda.
Yol vardır yolum da.
Cenaze evinin terasında
Ölü balıkların pişmiş kokusu.
Görüyorum her şeyi.
Oltanın ucundaki hayatla
Alınır hayatlar.
Köklerime kadar hissediyorum
ölümü.
Sen ki
Deniz'in taa kendisi,
Canından can çekerler de
Canım sızlar.
Ben ki
Deniz gören evin arka bahçesi.

ayın fotoğrafı

#kafadergisi

@brhn89

@mzffr2012

@tolga1907yuksel

İş Sanat'ta sezonun son ayı yine dopdolu

İtalyan süperstar Nina Zilli 10 Mayıs'ta İş Sanat'ta!

“Şarkı söylemeye aşığım çünkü sonunda dinleyicimle buluşacağımızı ve şarkılar aracılığıyla bir olacağımızı biliyorum!”

İlk 45'liği "50mila"yı piyasaya çıkardıktan sonra "Sempre Lontano" albümüyle büyük bir başarı yakalayan Nina Zilli, 2012 Sanremo Müzik Festivali'nde, İtalya'yı Eurovision Şarkı Yarışmasında temsil etmek üzere seçildi, "L'amore è femmina (Out of Love)" şarkısıyla yarıştı. Ayrıca ilk 45'liği "50mila" Ferzan Özpetek'in Serseri Mayınlar filminde kullanıldı. Nina Zilli Serseri Mayınlar için, "Ferzan Özpetek gerçekten nasıl film yapıldığını bilen çok yetenekli bir yönetmen! Onun filminin bir parçası olmak benim için onur verici. Bu şarkı aşk ve mücadeleyle ilgili tam da Ferzan'ın filmleri gibi..." diyor.

Nina Zilli'nin ikinci albümü "L'amore è femmina" 2012'de yayınlandı. Sanatçı, 2015 yılında Sanremo Müzik Festivali'nde üçüncü albümü "Frasì & Fumo"da yer alan "Sola" şarkısıyla yarıştı, aynı zamanda Italia Got Talent adlı televizyon programının altıncı serisinde jüri üyeliği yaptı.

"Türkiye'de şarkı söylemek için sabırsızlanıyorum, birçok insanın benim çalışmalarımı takdir ettiğini biliyorum. Birkaç yıl önce Bodrum'da "50mila"yı duydum ve çok heyecanlandım," diyen Nina Zilli 2017'de yayınladığı son albümü Modern Art'ın dünya turnesi kapsamında 10 Mayıs'ta Türkiye'de ilk defa İş Sanat'ta hayranlarıyla buluşacak.

İstanbul şairi Orhan Veli'nin en sevilen dizelerini
Metin Belgin seslendirecek

Edebiyat tutkunlarının İş Sanat'ta büyük bir ilgiyle takip ettiği dinleti serisinin Mayıs ayındaki şairi **Orhan Veli Kanık** olacak. Atilla Birkiye'nin hazırladığı, Mehmet Birkiye'nin sahneye uyarladığı "Gün Olur Alır Başımı Giderim" isimli dinletide, Orhan Veli'nin en sevilen şiirlerini usta oyuncu **Metin Belgin** seslendirecek. Ölçsüz, uyaksız, yalın bir dil kullanarak yazdığı şiirleri ile yediden yetmişe herkesin gönlünde taht kurmuş bir şair olan Orhan Veli, eserlerinde daha çok sıradan insanın gündelik sorunlarını işledi. Garip akımının öncülerinden olan şair, halk şiiri ve türküsünün de etkisinde kalarak, insan ve doğa sevgisini işleyen şiirler yazdı. Sözcüklerle notaların iç içe geçeceği dinletide Serdar Yalçın'ın, şairin dizelerinden bestelediği yedi eserini Deniz Erdoğan Likos ve Zafer Erdaş seslendirecek. **7 Mayıs 2018, Pazartesi** günü saat **20.30**'da gerçekleşecek dinleti öncesinde saat **17.00**'da da öğrenciler için özel matine düzenlenecek. Dinleti ücretsizdir. Yerler numarasız ve salon kapasitesiyle sınırlıdır.

Öğrenci
Matinesi
saat
17.00'da.

Sezonun son klasik konseri Gabriela Montero ve
Scottish Ensemble'dan

İş Sanat, 18. sezonun son klasik müzik konserinde, piyano repertuarındaki olağanüstü yorumlarının yanı sıra doğaçlama yeteneğiyle de adından söz ettiren Venezuelalı piyanist **Gabriela Montero**'yu ağırlıyor. Sahne enerjisi ve izleyicilerle kurduğu iletişimle dikkat çeken sanatçı, aynı zamanda iki Echo Klassik ödülünün de sahibi. Gabriela Montero'ya sahnede Birleşik Krallık'ın önde gelen yaylı orkestralarından **Scottish Ensemble** eşlik edecek. Zengin repertuar ve farklı disiplinlerden gelen sanatçılarla yaptıkları müzikal işbirlikleri ile tanınan orkestra, dinleyicilerine unutulmaz deneyimler yaşıyor. Gabriela Montero ve Scottish Ensemble, **15 Mayıs 2018, Salı** akşamı saat **20.30**'da Mozart ve Bach'tan Piazzolla'ya uzanan olağanüstü bir repertuarla İş Sanat'ta olacak.

Bir Neşet Ertaş Senfonisi: Gönlüm Hep
Seni Arıyor

Halk müziğimizin yeri doldurulamaz, büyük ozanı Neşet Ertaş, **Gönlüm Hep Seni Arıyor** başlıklı konserle İş Sanat'ta anılacak. 2010 yılında UNESCO tarafından "Yaşayan İnsan Hazinesi" seçilen Neşet Ertaş'ın eserlerini senfonik formda düzenleyen **Serdar Yalçın**'ın yönetimindeki **İstanbul Opera Orkestrası**'nın sahne alacağı bu konserde, soprano **Gülbin Günay**, alto **Zeynep Halvaşi**, tenor **Bülent Bezdüz** ve bas bariton **Zafer Erdaş**'a **İstanbul Opera Korusu** da eşlik edecek. Orta Anadolu bozkırlarının bin yıllık hüznünü bağlaması ve duygulu sesiyle türkülerinde anlatan Neşet Ertaş'a bir saygı duruşu niteliğinde olan konser, **18 Mayıs 2018 Cuma** akşamı saat **20.30**'da İş Sanat'ta.

Jose Antonio Ruiz Dans ve Flamenko Topluluğu ile
görmekli kapanış

İş Sanat 18. sezonuna, Flamenko'nun yaşayan en büyük efsanelerinden **Jose Antonio Ruiz**'in "Picasso" gösterisi ile veda ediyor. Uzun yıllar İspanya Ulusal Balesi'ne başkanlık eden, kariyeri boyunca sayısız ödüle layık görülen Jose Antonio Ruiz'in kurduğu topluluk, Picasso gösterisinin dünya prömiyerini 2001 yılında Uluslararası Granada Dans ve Müzik Festivali'nde yapmıştı. Jose Antonio Ruiz'in Pablo Picasso'dan ilham alarak koreografisini oluşturduğu gösteri, izleyiciyi İspanyol ressamın hayatının farklı dönemlerine doğru gezintiye çıkarıyor. Picasso Paisajes (Picasso Manzaranları) ve Flamenko Invocaciones (Flamenko Tutkusu) başlıklı iki bölümden oluşan bu muhteşem gösteri, **22 Mayıs Salı** akşamı saat **20.30**'da İş Sanat'ta.

Ataol Behramoğlu

federico garcia lorca

Lorca'nın Türkçede şiirlerini ilkin Said Maden'in çevirilerinden okumuş olmalıyım. Fakat bende asıl iz bırakan Ülkü Tamer'in "Deniz Bile Ölür" adını verdiği küçük fakat olağanüstü etkileyici çevirilerinin yer aldığı seçkidir.

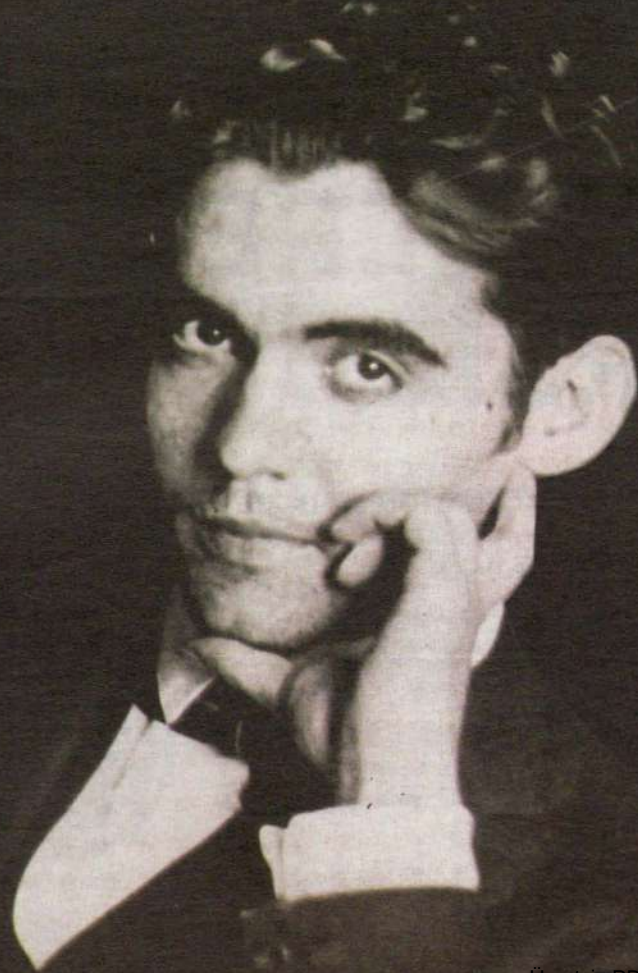
Başka Bir Anlatım

Şenlik ateşleri yerleştirir boynuzlarını
Çıldırılmış bir geyiğin ikinci tarlasına,
Gittikçe yayılır vadi. O küçük rüzgar
Sıçrar bayırlardan bayırlara.

Hava kristalleşir duman altında
-Kedi gözleri gibi sarıdır, hüznüldür -
Ben dallardan yürürüm gözlerimde
Dallar, ırmaklardan yürür.

Gelirler bana gerçek şeylerim benim,
Aynı ezgileri tekrarlayarak,
Burada bu bu ikinci sazlıklarında
Ne garip Federico adında olmak.

Çeviri: Ülkü Tamer

Onun adıyla ilk kez Pablo Neruda'nın muhteşem ağıtında karşılaşmış olmalıyım.

Sanırım lise son öğrencisiydim. Elime nereden geçtiyse, Türkçede ilk olması gereken bir Neruda seçkisini okurken bu uzun ağıtın giriş dizeleri aklıma çakılıp kalmıştı. Onları şu anda da tekrar edebiliyorum. Aşağı yukarı şöyleydiler:

İssiz bir odada
Kederden ağlayabilseydim
Gözlerimi çıkarabilsem de
Yiyebilseydim
Sırf senin için yapardım bunu
Yaslı portakal ağacı sesin
Senin şiirin için yapardım bunu
Çığlık çığlığa haykıran şiirin

Sonradan Aziz Nesin'in olduğunu öğreneceğim Düşün Yayınevi'nin yayınladığı kitabın arka kapağında, Neruda'nın at üstünde, Ant Dağları'nda, sakallı bir fotoğrafı vardı.

Çevirmen olarak sanki "Mehmet"li bir ad anımsıyorum... Bunun Enver Gökçe'nin takma adı olduğunu da yine sonradan öğrenecektim. Müthiş çevirilerdi...

Az önce, sözünü ettiğim ağıtın, belli ki usta bir sanatçının yorumuyla yapılmış İspanyolca sunumunu internette bulup dinledim...

Ekranda bir başka çevirmenin ürünü, bence çok da başarılı olmayan Türkçesi de akıyordu...

Fakat yine de şiirin ürpertici büyüklüğünü duyumsadım...

Bir şairden bir başka şaire nasıl yürekten, acı ve sevgi dolu bir sesleniş... Gözyaşıyla, kederle, hüznle, öfkeyle örülmüş bir şiir...

Tıpkı Lorca'nın da şiirindeki gibi, günlük yaşamlarımızın içinde yer alan nesnelerden, kavramlardan, yaşanmış şeylerden yapılmış; somut, elle tutulurcasına canlı, yaşayan imgelerle...

İspanyolca şiirin bu iki büyük şairinin, Neruda Buenos Aires'de konsolos görevlisiyken Lorca'nın bu kente bir oyununu sahnelemek için gelmesiyle karşılaştıklarını da bu okumalar sırasında öğrendim.

Lorca'nın Türkçede şiirlerini ilkin Said Maden'in çevirilerinden okumuş olmalıyım.

Fakat bende asıl iz bırakan Ülkü Tamer'in "Deniz Bile Ölür" adını verdiği küçük fakat olağanüstü etkileyici çevirilerinin yer aldığı seçkidir.

Ignacio Sanchez Mejias'a Ağıt, Başka Bir Anlatım, bu seçkiden aklımda kalan unutulmaz şiirlerdir.

Sevgili Ülkü'yle içinde bu kitabındaki çevirilerinin de yer alacağı daha kapsamlı bir Lorca seçkisi için konuşuyorduk. **Yurt dışından ısmarladığı İngilizce büyük bir Lorca seçkisinin geldiğini sevinçle söylemiş, belki de**

yeni çevirilere başlamıştı...

Ölümü ne yazık ki bu tasarısının gerçekleşmesine izin vermedi.

Lorca'nın özellikle türkü tadında, kısa dizelerle yazılmış şiirlerinden çevirilerin yer aldığı Rusça bir kitabından da ben "Üç Nehir Üstüne Küçük Balad" adlı bir şiirini çevirmiştim... Bu çeviri Kardeş Türküler adlı kitabımdan ve internetten okunabilir...

Lorca'nın dilimize çevirileri arasında Cemal Süreya'nın "Ayağı Karıncalı"sını da hatta belki en başta, anmak gerekir...

Ergenlik ürünü
Simgesel
Düşler'den
yaklaşık
on yıl
sonra 1928'de

yayınlanan "Çingene Romanları"ndaki şiirler, çingene müziği, Endülüslü halk şiiri ve geleneksel balatlardan esinlenmiş tipik bir Lorca şiiridir.

Akıcı, ezgisel, tensel ve şairin kendisi için söylediği bir deyimle sanki "kanatları olan" bir şiir...

Yine Neruda'nın, vahşice katledilişi sonrasında onun için söylediği sözlerle "cömert bir büyücü, bir neşe kaynağı, içinde taşıdığı yaşama sevinci ile bir yıldız gibi parlayan, saf ve komik, çekingen ve batıl inançlı, pırıl pırıl ve iyi yürekli," modern İspanyolca ve dünya şiirinde yepyeni bir ışıltıyla yıldızlaşan bir söz ve ezgi yaratıcısının şiirleri...

Bir yıl sonra 1929 yılında Columbia Üniversitesi'nde öğrenciyken, New York'taki Şair adıyla bu şehirde yayınlanan kitabı içinse "New York'ta yayınlanan en önemli kitaplardan biri; gerçekten de hem İspanya'da hem de Amerika'da şiirin yönünü değiştiren, modern edebiyatın yol gösterici ve tanımlayıcı bir çalışması olan bir kitap; o yıllar New York'unun heyecan verisi bir sergisi" deniliyor... Bu kitap aynı zamanda, Lorca'nın şiirinde her anlamda gözü pek bir değişim, Walt Whitman'dan Baudelaire'e farklı şiir dünyalarından esintiler taşıyan yeni bir dönemin ürünü olarak görülüyor...

Şair, tiyatro yazarı, müzisyen, çocuklar için kukla ve pandomim gösterileri düzenleyen, kendisi de bir çocuk saflığında ve masumluğundaki bu büyük ve özgün sanatçının faşist cellatlarca katledilişi, kötülüğün iyiliğe karşı en acımasız cinayetlerindendir. Neruda'nın ağıtından dizelerle, "meleklerin yaralanması," "tanrının kanla lekeli" olmasıdır...

500X

FIAT 500X: RUHU MACERAPEREST, TARZI BENZERSİZ.

170 Beygir Motor Gücü / 4x4 Çekiş Sistemi / Off-Road Stili Tamponlar

3 Farklı Sürüş Modu: Normal, Sport ve Traction + Çekiş Kontrol

Devrilme Önleme Sistemi / Çarpışma Uyarı ve Otomatik Fren Sistemi

Murat Özer

o gün mary shelley burada değildi

"You Were Never Really Here"ın beynimize nişanladığı paradoksla boğuşurken, "Frankenstein"ın yaratıcısı Mary Shelley'nin 'gotik' aşkını bekliyor olacağız. Nathanael West uyarlaması "Çekirgenin Günü"yle de 'kayboluş'un ardına bağlanıp sürükleneceğiz...

SALONLARDA

You Were Never Really Here

Lynne Ramsay'nin 20 yıllık yönetmenlik kariyerine sadece dört uzun metrajlı film sığdırması haksızlık! Günümüz sineması için dönüştürücü etki yapan yönetmen, epeydir beklediğimiz Joaquin Phoenix'li son filmi "You Were Never Really Here"la etkisini sınırlara dayıyor. Yönetmen-oyuncu buluşmasının eşsiz örneklerinden biri olan yapım, bu birlikteliğin yarattığı ve hem karanlık hem de aydınlık motivasyonlarla ortaya koyduğu paradoksu seyircinin algılarına nişanlıyor. **Çocuk istismarı gibi can alıcı bir meseleyi biçimle mükemmelen eşleştiren Ramsay, filminin "küçük" dünyasını devasa boyutlara taşımayı da başarıyor böylece.**

Sıkça söylendiği gibi "Taksi Şoförü"yle (Taxi Driver) yakın akrabalık ilişkileri olan "You Were Never Really Here", öncülünün adımlarını takip eder gibi görünse de özellikle biçimindeki tarafsızlıkla keskin hatlarla ayrılıyor. Görünen hikâyesinin derinlerine gömdüğü "sürpriz yumurtalar"la uzlaşmaktan kaçınan ve serbest vezin bir anlatının tali yollarına kendini atan yönetmen Ramsay, nefes alıp almamak konusunda iki arada bir derede kalmış başkarakterinin kafasının içinde bir yolculuğa çıkar gibi planlıyor rotasını. Bu rotada karşısına çıkan bütün engelleri adeta görmezden gelen ve yolculuğu sonlandırmaktan başka hiçbir şey düşünmeyen sinemacı, Joaquin Phoenix'in paçalarına sıkıca yapışıp amacına ulaşıyor. Aktörün tüyleri diken diken eden performansı, "gelişine vuran" yönetmenin kurduğu atmosferi neredeyse kusursuz bir bütüne taşıırken, aynı zamanda derslik bir aksettirme biçimiyle de tanıstırıyor bizleri.

"You Were Never Really Here", 25 Mayıs'ta salonlarda.

EV SİNEMASI

Çekirgenin Günü

20. yüzyıl Amerikan edebiyatının mihenk taşlarından biri Nathanael West. 1939 tarihli eseri "Çekirgenin Günü" (The Day of the Locust) ise yazarın son romanı ve şahıkası. Hollywood'u (daha doğrusu çevresini) mekân edinen bu roman, tıpkı geçen ay bu sayfada yer verdiğimiz Horace McCoy'un "Atlari da Vururlar"ı (They Shoot Horses, Don't They?) gibi hırpalayıcı hayatlarında "olmayacak duaya amin diyen" karakterlerin trajedisıyla vücut buluyor.

"Yeni Hollywood" döneminin usta yönetmenlerinden John Schlesinger'in 1975 tarihli "Çekirgenin Günü" uyarlaması ise, edebiyatın avantajlarına sahip değilse de özellikle final bölümlerinde derdine vâkıf olmamızı sağlayan bir rota çiziyor kendine. **Farklı motivasyonlarla "tırmalayan" üç karakterin kaybolup gitme garantili serüvenleri, Schlesinger'in vizöründen yansırken bir tür yabancılaştırma efektiyle tanımlıyor kendini.**

Homer, Fay ve Tod'un birbirlerine bağlanan ama aslında kopması gereken hikâyeleri, Donald Sutherland, Karen Black ve William Atherton'ın bedenlerinde bunalımı koyulturken, doğrudan algılarımızı hedefliyor ve anti-kahraman motifinin tarifini yapıyor bir bakıma. İlk dakikadan itibaren tekinsiz bir atmosfere tutunan, hatta bunu giderek tırmandıran film, edebiyat-sinema buluşmalarının zirvelerinden biri değil belki, ama barındırdığı çok özel anlarla unutulmaz bir seyir deneyimi yaşattığı da muhakkak...

"Çekirgenin Günü"nün DVD'sini "iyice ararsanız" raflarda bulabilirsiniz.

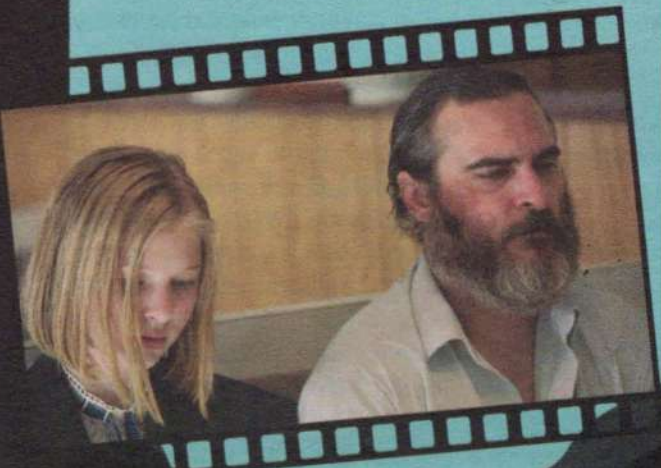
GELECEK PROGRAM

Mary Shelley

2012 tarihli "Vecide"yle (Wadjda) Suudi Arabistan'ın ilk kadın yönetmeni kimliğini cebine koyan Haifaa Al-Mansour, belki de bu unvanın ona sağladığı avantajla çarçabuk Anglosakson sulara dalış yaptı. 1974 doğumlu sinemacı, Elle Fanning'in başrole kurulduğu "Mary Shelley" ile anlatısını farklılaştırabileceğinin de sinyallerini veriyor. "Frankenstein" mitosunun yaratıcısı Mary Shelley'nin dünyasında atılacak gotik bir tur, haliyle bizi de epeyce heyecanlandırdı. Gencecik bir aşk hikâyesinin arka sokaklarında gezinen film, şair Percy Shelley ile Mary Wollstonecraft Godwin'in (Mary Shelley) aşkına açtığı pencereyle iştahımızı kabartmayı başarıyor. "Frankenstein"a doğru giden yolun ipuçlarını verme niyetindeki yapım, Douglas Booth ve Maisie Williams gibi genç oyunculara da kendilerini gösterme fırsatı sunuyor. **"Yaratma" meselesinin özüne inmek, buradan çıkanla efsaneleşmek de filmin daldığı patikalarda karşımıza çıkması muhtemel unsurlar arasındaki yerini alıyor.**

Mary Shelley'nin henüz 20'sine gelmeden yazıp bitirdiği "Frankenstein"ın oluştuğu atmosferi özgürce resmeden Ken Russell filmi "Gotik"te (Gothic; 1986) Natasha Richardson tarafından canlandırılan yazarı, Haifaa Al-Mansour'un filminde Elle Fanning'in suretinde yeniden tanımlamak da ilginç olacak kuşkusuz. Her ne kadar Ken Russell gibi delice bir deha beklemesek de bu filmde, yazarların dünyasının her daim çekici geldiğini hesaba katarsak, "Mary Shelley"nin bizi hassas noktamızdan yakalayacağını tahmin etmek zor değil.

"Mary Shelley", 13 Temmuz'da salonlarda.

Akgün Akova

sunay akın uyandıığında*

Sunay Akın uyandıığında
Şiirici Hatları vapurlarından birinin
güvertesine yumurtlar bir martı
erkenden kıracak olursa onu
sağdan gelen sert dalga
Terzi Tuncay diker kabuğunu sol eliyle

Sunay Akın uyandıığında
yeniden süt dişi çıkarır İstanbul
Nuh'un Gemisi usulca Boğaz'a girer
yalılara çarpar küpeşteden boyunlarını
uzatan zürafalar
olacağı bu ya
sisi fırsat bilip öpüşmeye başlar tarihle edebiyat
Kız Kulesi tutamaz kendini kikirder de kikirder
gördüm ki söylüyorum

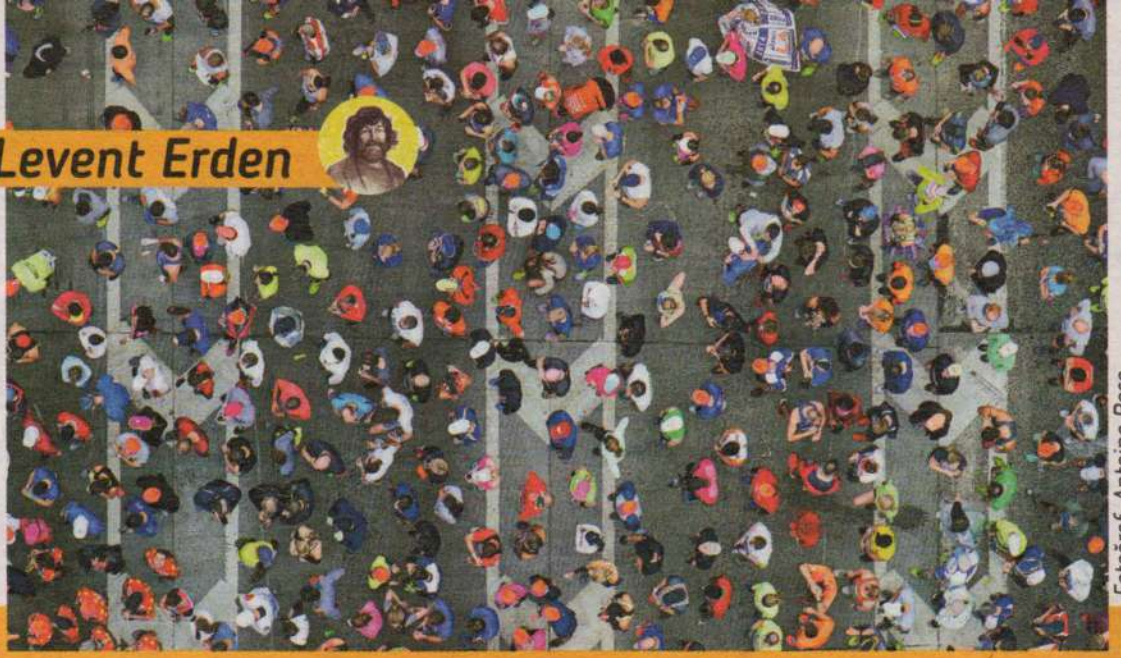
Sunay Akın uyandıığında
uçan bir kaleci top atışlarından korur
kuş evlerini Mimar Sinan'ın
serçeleri küçümsemez hiç
küstürmez barış güvercinlerini
kafayı rüzgarlara takmıştır
adil davranmıyorlar kanatlara diye

Sunay Akın uyandıığında
bir oyuncak yağmuru başlar bitmek bilmez
sözcüklerle İstanbul'u göğe kaldırır
korkusuz bir meddah
Kule Canbazı'nın kapı komşusu
çamaşır ipini dolaba saklar
bir Ay Hırsız merdiven biçer ışık demetlerinden

Sunay Akın uyandıığında
buluşur kalem, kanarya ve mezura
şiiirle ölçülüp biçilir değeri çocuk kalmanın
yazmasam olmaz şimdi
içinde soru işaretlerinin oyun oynadığı
sınırsız bir yazı bahçesidir Sunay Akın dediğim

*"Şairler Uyandıığında" dizisinin yedinci şiiri.

Levent Erden

Fotoğraf: Antoine Rose

ya anlamlısın ya malsın!

Dünyada artık iki katmanlılık hakim; ya bir şeysin ya da diğer. Grinin, bırakın elli tonunu, kendisi bile tartışılır oldu. Gri alan neredeyse hiçbir konuda kalmadı, varsa da geçici. Gride durmak, kalmak, idare etmek yok. Ayrıca ne tarafa doğru hareket edileceği insanın kendi seçimi olamayabiliyor her zaman. Biri diğerini yutuverir. Gridekini zaten yutar. Yani eşitmiş gibi başlayan bölünmeler bir tarafın ezici üstünlüğüyle biter genelde. Ara katmanlara, derecelere, basamaklara yer bırakmadan. **Bir yandan herkes, ürün, hizmet, makam, şehir, farklılaşma, markalaşma peşinde... Öte yandan herkes, her yer, her ürün, hizmet, makam hatta şehir birbirine benzemekte.** Aralarındaki fark süratle yok olmakta. Hele teknolojik gelişmenin herkesi benzer hatta birbirinin aynı uygulamalara yöneltmesi farkları yok ediyor.

Dile, yeniliği, gelişmeyi, ilerlemeyi sağlayanın hükmettiği için her geçen gün tercümesi zor kelimeler doğuyor. Bu farksızlaşmanın ifadesi "comoditization" kelimesinde: *Mal, meta haline getirmek.* *Aradaki farkları yok ederek, aynılaştırmak.* Ne varsa, kim varsa birbirine benzer hale getirip ayırıcı, ayırıştırıcı unsur ve özelliklerinden arındırarak sıradanlaştırmak. **Herhangileştirmek.** "Hangisi olursa fark etmez"leştirmek. Herkesin "marka olmak" üzerine ahkam kestiği, tanımlamalar yaptığı dönemde aslında sıradanlaşma mekanizmaları tam kapasite çalışıyor. Süpermarketler kendi markalarını çıkararak ateşi körüklüyorlar. Yıllarca ar-ge çalışmasıyla geliştirilmiş, fark yaratılmış ürünler, arkalarına ağır bütçeli pazarlama desteği konmuş markalar, talep görür görmez vahşice içi boşaltılıp farksızlaştırılıyor. Sıradanlaştırılıyor. Marka denilen şey "anlam"dır. İnsanlar kendileri için pek farklı, yakın gelen anlamla angaje olur, onunla tatmin ararlar. Sıradanlaştırma, anlamı ortadan kaldırıp farkı çok net ölçülebilir, birimlerle ifade edilir seviyeye getirir. Özellikle fiyatta. Anlam yaratan, kalite ve algı farklılaşması yaratan unsurlar anında dümdüz edilip törpülenir. Anlam fiyata indirgenir.

Halbuki fiyat pantolon gibidir. Bir kere

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

indirildi mi bir daha yukarı kolay kolay çekilmez, kıç hep açıkta kalır. Bu sadece markayla satılabilen ürünler ve hizmetler için değil, insanlar için de geçerli olmaya başladı. İnsanlar farklı, başarılı, aranır, istenir, tercih edilir olmak yani istedikleri, hedefledikleri için "anlam" yaratmak uğruna neredeyse doğduklarından itibaren inanılmaz bir savaş verirler. Yıllarca okullara giderler, lisan öğrenirler, lisans, yüksek lisans yaparlar. Vakit bulurlarsa spor, müzik ve diğer pek çok konuda kendilerini geliştirip, anlamlarını pekiştirmeye çalışırlar. Farkları ne kadar artarsa o kadar başarılı olacaklardır. Ya yapamazlarsa?

Marka denilen şey "anlam"dır. İnsanlar kendileri için pek farklı, yakın gelen anlamla angaje olur, onunla tatmin ararlar.

Yapamazlarsa onlar da herhangileşecek, metalaşacak, mallaştırılacaklardır regülasyon karşısında. T.C. numarasına indirgenmişlerdir bile. İyi balıkçılarda, zavallı balık ve diğer yaratıkların son anlarını geçirdikleri havuzdan mal seçmeyi iş edinmişleri

andıran "insan kaynakları" için de fark yoktur. **Kutuları vardır. İçi doldurulur. Taytıkları vardır. Ne olduğunu onlar bile bilmez. İşe "uzman" diye alırlar.** Hiç tecrübesi olmayana bile uzman demek sorun değildir, zaten uzman ile uzman olmayan arasında fark yoktur ki. Kutular ve oraya tıkıştırılmak için gerekli birkaç özellik. Buna göre insanlar sınıflandırılırlar. Derecelendirilirler. Hiyerarşi en yıkılmaz şekilde kurulur. Araya inanılmaz engellerle dolu basamaklarla yerleştirilir. Tırmanmak hedeftir. Devirler değişse de değişimi yakalamalıdır. Tuttuğu koltuklarda yapılan merdivenleri tırmanmalıdır. "Genşleer" diye küçümsedikleri hem dinamik, hem de günün gereklerine göre daha deneyimli insanlara onlarca yılda elde ettiklerini kaptırmak istemezler. "Genşleer" tektiptir. Farksızdır. Daha çok beklenmediklerdir. Zaten o kadar çokturlar ki, o olmazsa öbürü olur. İnsanlar arası rekabeti de indirgersin fiyata olur biter. Düşük fiyat, metalaşmış insanlar, standart farksız kalitede ürünler, hayatlar ortalamanın krallığı. Ancak tartışılmaz fark, anlam yaratabilirsen, metalaştırmanın önüne geldiği yuttuğu sistemin dışına çıkarsın. Yoksa herhangisisin. Farksızsın. Anlamsızsın. Malsın!

Kerimcan Kamal

neden?

Her şey tezatlar üzerine kuruludur bu alemde. Lezzetliyse zararlıdır kesin. Şehvetliyse günah. Heyecanlıysa tehlikelidir. Zenginlik adaletsiz, fakirlik eşit dağıtılmıştır bu dünyada.

Kendimden başkası olamam artık. Bütün roller, oyunlar tükendi.
Kendimden başka gidecek kimsem de kalmadı.
Artık yalan söyleyemem.
Ve kabul etmiyorum bu dünyayı.
Bu dünyanın kurallarını, kaidelerini.
Bana kendini üstten satmasını.
Bana efendi olmasını.
Doğarken kandırıldık çünkü.
Yanlış yaptık ya da anlaşılmadı.
Şeytanın bile avukatı var da sen bir başınasın mahkemende.
Bak ama dokunma.
Dokun ama tatma.
Tat ama yutma.

Her söylenenin tersini yapmaktan zevk almaya tasarlandığın bir dünya bu. Ve işte ilk nefesten bu yana anlatılan her şey de sanki bir avuntu.

Dinlediklerin yalan mı diye ikinci kez düşündüğünde bu hayatta bildiklerinin öğrenilmiş çaresizliğin olduğunu fark edip düşünmekten vazgeçersin.
En büyük tuzağa da o zaman düşersin.
Çünkü aslında bilirsin ki bilgiyi ya bilirsin ya da bilmezsin.
Birazını biliyorsan ya da birazını bilmiyorsan demek ki bilmiyorsun.
Hepsini bilmek için de aslında küçük bir şey bilmen yeterlidir.
Tek bir soru vardır çünkü cevabına ihtiyaç duyduğun.
"Neden?"

Neden uzunuz, neden kısa? Neden güzel ve çirkiniz?
Neden bu gaddarlık var, neden bunca acı, neden sebepsiz yere ölmek; hayat böylesine güzelken ve neden insanca yaşamak varken eziyet çekmek?

Ve işte o küçücük şeyi bilmen için de her şeyi bilmen gerekir.
Bilgiyi bilememen de bu yüzdendir.
Yetmiyor o yüzden bana bu dünya.
Cahili olduğum içindir muhtemeldir ki.
Bildikçe hayranlığın artar çünkü bu hapishaneye.
Yani aslında bilemedikçe.
Evet bu dünya muhakkak ki bir hapishanedir.
Ve yaşam nasıl bir tezattır ki hapishaneye girişimizi doğduk diye kutluyoruz da çıkışımıza öleceğiz diye üzülmüyoruz.
Her yer ve her şey tezat ve öyle güzeldir bu alemde.
Çünkü yapan öyle yapmış.
Cennet ve cehennem iç içe.
Yaz ve kış birlikte varsa lezzetini alırsın.
Hep sıcak hep soğuk güzel olmaz biteviye.
İlkbahar ve sonbahar da öyle.

Mayısta yeşeren yaprakların eylülde dökülmesini arzular insanoğlu.

Sevinç ve hüznün bir arada güzeldir çünkü.

Hapishane bu kadar güzelse mimar kim bilir neler yapmıştır dersin.
Ama bilmezsin. Bilemezsin.
Ümit edersin. Göremezsin.

Gözlerindeki perdeler engel çünkü.
Kaldıramazsın engelleri.
Kalksın bu perdeler diye uğraşırsan bir ömür boyu.
Dünya kaçıyor, dünyaya kanarsan perdeler kalkmıyor.
Her şey tezatlar üzerine kuruludur bu alemde.
Lezzetliyse zararlıdır kesin.
Şehvetliyse günah.
Heyecanlıysa tehlikelidir.

Zenginlik adaletsiz, fakirlikse eşit dağıtılmıştır bu dünyada.

Sanki yaşam insana acımasız oyunlarla dolu bir sınavdır. En başta iman tahtandaki nefsin sana tuzaktır.
Uzatmayayım. Bildiklerimiz eskidi.
Ya da biz kötüye kullandık bilgiyi bilememizi.
Yetmiyor o yüzden eski hikayeler.
Zamk sıyrıldı.
İnanmıyor insanoğlu. İnanıyor gibi yapıyor ya ticareten ya siyaseten ya da körü körüne ezberden ama inanmıyor.
İnanan yaşama değil, ötesine inanır çünkü.
O yüzden de fedakardır hayattan. O yüzden vicdanlı ve adaletlidir.

Kimse kimse için hiçbir şeyi feda etmiyor artık.

Çaresizler isimsiz ölüyor.

Yaşamayı sadece bu dünya sayanlar çalışıyor, çırpıyor ve öyle muteber oluyor.

Vicdan ve adalet ise eski kelimeler. Hatırlanmıyor.

İyi bir yerde değiliz.

Yeni bir dil, yeni bir düzen, yeni bir manifesto lazım bu aleme.

Kırık tabakları atmıyorum aksine altınla birleştiriyorum nicedir.

Yaralı ruhları da öyle sarmalı.

En büyük hataları bile sevgi ve şefkatle pansumanlamalı.

Meğer tüm dünya her yerinden kırılmış bir kapıymış başka bir aleme, yeni anlıyorum.

Kusurlarındaki güzelliği yeni tadıyorum.

Kırık yerlerinden sızan ışığı yeni yeni görüyorum.

Ağaç kabuklarının çatlaklarından sızan öz suları nasıl can

verirse gövdeye, dağların, ovaların arasındaki yarıkları, çukurları dolduran nehirler göller nasıl hayatsa doğaya, yaralarımızı da öyle yaşamla doldurmalıyız.

Yapılmış hatalar bu dünyayı kıymetli kılan; günahsızlık değil.

Ve hatalarımızı, kırılan parçalarımızı korkuyla değil, sevgi ve bilgiyle tamir ettikçe güzelleşti dünya.

Bu hapishaneden de sevgi ve bilgi çıkaracak bizi.

Yeniden sevmeye ve yeniden bilmeye ihtiyacımız var.

Eski hikayeler yetmiyor.

Ruhlar yaralı. Ruhlar aç. Ruhlar sevgiye doymuyor.

Belki kıyamet yakındır da kıyama kalkarız.

Ya da belki bu dünya gerçekten başka bir gezegenin cehennemidir de biz günahkârlar ilelebet burada mahkum kalırız.

Yaşam nasıl bir tezattır ki hapishaneye girişimizi doğduk diye kutluyoruz da çıkışımıza öleceğiz diye üzülmüyoruz.

ANADOLU EFES

TİYATRO KAFASI

DOSTLAR TİYATROSU

BİR DELİNİN
HATIRA DEFTERİ

10 MAYIS PERŞEMBE - 20.30
TRUMP KÜLTÜR VE GÖSTERİ
MERKEZİ
GİŞE: 0212 216 00 55

21 MAYIS PAZARTESİ - 20.30
LEYLA GENCER OPERA VE
SANAT MERKEZİ
GİŞE: 0212 572 20 70

24 MAYIS PERŞEMBE - 20.00
25 MAYIS CUMA - 20.00
SİNASI SAHNESİ (ANKARA)
GİŞE BİLGİLERİ: 0312 467 17 44

OYUN ATÖLYESİ

HANSEL VE GRETLE'İN
ÖTEKİ HİKAYESİ

4 MAYIS CUMA - 20.30
5 MAYIS CUMARTESİ - 20.30
6 MAYIS PAZAR - 17.00
25 MAYIS CUMA - 20.30
26 MAYIS CUMARTESİ - 20.30
27 MAYIS PAZAR - 17.00
OYUN ATÖLYESİ
GİŞE: 0216 345 39 39
ebilet.oyunatolyesi.com

OYUN ATÖLYESİ

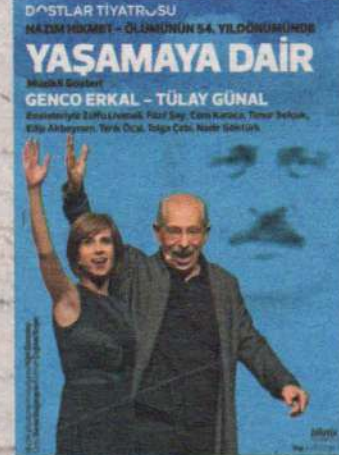
KUNDAKÇI

10 MAYIS PERŞEMBE - 20:30
11 MAYIS CUMA - 20:30
12 MAYIS CUMARTESİ - 20:30
13 MAYIS PAZAR - 17:00
OYUN ATÖLYESİ
GİŞE: 0216 345 39 39
ebilet.oyunatolyesi.com

DOSTLAR TİYATROSU

YAŞAMAYA DAİR

8 MAYIS SALI - 20.30
ATAKÖY YUNUS EMRE
KÜLTÜR MERKEZİ
GİŞE: 0212 661 38 94
17 MAYIS PERŞEMBE - 20.00
18 MAYIS CUMA - 20.00
VAN DEVLET TİYATROSU (VAN)
GİŞE: 0432 215 41 06

26 MAYIS CUMARTESİ - 20.00
SİNASI SAHNESİ (ANKARA)
GİŞE BİLGİLERİ: 0312 467 17 44

29 MAYIS SALI - 20.30
TRUMP KÜLTÜR VE GÖSTERİ
MERKEZİ
GİŞE: 0212 216 00 55

FİZİKSEL TİYATRO
ARAŞTIRMALARI

ŞATONUN ALTINDA

20 MAYIS PAZAR - 17.00
30 MAYIS ÇARŞAMBA - 20.30
OYUN ATÖLYESİ
GİŞE: 0216 345 39 39
ebilet.oyunatolyesi.com

Das
Das

#AnadoluEfesMaviSahne

B PLANI

İSTİLA!

2 MAYIS ÇARŞAMBA* - 21:00
DasDas
GİŞE: 0216 970 03 27

PLATFORM

BERLİN ZAMANI

16 MAYIS ÇARŞAMBA* - 21:00
DasDas
GİŞE: 0216 970 03 27

B PLANI

YUVA

9 MAYIS ÇARŞAMBA - 21:00
23 MAYIS ÇARŞAMBA* - 21:00
DasDas
GİŞE: 0216 970 03 27

*İsaretili gösterimlerde sadece üniversite öğrencilerine bilet satışı yapılacaktır.

Anadolu Efes Mavi Sahne perdelerini genç tiyatrocular için açıyor,
tiyatroseverler kültür-sanat için Anadolu Efes Mavi Sahne'de buluşuyor.

www.AnadoluEfes.com.tr

AnadoluEfesTR

AnadoluEfes

ANADOLU
EFES

1992'den bu yana Türkiye'de tiyatronun hem destekçisi, hem de seyircisi olmaya devam ediyoruz.

Melih Anık

sezona damga vuran oyun: nora

Oyunun adı "Nora, Bir Bebek Evi"dir. Evdeki yılbaşı ağacı evin bir dekorasyonu Nora'yı sembolize eder, Nora da onun gibi bakılmasından hoşlanılan eve güzellik katan bir nesnedir. Aslında oyundaki tüm karakterler bir bebek evinin oyuncakları gibidir.

Ibsen, 1869 senesinde, Nora'yı yazmadan tam 10 sene önce, Dresden'de eserin gerçek kahramanı olan Matmazel Laura'yla evvela mektuplaşarak tanışmış ve daha sonraları aile muhitine giren bu kadının hayatı, Ibsen'e ileride Nora'yı yazmak cesaretini vermiş. (Cevad Memduh Altar) Norveçli yazar Ibsen (1828-1906), ataerkil dinin etkisindeki kent soylu ahlâkına ve 19. yüzyılda ortaya çıkan kent soylu çekirdek ailenin feodal düzenin kalıntısı olan ataerkil yapısında, kadının eş ve anne olmanın dışında toplumsal bir rolü, kimliği olmamasına karşı çıkar. (Mitterauer) Ibsen'in tartışma konusu ettiği sorunların başında kadının toplumsal konumu, kimlik ve varoluşunu belirleyen eşitsizlik gelir. **Çünkü kadınlar, yani insanlığın yarısı aydınlanma ve kapitalist liberalizmin erkeğe sunduğu hak ve özgürlüklerden yoksundur.** Belki de bu yüzden Ibsen'in kadınlarının erkekler üzerinde büyük etkisi vardır.

Ibsen'in sanatının en büyük yeniliği modernist özelliğinde yatar. içsellik ve özneliği tiyatroya sokmuş olması, bunu bilinçaltının derinliklerine inerek başarmış olması onu tiyatro tarihinde öne çıkarır. Ibsen'in oyunlarını yazdığı dönemde Freud ve Jung'un bilinçaltı kuramları henüz yazılıp yayımlanmamıştı. Ibsen'in onlardan önce bilinçaltı olgusunu çeşitli yöntemlerle karakter çizimi, diyalog ve olay örgüsüne yansıttığını görürüz.

Bilinçaltıyla bilincin çatışmasını Nora'nın aşırı endişeli davranışlarında, canına kıymayı düşünmesinde, "takıntılı" yinelemelerinde, kendinden geçmesine dans edişinde buluruz. Nora'da kullanılan Tarantella dansı bu dönüşümün bedensel "eğretileme"si, esrikleşen kadın bedeni ise bastırılmış özgürlük -erkeğe eşit bir birey olma- dürtüsünün bilinçdışı anlatımıdır. Aynı zamanda **Tarantella bilinç dışını akıl dışı büyüsellikle buluşturan mistik bir simgedir. Dünya mitolojilerinde Tarantella, kadınların erkek gibi davrandığı bir danstır.** (Erinç Özdemir)

Oyunun adı "Nora, Bir Bebek Evi"dir. Evdeki yılbaşı ağacı evin bir dekorasyonu Nora'yı sembolize eder, Nora da onun gibi bakılmasından hoşlanılan eve güzellik katan bir nesnedir. Aslında oyundaki tüm karakterler bir bebek evinin oyuncakları gibidir.

Üç çocuklu Nora bu evin içinde bir bebek gibi muamele görmektedir. Thorwald'la ilişkisi bir karı kocadan daha ziyade bir baba kız ilişkisine benzer. Thorwald, eşinin sosyal meselelere karşı ve her aklı başında insanı ilgilendirmesi gereken işler üzerinde fikir yürütmesini hiç istemez. Ona göre iyi kadın, yalnız evine, kocasına ve çocuklarına bağlı olan kadındır. Esasen babasının evinde de bu yolda bir terbiye almış olan

Nora, sekiz senelik evlilik hayatında da kocasından aynı muameleyi görmüştür. Geçmişte hasta olan kocasının tedavisi için para bulması gerekmiş. Nora babasının imzasını taklit ederek kocasına duyurmadan bankadan kredi almıştır. Bu olayı yıllarca saklamış ve kredi taksitlerini gizli gizli ödemektedir. Yıllar sonra kocası o bankaya müdür olur ve geçmişte Nora'ya kredi veren Krogstad'ı işten çıkarır. Krogstad Nora'ya

gelerek kocasını bu karardan vazgeçirmesini ister. Aksi takdirde elindeki sahte imzalı belgeyi deşifre etmekle tehdit eder. Thorwald gerçeği öğrenir, işini kaybetme korkusuyla hezeyanlar içinde Nora'yı olmadık şekilde aşağılar. Oysa bu arada Krogstad eski aşkı ve Nora'nın arkadaşı Linde'yle karşılaşmış onun da tesiriyle tehditlerinden vazgeçmiştir. Thorwald, birdenbire lehine dönen bu durum karşısında çılgınca bir sevinç içinde yaptıklarını unutarak Nora'ya tekrar sarılmak ister. Oyunun başında çocukça bir karakter olan Nora, kocasıyla birlikte yaşadıkları hayatın içinde kendine biçilen değeri görür ve radikal kararını alır. Ancak şu soru seyirciye kalır: Nora nereye gidiyor ya da gitsin?

Yönetmenin (Ali Gökmen Altuğ) rejinin tüm öğeleriyle yaptığı iş birliğinde ve ortak sahne dili oluşturmadaki başarısı oyunun keyifle izlenmesini sağlıyor. Bence çok iyi bir "oyun okuması" yapmış yönetmen. Masalsı hava yaratan müzik (Tolga Çebi), kostümler (Gamze Kuş), ışık (Kemal Yiğitcan) ve bebek evinin yansıması olan dekor tasarımı (Eylül Gürcan) şahane bir ortam yaratıyor. Yeşim Koçak unutulmaz bir Nora çiziyor ve bu yılın dikkate değer oyunculuklarından birine imzasını atıyor. **Linde'yi oynayan Berna Adıgüzel gizemli, içine kapalı bir kadının yıllar sonra karşılaştığı aşkıyla yaşadığı ruhsal değişimini verirken incelikli bir oyunculuk sergiliyor.** Mert Tanık, karısına evin içindeki herhangi bir dekorasyon nesnesi olarak bakan Thorwald'ın Nora'daki değişime ters yönde güvenden güvensizliğe giden yoldaki durumunu çok iyi veriyor. Cengiz Tangör'ün, işini kaybetme korkusuyla acımasız olan bir adamdan, elini tutan bir kadının tesiriyle içindeki şefkat ve iyiliği dışarı çıkaran Krogstad, Hakan Arlı'nın gizli kalmış bir aşkın tesirindeki Doktor Rank canlandırmalarıyla Canan Kübra Birinci ve Nurdan Gür'ün kısa rollerindeki titiz oyunculukları, oyunun genel atmosferinin oluşturulmasına ve oyunun başarısına önemli katkılar sağlıyor. Nora, 2017-2018 tiyatro sezonuna damgasını vuran bir oyun. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'nın son dönemlerdeki en iyi oyunu. Tiyatromuz adına da örnek alınması gereken bir düzeyin göstergesi. Seyirci eminim ki Nora'ya hak ettiği ödülü verecektir. Mutlaka seyredilmeli.

Nora, kocasıyla birlikte yaşadıkları hayatın içinde kendine biçilen değeri görür ve radikal kararını alır.

Kim Bilir?

1) Jose Saramago hangi şehirde dünyaya gelmiştir?

- A) Madrid
- B) Coimbra
- C) Paris
- D) Lizbon

2) Jose Saramago hangi yıl Nobel edebiyat ödülü kazanmıştır?

- A) 1997
- B) 1998
- C) 1999
- D) 2000

3) Jose Saramago'nun yayımlanan ilk romanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Körlük
- B) Kabil
- C) Günah Ülkesi
- D) Görmek

4) Jose Saramago'nun düz yazılarında, haricinde noktalama işareti kullanmadığı iki noktalama işareti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nokta ve noktalı virgöl
- B) Nokta ve virgöl
- C) Ünlem ve soru işareti
- D) Tırnak ve kesme işareti

5) Jose Saramago'nun yayımlanmış toplam kaç tane romanı vardır?

- A) 18
- B) 19
- C) 20
- D) 21

6) Jose Saramago hangi eserinin ardından Katolik Kilise tarafından aforoz edilmiştir?

- A) Kabil
- B) Ölüm Bir Varmış Bir Yokmuş
- C) İsa'ya Göre İncil
- D) Bütün İsimler

7) Jose Saramago'nun 2013 yılında "Düşman" adıyla sinemaya uyarlanan eseri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Baltasar ile Blimunda
- B) Kopyalanmış Adam
- C) Mağara
- D) Bilinmeyen Adanın Öyküsü

8) Jose Saramago'nun ölümünden önce yazdığı son roman aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kabil
- B) Lizbon Kuşatmasının Tarihi
- C) Küçük Anılar
- D) Yitik Adanın Öyküsü

9) Jose Saramago'nun eşinin adı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Isabel da Nobrega
- B) Pilar del Rio
- C) Adriana Calcanhotto
- D) Colette

10) Jose Saramago hangi yıl hayata veda etmiştir?

- A) 2008
- B) 2009
- C) 2010
- D) 2011

Testi çözüp doğru cevaplarını bizyazin@kafadergi.com'a gönderen ilk 10 okuyucumuza yazarlarımızdan imzalı kitap hediye!

Geçen ayın cevapları:

1) C 2) A 3) D 4) A 5) B 6) D 7) A 8) C 9) A 10) C

KAFA'ya göre

yaz, çiz, çek, paylaş! bu köşe senin!

#kafamagöre

Mayıs 2018 - Sayı: 45 - Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Aylık Yaygın Süreli Yayın - Yayıncı: KAFA Grup Yayıncılık Ltd. Şti.
İmtiyaz Sahibi: Candaş Tolga Işık Sorumlu Müdür: Mert Çanga
Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derin Karabulut

Görsel Yönetmen: Dorukhan Varlık Tasarım: Nazlı Kaplan Kapak: Hakan Arslan
Okuyucu Temsilcisi: Emrah Akbaş Reklam Grup Başkanı: Hande Gün

Adres: Koşuyolu Mah. İsmailpaşa Sok. No:44 Kadıköy/İstanbul
Tel: (0216) 428 9 888 Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. İhlas Plaza No: 11/A 41
Yenibosna / Bahçelievler / İstanbul - Tel: (0212) 454 30 00 Dağıtım: DPP (0212) 622 22 22
www.kafadergi.com - bizyazin@kafadergi.com - reklam@kafagrup.com

KAFA Dergisi'ndeki tüm yazı, çizim, espri ve karakterlerin yayın hakları saklıdır. Yayınevi, yazar ve çizerin yazılı izni alınmaksızın hiçbir yazı ve basılı görsel yaygın organında ve sanal ortamında kullanılamaz.

Poster ve araç derginin içinde ücretsiz olarak verilmektedir.
"Evcilik Oyunu" filmi orijinal afiş için Erler Film'e teşekkürlerimizle.

“mutluluk kalan bir misafir değildir”

Ayça Derin Karabulut

* Öncelikle tebrikler. İlk kitabınız *Pembe Fili Düşünme* çıktı. Nasıl bir his kitabınızı

raflarda görmek, imza günlerinde bulunmak, okuyucuyla buluşmak...

Çok teşekkür ederim. Tahmin ettiğimden çok daha güzel bir his. Arada kitabevlerine gidip rafta kitapları seyrederim, hatta bazen gidip seviyorum. Beni gören satış elemanları kim bilir ne düşünüyor. Çok da tuhaf bir his... Kitabımı okuyan çoğu kişi beni sokakta görse tanımaz ama benimle ilgili çok mahrem şeyler biliyor. Geçenlerde bir kitapçıdayım, almışım elime kitabımı sayfalarını çeviriyordum, yanıma biri geldi, “Yeni okudum. Çok güzel bir kitap bence hiç düşünmeden almalısınız.” dedi. “Çok teşekkürler,” diyebilirdim sadece, ağızdan o kadarı çıkabilirdi. “Siz benim kendimi ne sıklıkta aptal hissettiğimi biliyorsunuz?” diyemedim. İmza günlerinin de farklı bir tadı var, oraya sizin için geliyorlar. Bu çok onur verici. O yüzden herkese mümkün olduğunca teşekkür etmeye ve gelen herkesle aynı aynı sohbet etmeye çalışıyorum.

* Kitabı ne kadar sürede yazdınız? Yazma süreciniz nasıl geçti?

Üç sene diyeceğim abartıyorum sanacaksınız belki. Ama tabii işin aslı şu: üç senede üç kitap yazdım. İçimdeki başdenetmen yazdıklarımın ikisini yeterince beğenmedi, o yüzden onları kimselere göstermedim. *Pembe Fili Düşünme*'yi aşağı yukarı bir senede yazdım. Her gün yazdım mı? Hayır. Aylarca yazamadığım oldu. “Gücünün yetmeyeceği yükleri sırtlanma,” diyen bir memnuniyetsiz ama masum bir ses eşliğinde yazdım çoğu zaman. Masum diyorum çünkü biliyorum ki beni, beğenilmeme korkusundan hırpaladı. Elbette çok keyif aldığım anlar da oldu yazım sürecinde. Bilhassa da gözümde büyüyen, düğüm gördüğüm cümleler çözülürken ve etrafımdaki her şeyi unutacak kadar yazdıklarımın içine girdikçe...

* Siz de psikologsunuz ve kitabınızda kendi başınıza gelmiş ya da geçmiş, yaşadığınız olayları paylaşıyorsunuz. Bence kitap bu yüzden birkaç adım önde. Çünkü “bilen” bir psikologtan dinlemek, “yaşamış” bir psikologtan dinlemek kadar samimi değil. Biraz kitabın gelişim sürecinden ve ne anlattığından bahsedermisiniz?

Eğer satırlardan okura samimiyet geçiyorsa daha ne isterim! Her bölümde farklı bir konuyu ele almaya çalıştım. Kitabımın keşfetmeye niyet ettiklerini iki soruyla özetleyebilirim: “Senin için önemli olan o şey(ler)i yaparken sana rahatsızlık veren duygu ve düşüncelerine yer açmaya gönüllü müsün?” ve “Acı misafirliğe geldiğinde kendine nasıl destek çıkabilirsin?” *Pembe Fili Düşünme*'nin temelinde Kabul ve Kararlılık Terapisi, Şefkat Odaklı Terapi ve Öz-Şefkatli Farkındalık yatıyor. Teoriler mümkün olduğu kadar anlaşılır olsun diye, deneyimlerimi ve öğrendiklerimi paylaştığım hikayelerden yola çıktım.

* Bu bir kişisel gelişim kitabı değil, kişisel kabul kitabı diyorsunuz. Bu ne demek?

Kişisel gelişim kitaplarından farkı nedir? Kişisel gelişim kategorisi altında piyasaya sunulan kitapların birçoğunda yazarın bilirdiği, okuyanın da öğrenci olduğu bir hiyerarşi var. Ben böyle bir hiyerarşi olmamasına niyet ettim. Kimsenin geçmişini, öğrendiklerini göz ardı ederek ezbere nasihatler vermek istemedim. Bu kitabı kimseyi değiştirmek için yazmadım, aksine bunca şeye rağmen hayatta olmamızı kutlamak için yazdım. Bir zamanlar işimize yaradığı için, bizi güvende tuttuğu için hâlâ sürdürdüğümüz davranışları anlamak, yeni davranışlarda bulunmak istersek kendimize nasıl destek olabileceğimizi araştırmak için yazdım.

* Öz-şefkat çalışıyorsunuz. Bundan kitabın sonlarına doğru bahsediyorsunuz ancak kısaca bize de özetler misiniz?

Nedir öz-şefkat?

Öz-şefkat üç şeyi içerir. Bunlardan birincisi öz-nezakettir. İnsanların çoğu kendine diğer insanlara davrandığından daha sert davranır. Öz-nezaket kendimize, tıpkı çok sevdiğimiz birine yaklaşacağımız şekilde, iyilik, sevgi ve destekle yaklaşmamız demektir. İkinci bileşen ortak insanlık hissiyatıdır. Sıkıntı çektiğimiz veya bir şeylerin ters gittiğini düşündüğümüz çoğu zaman sanki herkesin hayatı mükemmelmış de yalnızca biz acı çekiyormuş gibi yalnızlaştırıcı bir tutum içine çekilebiliriz. Öz-şefkatle, kendi acımızı, hayatın, insan olmanın bir parçası olarak görürüz. Son derece önemli bir diğer bileşen de mindfulness, yani bilinçli farkındalıktır. Acımıza şefkatle karşılık vermek için önce acı çektiğimizi fark etmemiz gerekir.

* Aslında herkese yetecek kadar sevgi ve şefkat doluyken neden bunu en çok kendimizden esirgiyoruz?

Sorunuza bir soruyla cevap vermek istiyorum. Düşünün ki bu söyleşiden sonra sihirli bir şeyler olacak ve bir daha kendinizi asla yargılayamayacaksınız. Bir daha kendinizi hiçbir zaman eleştiremeyeceksiniz. Hem de hiçbir konu hakkında! En büyük korkunuz ne olurdu? Mesela ben kendimi geliştirmekten vazgeçeceğimden, hatalarımı göremeyeceğimden ve sonunda da yalnız kalacağım korkuyordum. Sizin en büyük korkunuz ne olurdu?

* Kitapta ağırlıklı olarak bir kabul meselesi var. Korkumuzu, acımızı, kötü yanlarımızı, iyi yanlarımızı, paniğimizi, yasımızı, her şeyi kabul edince mi geliyor mutluluk?

Ben öyle bir şey vadetmedim (gülüyor). Mutluluk çok yüklü bir kelime. Eğer mutluluğu “kendini iyi hissetmek” anlamında kullanıyorsanız, emin olabilirsiniz ki mutluluk hiçbir zaman gelen ve kalan bir misafir olamaz.

Zira her duygunun bir vadesi vardır. Ama eğer mutluluğu, anlamlı, tatmin edici bir hayata atıf yapmak için kullanıyorsanız, işte bunun üzerine çalışabiliriz. Evet, acısıyla tatlısıyla dolu, anlamlı ve zengin bir hayat yaşamak istiyorsak hareket alanımızın, seçeneklerimizin sınırlı olduğu kafesten çıkmalıyız. Kabul bizi kafesten çıkaracak bir tutumdur. Çünkü bizi o kafese hapseden dirençtir. Direnç, deneyimimizin olan şeyden farklı olmasının gerektiğine inandığımızda verdiğimiz mücadeledir.

* Savaşmaktan ya da pes etmekten bahsetmiyorsunuz. Savaş alanından çekilmekten bahsediyorsunuz. Bunu başarabilmemiz için ilk adım nedir? Nerden başlamalıyız?

Savaşığımızı fark etmek! Acı hissettiğimizde, rahatsız edici bir düşünce zihnimize düştüğünde, bize zarar vereceğine inanıyor olduğumuzdan zahir, içgüdüsel olarak kendimizi korumaya başlıyoruz. Savaşarak veya kaçarak. Mindfulness becerileri var olana direndiğimiz anları fark etmemiz konusunda bize yardımcı olur. Deneyimlediklerimizle savaşmaktansa gökyüzünde süzülen bulutları seyrederek gibi o an deneyimlediklerimizin yargısızca gelişini ve gidişini izleyebiliriz. Dikkatimizi genişletip, odak noktamızı kontrol edilemezi kontrol etmekten aldığımız zaman şu anın farklı boyutlarını da fark edebiliriz. Böylece daha iyi kararlar verebilir, daha etkili, daha işe yarar davranışlarda bulunabiliriz.

* Sizin kendinize sık sık tekrarladığınız cümle nedir? Mesela bir burukluk anında, sinir anında, hüznün anında... Ne dersiniz içinizdeki Zeynep'e?

“Şu an zor bir an, kendime nasıl destek çıkabilirim?”

İnsanların çoğu kendine diğer insanlara davrandığından daha sert davranır.

DÜELLO

Yenilirsem yenilirim, ne çıkar yenilmekten?
Seninle çarpışmak kişiliğimi pekiştirir benim.
Ayak bileklerime kadar bu deredeyim işte,
Yerin yassı taşları tabanımın altında,
Alnımla birleşmekte güneşin raylarından
Hışırtıyla geçen kartalların sesleri.
Unuttuğum bir bitkinin yaprakları gibi
Göğsüme değerse kurşunların, ne çıkar?

Bilmem nişancılığı, tabanca kullanmadım;
Ama karşıma alıp seni horoz düşürmek de,
Seni vuramamak da yüreğimi pekiştirir benim.
Ölürsem güzel bir ölü olurum,
Saçlarıma yuva kurar bir anda kirpiler
Kar örtmeye kalkışır gökkuşağını,
Ve onurlu, yoksul böceklerin gazetecisi
Ben gülümserken resmimi çeker.

SAİT FAİK ABASIYANIK

1906-1954

"İçim ona nehirlerin denize
aktığı gibi akıyordu."

ERLER FİLM TÜRKER İNANOĞLU TAKDİM EDER

KAFA

TARIK AKAN \ GÜLŞEN BUBİKOĞLU

renkli

REJİSÖR: ORHAN AKSOY

evcilik oyunu

HULUSİ KENTMEN
MÜRÜVET SİM
SAMİ HAZİNES
CEVAT KURTULUŞ
MÜMTAZ ENER
KAYHAN YILDIZOĞLU
HALUK ORÇUN
VE
HÜLYA TUĞLU

FOTO DİREKTÖRÜ: CAHİT ENGİN MÜZİKLER: BORA AYANOĞLU SENARYO: SAFA ÖNAL

Original afiş: Erler Film